

Onsdagen den 16 oktober

Kl. 09.00–16.09

§ 1 Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är få svenskar som följer debatten i dag. Människor är fullt upptagna med jobbande, vabbande och pluggande, och det är precis så det ska vara. Människor lever sina liv, gör sin plikt, och de vet också att de kan kräva sin rätt. Det är en grundinställning som har byggt vårt land, ett land som vi är så stolta över.

I historien om Sveriges framgång finns det värderingar som är helt centrala. Det är arbetsplikt, plikten i allmänhet, rätt, jämställdhet, demokrati och jämlikhet. Men berättelsen om Sverige är också en historia om konkreta breda satsningar. Det är satsningar på bostäder, trygghet och skola som ofta motarbetades av högeropposition men sedan blev en självklar del i människors vardag.

Det var satsningar som gjordes med en övertygelse om att samhällsproblem löser vi bäst gemensamt och att stora ekonomiska klyftor mellan de få rika och de många som slet ut sig på jobbet måste bekämpas. Det var satsningar som tillsammans med såväl små företag som stora industrier lyfte Sverige. Det var satsningar för ett starkt land där människor är fria att styra över sitt eget liv.

Herr talman! Sveriges framgång bygger också i dag på samma principer. Också i dag är det en stark vård, skola och polis vi betalar gemensamt som möjliggör att människor kan ha ett gott liv. Så har vi byggt Sverige starkt, och så ska vi lösa också dagens samhällsproblem. Det handlar om gängbrottsligheten, skjutningar, klimatkrisen, en snabbare integration och vården som behöver bli mer tillgänglig. Vi ska lösa de problemen med nya metoder men med samma inställning som byggt vårt land. Vi gör det gemensamt.

Vi är på rätt väg. Vi bygger nu steg för steg ett starkt Sverige där ingen ska lämnas efter. Med januariavtalet som grund kan regeringen se till att Sverige gör förbättringar för våra äldre. Sedan 2014 har en pensionär fått i genomsnitt 1 600 kronor mer i plånboken varje månad. Nu fortsätter vi att förbättra ekonomin ytterligare, framför allt för dem med lägst pensioner.

Vi ser till att Sverige kan agera hårdare mot brotten och dess orsaker. Vi har höjt straffen för 30 brott, och 10 000 fler ska anställas i Polismyndigheten. Nu går vi också vidare med en lång rad förslag som ger polisen bättre verktyg, exempelvis att läsa krypterade chattar. Vi förebygger nya

brott genom att anställa fler lärare och lärarassistenter och prioritera skolor med tuffa förutsättningar.

Vi ser inte minst till att Sverige kan påbörja det gröna samhällsbygget. De barn som i dag går i förskolan och lär sig namnen på skogens djur har rätt till sin framtid. Det är vi härinne och i andra politiska församlingar som måste leda omställningen, och då ska det vara en rättvis omställning på samhällsnivå. En människas uppoffringar kommer inte att rädda klimatet. En ensam människa kommer aldrig att kunna bära bördan eller kostnaden som det innebär om vi inte ställer om i tid.

En misslyckad klimatomställning kommer att drabba alla. Men det kommer också att drabba orättvist. De ekonomiska klassklyftorna är också klimatklyftor. De med högst inkomst och störst förmögenhet kommer att ha lättare att köpa sig fria från konsekvenserna av klimatkrisen. Det är därför samhället måste ta ett helhetsansvar. Det gäller att nu ställa om med kraftfulla politiska åtgärder. Så klarar vi av att bli världens första fossilfria välfärdsnation genom en rättvis omställning.

Det är en gigantisk möjlighet. När samhället fortsätter att stötta företag att ställa om kan vår industri bli först med att vara fossilfri. Då kan den exportera, göra miljönytta i andra länder och anställa fler här hemma. Så får vi mer pengar till pensioner och skola. Förutom en fråga om barnens framtid är klimatomställningen en fråga om vår framtida välfärd.

(Applåder)

Sverige stärks genom att vi fortsätter vår historiska satsning på just vården, skolan, hemtjänsten och allt det som gör att människor i hela vårt land kan känna trygghet och kräva sin rätt. Men mot det gemensamma samhällsbygget har alltid stått idéer om att ensam är stark. Efter att ha läst budgetförslagen från de högerkonservativa partierna inser jag att de har ungefär samma tankar i dag som för 80 år sedan, 30 år sedan och 10 år sedan, nämligen att fattigdom gör människor effektivare, att sjuka blir friska av ekonomiska piskor och att samhället egentligen borde dra sig tillbaka och samhällsbygget avbrytas. Det är idéer som leder till att människor blir ensamma och Sverige blir svagt.

Vi lever i en orolig tid. Se på Syrien, Turkiet, brexit och handelskrig. Då är det än viktigare att Sverige är starkt. Vi fördömer det turkiska angreppet i norra Syrien. Situationen får stora humanitära konsekvenser, inte minst för kurderna. Dessutom kan det leda till att IS återigen växer. Vi har förberett oss för brexit. Men i en värld med konflikter och en trend där länder sluter sig visar sig behovet av ett starkt Sverige och ett starkt EU där vi inte duckar för problemen utan löser dem tillsammans.

Herr talman! De flesta människor, oavsett om de jobbar, vabbar eller pluggar i dag, vill ha ett samhälle som tar ansvar så att det finns tider på vårdcentralen, så att inte föräldrarnas inkomster är avgörande för tonåringens framtid, så att polisen har resurser att lösa både gängkriminalitet och cykelstölder, och så att ansvaret för vår tids ödesfråga klimatet aldrig ska ligga på mamman i Norrlands inland som måste skjutsa sonen fem mil till fotbollsträningen.

Det ansvaret tar vi gemensamt. Det är så samhällsbygget ser ut. Det är så vår budget ser ut. Jag tror på Sverige och på vår förmåga. Vårt fantastiska land kan också klara de riktigt svåra problemen så länge vi gör det som ett enat samhälle och bygger Sverige starkt för alla.

(Applåder)

Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Sverige är ett fantastiskt land. Det är inte riktigt som alla andra, och tur är det. Vi har länge varit ett litet land med stora framgångar.

Jag tänker på den unika svenska jämlikheten och tilliten, att en ann är så god som en ann och att vart man är på väg betyder så mycket mer än var man kommer ifrån. Det är en god grund för social rörlighet, eller klassresor som man sa när mina föräldrar var unga, och tilliten. Vi brukar lita på varandra. Men det är någonting större än så.

Det är ett oskrivet kontrakt mellan staten och medborgarna. Man jobbar, man försörjer sig själv och bidrar till andra. Staten gör bra det som bara staten kan göra, samhällskontraktet. Tillsammans med arbetslinjen har det banat väg för teknologiskt avancerade och världsledande företag, exportinkomster och Nobelpris. I våra dagar handlar det om musik som erövrar världen och innovationer som driver klimatarbetet framåt. Allt detta är Sverige när det är som bäst.

Men jag är allvarligt oroad nu, för Sverige har stora problem. Och medan problemen växer tappar Socialdemokraterna kontrollen – först över Sverige och sedan över själva regeringen. Det är öppna bråk inför öppen ridå, och inte i några små frågor eller mellan juniora ministrar utan i den helt fundamentala frågan om huruvida Sverige nu ska öka invandringen eller minska den. Vi ser en vice statsminister som tillrättavisar sin chef. Och inte för att jag tycker att hon har rätt, men det är hon som rätt beskriver regeringens invandringspolitik. För regeringen är det här mest genant; för Sverige är det skadligt.

Samtidigt ser vi hur staten drar sig tillbaka där staten borde vara stark. Hårt arbetande svenskar får inte valuta för skattepengarna. De vet inte om de kan lita på att polisen kommer, de vet inte om de får vård i tid, de vet inte om det finns resurser till försvaret och de vet inte ens om det finns el så att det räcker. Allt är naturligtvis inte dåligt. Människor fortsätter att göra bra saker i vårt land varje dag. Men samhällskontraktet är hotat. Låt mig bara ta tre exempel.

För det första ökar nu arbetslösheten. Regeringen övergav målet om Europas lägsta arbetslöshet när Sverige fick Europas fjärde högsta. I stället för att avskaffa arbetslösheten avskaffade regeringen själva målet. Socialdemokraterna slarvar än en gång bort arbetslinjen. Förra gången var det svenskar mitt i livet som år efter år levde på bidrag. För att frisera arbetslösheten hade Socialdemokraterna förtidspensionerat en halv miljon svenskar 2005. Jag jobbade själv i regeringen med de reformer som bröt denna utveckling.

Efter åtta år i Sverige saknar varannan invandrare fortfarande ett arbete. Det tar i snitt 18 år för den som har invandrat utan gymnasieutbildning att ens få in en fot på arbetsmarknaden. Kvinnor är extra utsatta. Arbetslösheten är sex gånger så hög bland invandrade kvinnor som bland infödda svenskar. Var tredje kvinna från afrikanska och asiatiska länder är arbetslös i Sverige. Bara hälften jobbar – alltså nu, efter flera år av högkonjunktur.

I Sverige råder numera normaliserad selektiv massarbetslöshet. Det borde inte vara möjligt att välja bidrag före arbete i Sverige. Det är helt absurt att företag måste anlita lågt utbildade arbetskraftsinvandrare för att till exempel plocka bär när många tusen människor samtidigt går sysslolösa i Sverige.

För det andra driver nu regeringen en ohållbar invandringspolitik. Förra året fick 42 000 personer asylkopplade uppehållstillstånd i Sverige. Det är ett helt nytt Nyköping på ett år. Så här kan vi inte fortsätta. Landets kommuner ropar efter hjälp från staten. För mycket invandring och för lite integration skapar nu de problem som får Filipstad och Eskilstuna att kräva att staten tar sitt ansvar.

Integrationsproblemen går som en röd tråd genom nästan alla Sveriges stora problem: kriminalitet, bidragsberoende, arbetslöshet, segregation och dåliga skolresultat. Nu måste vi se till att de som redan har kommit till Sverige också kommer in i det svenska samhället, och en förutsättning för det är minskad invandring nu.

För det tredje har Sverige blivit ett av de länder i Europa som har den grövsta kriminaliteten. Danmark införde häromveckan gränskontroller för att de inte litar på Sveriges förmåga att stoppa skjutningar och sprängningar.

Under tre år har det skett nästan 1 000 skjutningar, varav över 100 med dödlig utgång. För ett par dagar sedan blev en 25-åring brutalt misshandlad när han hade sagt till ett ungdomsgäng att sluta kasta ägg på hans bil. Hans civilkurage ledde till en avslagen käke och utsparkade tänder. Vilka föräldrar kommer då att be sina egna barn att visa just civilkurage?

Herr talman! Den här regeringens ekonomiska politik äventyrar Sveriges långsiktiga välbefinnande. Det kan vi mäta i arbetslöshet och i bidragsutgifter. Men det är värre att regeringen äventyrar det svenska samhällskontraktet. Det kan vi bara känna.

Så här kan det inte fortsätta. Moderaterna kommer att staka ut en bättre väg framåt, för det går att vända utvecklingen. Sverige har löst svåra problem förut och tagit fasta på stora möjligheter.

Moderaterna kommer i Sveriges riksdag att söka stöd för en bättre politik än den här regeringens, för det är riksdagen som bestämmer – inte regeringen. Ytterst är det väljarna som bestämmer, och Moderaterna kommer att vara samlingspartiet för dem som gemensamt vill ta tag i Sveriges stora problem.

(Applåder)

Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Sverige är inte sig likt. Sverige har delats upp, och Sverige har slitits isär. Samtidigt som kommuner runt om i landet står på något som man skulle kunna likna vid ruinens brant skär otryggheten som en kniv mellan landsändar. Den skär genom städer, och den skär genom samhällen.

Det går inte en enda dag utan att tidningarna fylls med rubriker om nya sprängdåd, nya skjutningar och nya kallhamrade påhopp på vanliga hederliga medborgare. Det går inte en enda dag utan att vi får ta del av hjärtskärande berättelser om hur våra äldre får ta smällen när kommunerna nu tvingas göra besparingar. Detta är misslyckandets hårda verklighet.

Enligt SKL kommer kommunerna år 2022 att behöva 38 miljarder kronor mer än i dag. Regeringen är inte ens nära att täcka detta behov. Regeringens budget är, herr talman, inget annat än ett slag i ansiktet på de kommuner som står inför stora underskott, nedskärningar eller skattehöjningar.

Vi accepterar inte detta. Vi skjuter till de medel som kommunerna behöver. För oss går äldres rätt till en värdig ålderdom före ett nytt friår för människor som redan har jobb. För oss går sjukas möjligheter att få adekvat vård före en så kallad familjevecka. För oss går omsorgen om varandra före skattesänkningar för dem som tjänar mest.

Regeringens osammanhängande pyttipannapolitik innebär att helt vanliga hederliga människor som år efter år troget har betalat skatt och bidragit till den gemensamma kassan nu tvingas se hur välfärden inte längre förmår leverera. Jag måste fråga mig, herr talman, om det var värt det. Var det värt det pris som äldre och sjuka tvingas betala i dag?

Under alla dessa år som vi i mitt parti har varnat för denna utveckling har vi mötts av olika nedsättande epitet. Vi har fått ta skydd när det vänsterliberala etablissemangets hatretorik har sköljt över oss var vi än har varit och vad vi än har sagt. Nu står vi inför faktum. När nu verkligheten talar sitt tydliga språk tycker jag att det vore klädsamt och naturligt att ta på sig ansvaret och göra upp med det man har åstadkommit. Man borde göra sitt bästa för att reda upp situationen.

Politiker kan ha fel, och politiker kan göra fel. Men vi ser inte en tillstymmelse till självrannsakan och inte en tillstymmelse till insikt. Vi ser inte en bit av förståelse för hur illa läget faktiskt är i dag i Sverige. Det är djupt bekymmersamt att det ska behöva gå så här långt och sannolikt ännu längre.

Herr talman! Vi som säger att det är dags att sätta våra egna äldre, sjuka och löntagare främst slåss tyvärr fortfarande i motvind, och vi är fortfarande en minoritet i den här församlingen. Vi som säger att det måste bli ett stopp på det ständiga tillflödet av nya asyl- och anhöriginvandrare under överskådlig tid möts fortfarande av kalla handen av en majoritet i den här församlingen. Vi som säger att det nu är dags att sätta ned foten och markera på riktigt mot alla dessa kallhamrade brottslingar möts fortfarande av saft-och-bulle-politik som svar.

Herr talman! Låt oss säga som det är: Sverige står inför riktigt stora problem. Sverige har riktigt stora problem. Och tyvärr, herr talman, är min övertygelse att den regering vi har i dag, med det regeringsunderlag vi har i dag bestående av de vänsterliberala partierna i den här församlingen, inte kommer att kunna hantera de här problemen. Vi måste ha en annan politik och en annan regering.

(Applåder)

Anf. 4 ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Vi lever i ett kontrasternas land. Det är ett land där företagsamhet och entreprenörer utvecklar Sverige till det bättre varje dag, ett land där över 5 miljoner människor i morse gick till jobbet i några av våra över 1 miljon företag. På väldigt många områden går det bra för Sverige.

Samtidigt finns det också väldigt många områden där verkligheten ser annorlunda ut. Hundratusentals människor saknar jobb att gå till, en lön att leva på, kollegor och rutiner. Runt om i Sverige tar sig otryggheten in i människors vardag. Man upplever att det dödliga våldet kommer närmare, hur landsdelar glider isär och hur vården och välfärden blir mindre tillgänglig. Man ser hur klimatförändringarna påverkar vårt land, vårt landskap och våra liv. Alltför många ser tyvärr en mörkare morgondag, upplever ett liv i utanförskap och känner att deras röst inte längre hörs.

När alltför många går med en klump över vad morgondagen kommer att ge är det faktiskt vår uppgift att visa hur vi tar oss framåt. Med liberala reformer kan vi ge alla människor en chans att lyckas. Kontrasterna kan suddas ut. Fler kan få ett jobb, hopp om morgondagen och en egen lön. Vi måste se det glömda Sverige och ge utanförskapets människor en röst.

Den budget som Centerpartiet har varit med och förhandlat fram tar viktiga och välkomna steg framåt för att förverkliga den liberala reformagendan och ge fler en ny trygghet. Vi sänker skatten för företag och fler jobb, för landsbygden och för landets pensionärer med 13 miljarder netto. Vi påbörjar arbetet med att sluta den orättvisa skattekliften mellan stad och land genom att låta 850 000 landsbygdsbor få behålla mer pengar i plånboken. Det som Centerpartiet lyfte så sent som i somras blir nu verklighet vid årsskiftet.

Vi gör det billigare att anställa och enklare att få jobb genom ett inångsavgift där vi kraftigt sänker arbetsgivaravgiften för unga, för nyanlända och för långtidsarbetslösa. Det ger fler chansen att få ett efterlängtat jobb och behålla mer av sina egna pengar. Det är en väg framåt för att skapa en ny trygghet för fler i hela landet.

För riktig trygghet krävs det också krafttag mot den organiserade brottsligheten och det dödliga våldet. Anständighetens gräns är sedan länge passerad när en ung mamma avrättas på öppen gata med sin nyfödda bebis i famnen eller när en bomb förstör över 200 lägenheter och blåser ut glasfönster på förskolan bredvid på ljusa vardagen.

Jag hoppas att den parlamentariska trygghetsberedning som Centerpartiet föreslagit och som nu också blir verklighet kan ta oss längre. Rättsväsendet och samhället förtjänar det av oss. Det är bara med samarbete och kraftfullt gemensamt agerande som vi kan bygga en ny trygghet för fler.

Herr talman! Sverige blir nu ett grönare land. Vi har förhandlat fram den mest ambitiösa miljö- och klimatbudgeten någonsin, med miljö- och klimatreformer som är både konkreta och effektiva. Det gör uppenbarligen skillnad när det är två gröna partier som samarbetar och förhandlar om budgeten.

Vi måste göra det enklare för alla, för människor och för företag, att vara mer klimatsmarta. Vi måste minska utsläppen genom forskning och innovation och inse att landsbygden är avgörande i den gröna omställningen.

Centerpartiet vill att Sverige ska bli självförsörjande på biodrivmedel genom att vi använder oss av de fantastiska naturresurser vi har för att öka produktionen av förnybara biodrivmedel. Nu investeras det i fler laddstolpar över hela landet. Klimatbonusen förstärks för fler miljöbilar. Människors investeringar i småskalig energi som solceller byggs ut kraftigt, liksom insatser för att få fram klimatsmarta bussar, lastbilar och arbetsmaskiner. Det måste löna sig att vara klimatsmart.

Samtidigt fortsätter vi med nästa generations miljöteknik, som inleddes i våras. Det räcker inte med att bara minska utsläppen; vi måste också plocka bort utsläpp från atmosfären. Industriklivet, där vår viktiga, tunga basindustri går i bränschen för en grön omställning, förstärks nu framåt men också med ett fortsatt fokus på minusutsläpp.

Teknikutveckling och nåbara miljömål går hand i hand. Vi behöver öka takten för att minska utsläppen, inte utvecklingen. Det är bra för både klimatet, konkurrenskraften och industrin, för det är genom företagsamhet, gröna innovationer och stärkt grön tillväxt som vi kommer att lösa klimatutmaningen. En bra företagarpolitik är en bra miljöpolitik.

Vi har alla förutsättningar att lyckas, men då krävs det att vi orkar blicka framåt och fortsätter att reformera och liberalisera vårt land. Då krävs mod, ansvar och handlingskraft samt en politik som bygger ny trygghet för alla.

(Applåder)

Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman, ledamöter, åhörare! I norra Syrien rullar de turkiska stridsvagnarna fram. Framför dem flyr hundratusentals människor. Den islamiska staten, som såg ut att vara besegrad, vädrar morgonluft. De som besegrade den islamiska staten, eller trodde att de gjorde det, är nu de som jagas över slätterna. Hoppet om en bättre framtid ser ut att släckas för många människor.

Detta är också omvärldens ansvar. Det var USA:s svek som gav Turkiet grönt ljus. Det är EU:s flathet som uppfattas som att det är okej att fortsätta. Turkiet har blivit vår gränspolis.

Att regeringen, eller rättare sagt myndigheten, i går tog bort vapenexporten till Turkiet var bra, om än något sent. Nu är det dags att gå vidare till mer kraftfulla åtgärder. Inte en krona, inte en euro, från EU:s budget till den turkiska staten! Det är dags att inleda ekonomiska sanktioner.

Herr talman! I dag beslutar riksdagen om höjd pensionsålder. Socialdemokraterna har gjort upp med högerpartierna om att pensionsåldern ska höjas. Vänsterpartiet kommer att rösta emot förslaget.

För många är det ett hårt besked. Frågan är om man orkar. Många av dem som har jobbat natt, många av dem som har jobbat utomhus året runt och många av dem som har slitit i äldreomsorgen vet att det blir tufft att klara sig så att man får en rimlig pension.

Man säger att argumentet är att vi lever längre. Ja, det gäller många. Men faktum är att lågutbildade kvinnor i Sverige inte ökar sin medellivslängd. För dem innebär detta bara mer arbete och lägre pension.

Det finns lösningar. Det går att ändra reglerna om sjukersättning så att den som faktiskt är utsliten av sitt arbete får gå, får sjukersättning fram till pensionen och sedan får en ordentlig pension. Vi har lagt fram ett sådant förslag. Inget sådant röstas igenom i dag i riksdagen. Det är bara höjd pensionsålder. Det kan vi inte ställa upp på.

Herr talman! Vi har ett nytt politiskt läge i Sverige. Med januariavtalet sätts skattesänkningar för välavlönade framför välfärden. Vi ser en våg av neddragningar som planeras runt om i Sverige. Nästan varje kommun kommer att spara på skolan nästa år. Undersköterskorna slår larm om en försämrad arbetssituation på äldreboendena. Vi ser hur den största satsningen i budgeten går till rika män i våra storstäder, oavsett vad som sägs från denna talarstol i dag. Det är januariavtalets verklighet. Det är er politik.

Men det finns ett alternativ. Vi visar i vårt budgetförslag att Sverige har råd. Sverige har råd att satsa på kommunerna så att de inte behöver skära ned. Vi har råd att höja garantipensionen med 1 000 kronor i månaden. Vi har råd att starta stora utbildningssatsningar som gör att vi klarar välfärden på sikt. Vi har råd att införa ett högkostnadsskydd i tandvården. Men vi har bara råd med det om vi har skatt efter bärkraft.

På andra sidan den politiska skalan ser vi ett nytt politiskt block växa fram: de blåbruna. Självklart vet både Ebba Busch Thor och Ulf Kristersson att Sverigedemokraterna är ett rasistiskt parti, men de kan inte säga det längre. De kan inte uttala de orden längre, för de ska bygga sin framtida makt på just det partiet. Då kan man inte säga sanningen så som den faktiskt är, utan då anpassar man sig i stället. Det vi ser nu är en trist historia som vi har sett i många andra europeiska länder där konservativa partier steg för steg anpassar sig till främlingsfientligheten. Det är det vi ser – retoriken och förslagen.

Vill man förstå relationen mellan Moderaterna och Kristdemokraterna å ena sidan och Sverigedemokraterna å andra sidan är berättelserna om Pelle Svanslös en bra guidning. Det är relationen mellan katten Måns, alltså Jimmie Åkesson, och Bill och Bull, alltså Ebba Busch Thor och Ulf Kristersson. Det tar inte lång tid förrän Bill och Bull upprepar vad katten Måns har sagt i debatten.

(Applåder)

Men det finns ett alternativ. Det går att föra en politik som klarar välfärden. Det går att föra en politik som skapar det jämlika Sverige. Det går att ha en politik som tar ansvar för klimatfrågan med det allvar som den förtjänar. Det är Vänsterpartiets politik.

(Applåder)

Anf. 6 EBBA BUSCH THOR (KD):

Herr talman! Jag har redan vid ett tidigare tillfälle fört till protokollet att jag ser mig själv som Trisse och ingen annan i Pelle Svanslös-berättelserna. Det går att leta fram det protokollet ifall Jonas Sjöstedt har glömt det.

I det läge som vi befinner oss i nu behöver vi alla ställa oss frågan: Vad behöver Sverige? Det är frågan som borde vägleda alla politiska partier. Men när man granskar regeringens budgetförslag ser man slutresultatet av en förhandling som är byggd på frågan: Vad behöver fyra januaripartier för att hålla sams?

Därför är det inte heller konstigt att den politiska debatten den senaste tiden har varit fylld av självmotsägelser. Vi kommer sannolikt att få höra fler exempel på det i dag. Vi kommer förmodligen höra de fyra partierna – det har vi delvis redan börjat höra – som gemensamt tagit fram en budget också ta avstånd från delar av den budgeten som om den inte vore deras gemensamma verk.

Vi hörde just Vänsterpartiet, som släppte fram dessa partier till makten, ryta och skälla som om det vore ett oppositionsparti trots att även det i realiteten är ett stödparti och har makten att när som helst avsätta den här regeringen. Vi kommer att höra en statsminister som inte vill kännas vid den dyraste reformen i sin egen statsbudget, och vi kommer att höra tal om behovet av fler breda samarbeten samtidigt som januaripartiernas relation

redan knakar i fogarna kring migrationen, höghastighetstågen och rättspolitik.

Det sätt som vårt land styrs på i dag gör Sverige svagare. Januariöverenskommelsen är resultatet av positionerande och politiskt spel. Följden är en politik som låter de stora samhällsproblemen växa samtidigt som prestigeprojekt åter upp reformenergin och reformutrymmet. Det här sker trots att brottslighet som personrån, misshandel och hot fortsätter att öka, trots att bostadsinbrotten aldrig varit så många som i dag och trots att en av tre unga kvinnor drabbades av sexualbrott förra året. Trots att allt detta sker underfinansierar januaripartierna polisen, domstolarna och åklagarväsendet.

Trots att 140 000 människor väntat olagligt länge på att få den vård de behöver, trots att vårdköerna slog rekord flera gånger om i år och trots att vårdens kvalitet beror på vilken region man råkar bo i hänvisar januaripartierna till regionernas ansvar för att slippa erkänna att de saknar idéer för hur Sverige ska få god vård och vård i tid i hela landet.

Trots att det egna finansdepartementet talar om en äldreboendebrist motsvarande 26 000 platser 2026, trots att ingen kan säga att de inte visste att andelen äldre skulle öka och trots att alla kan höra hjälpropen från kommunerna väljer januaripartierna i stället att prioritera en ny variant av friår, byggsubventioner och gratis inträde på statliga museer.

Herr talman! Man kan inte vara oppositions- och stödparti på en och samma gång. Man kan inte kalla sig för statsminister och inte ta ansvar för hela budgeten. Sverige förtjänar en regering som är enig om att knäcka gängbrottsligheten på riktigt, som förstår att landstingen är ett hinder för att kapa vårdköer och ge människor vård i tid och som förstår vikten av prioritering i statskassan för att man ska kunna lita på att välfärden finns där den dag man behöver den. Därför är vårt mål, som vi oförtrutet arbetar vidare mot, en ny regering senast 2022.

(Applåder)

Anf. 7 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Först måste vi konstatera att det är viktigt med enighet när vi fördömer den turkiska aggressionen i norra Syrien. Vi måste från den här kammaren göra allt vi kan för att stödja det kurdiska folket under det mördande som vi nu kommer att se ske.

Herr talman! Liberalerna tror på kunskap och bildning. Det är så människor blir fria och Sverige kan bli möjligheternas land för alla. Det är bara så människor med hårt arbete kan förverkliga sina livsdrömmar.

Vi var nog många som satte kaffet i vrångstrupen när Skolverket föreslog att stryka just antiken i den nya läroplanen för historia. Efter att Liberalerna och andra försvarat elevernas rätt till kunskap om vår demokratis födelse backade man. Det var bra. Vi behöver ju mer och inte mindre samlad kunskap om vår historia.

Vi kan till exempel se tillbaka på den resa vårt eget land har gjort när vi nu fem i tolv på allvar ställer om från det fossila till det fossilfria. Utmaningarna är stora men fullt möjliga att övervinna. Sverige var i århundraden ett fattigt jordbruksland. Men med fri företagsamhet, demokrati, sociala reformer och jämställdhet utvecklades vi till ett ledande industri- och välfärdsland på bara ett par generationer. Jag har själv ytterst vitala

släktingar vars egna föräldrar i praktiken såldes till lägstbjudande eller fick lämna hemmet i 14-årsåldern för att det inte fanns mat på bordet.

Det är då som nu med liberala reformer vi kan ta oss an vår tids stora samhällsproblem. Och det går tack vare svenska folkets insatser som bygger välfärden och bär upp vårt samhälle: sjuksköterskan som utgör första linjen vid akutmottagningen, läraren som försöker se vartenda barn i klassrummet, företagaren som genom slit och flit skapar grunden för all välfärd och poliserna som gör sitt yttersta för att skydda oss.

Jag talar också om alla som kämpar med sin vardag, som fostrar sina barn, som säljer korv åt fotbollsföreningen på helgen och som ringer till sina årrika föräldrar. Tack för att ni lyfter Sverige!

Det finns inget som hotar människors frihet så mycket som kriminalitet. Därför är det bra att vi är brett överens om att kraftigt öka resurserna till rättsväsendet. Brottligheten kan slå blint men gör det i huvudsak med obehagligt stark social precision. Den som kämpar mest i vardagen, bor trångt och saknar egen försörjning är den som oftast drabbas av kriminalitet.

För oss liberaler var nettotillskottet om minst 10 000 nya polisanställda kommande år helt avgörande för att regeringen över huvud taget skulle få tillträda. Att återupprätta rättsstaten är en fundamental ideologisk uppgift för oss liberaler. Det har aldrig satsats mer riktiga pengar på svenskt rättsväsen än i den statsbudget som ligger på riksdagens bord. I möjligheternas Sverige ska alla kunna känna sig trygga.

Herr talman! Det finns skolor i vårt land där mer än varannan elev inte klarar grundskolan. Konsekvenserna blir såklart förödande. I januariavtalet har vi ett batteri av liberala reformer på skolområdet som ska bli verklighet: betyg från årskurs 4, ordning och reda, ökat kunskapsfokus och reformering av lärarutbildningen. Vi förstärker också antalet lärarassistenter så att lärarna kan fokusera på att undervisa.

Vi fortsätter att driva på i de viktiga integrationsfrågorna. Liberalerna har jobbat för ett språkkrav för medborgarskap i snart 20 år, och vi är glada att fler partier äntligen nyktrat till i den frågan. Vi fortsätter kampen för dem som är utsatta för hedersrelaterat våld. I Sverige ska det stå klart att här gör människor sina egna livsval. Det är det som vi kallar frihet.

Herr talman! Det ligger nu en rad reformer med liberala förtecken på riksdagens bord. Det handlar om sänkt skatt på arbete och utbildning. Det sker samtidigt som vi förbättrar de mest utsatta pensionärernas ekonomi. Vi tar också fortsatta steg i den gröna omställningen, vi tar världens långsiktiga utmaningar på allvar och vi återskapar det svenska försvaret.

Vi tar nu viktiga steg för att människor ska få mer frihet och för att Sverige också i framtiden ska vara möjligheternas land för alla. Fortfarande finns dock olösta samhällsproblem. Dessa kommer Liberalerna under hela mandatperioden att adressera osentimentalt och konstruktivt. För även om mycket är gjort finns det mer att göra.

(Applåder)

Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! När man får sitt första barn förändras allt. Plötsligt är inte längre ens egna behov de viktigaste utan barnets. Man ser på framtiden på ett nytt sätt. Det är inte längre bara min framtid det handlar om; jag vill att mina barn ska få må bra och skyddas från allt ont.

Herr talman! För tre veckor sedan demonstrerade 6 miljoner barn världen över för sin framtid. De frågade världsledarna: Hur vågar ni ta framtiden ifrån oss? De har all rätt att fråga det. Vi är den första generationen som känner till de katastrofala konsekvenserna av den globala uppvärmningen. Vi är också den sista generationen som kan göra någonting åt den. Så enkelt är det.

Världens samlade forskarkår har levererat den rapport som jag nu visar för kammarens ledamöter, IPCC:s 1,5-gradersrapport. Här står det svart på vitt att vi, om vi inte under de kommande tio åren kraftigt minskar utsläppen från olja, kol och gas, riskerar oåterkalleliga förändringar på den här planeten. Då hotas inte bara glaciärer och isbjörnar utan även människor, städer, matproduktion och vattenförsörjning.

Trots detta gedigna vetenskapliga underlag är det flera stora partier i den här kammaren som inte bara kraftigt skär ned på Sveriges klimatinvesteringar i sina budgetar. Moderaterna och Sverigedemokraterna går ännu längre och gör en historiskt stor skattesänkning på bensin och diesel med över 7 miljarder kronor per år. 7 miljarder är enormt mycket pengar som skulle kunna användas över hela landet till äldreomsorg, skolor eller klimatinvesteringar där alla kan vara med, i stället för att gynna storstadbilismen och oljebolagen.

Låt mig ställa Greta Thunbergs fråga till er: Hur vågar ni?

Vi lever i en mycket orolig värld. Syrien har invaderats. Demokratier nedmonteras. Kvinnors rättigheter ifrågasätts. Starka ekonomiska och politiska intressen kämpar emot att världen ska lämna oljeberoendet.

I det läget behövs ett land som Sverige, som står upp och visar en annan väg. Det tror jag att många håller med om. Men konstigt nog tycker många här i kammaren att det inte spelar någon roll om Sverige går före och minskar sina utsläpp eftersom andra länder ökar sina. Ni som säger så, tycker ni också att det är oviktigt att Sverige står upp för kvinnors rättigheter eftersom andra länder inte gör det? Tycker ni att det är orättvist för Sverige och vår industri att vi har lagstadgad föräldraledighet och frihet för fackföreningar eftersom andra länder inte har det? Är det orättvist att vi har sopsortering och att vi har fria val till Sveriges riksdag vart fjärde år eftersom andra länder inte har det? Jag bara undrar.

Herr talman! Just nu längtar barn, ungdomar, kvinnor, krigströtta och frihetstörstande människor över hela världen efter ledarskap. De längtar efter det moraliska ledarskapet, att man tar tag i problemen, slutar bygga murar och börjar arbeta tillsammans för att göra det rätta. Det ledarskapet står just nu ett litet land som Sverige för.

Vår feministiska utrikespolitik sprider sig. Vårt viktiga bistånd gör skillnad. Vår klimatpolitik lyfts av internationella miljöorganisationer fram som världsledande. För ett par veckor sedan i FN presenterade Sverige för hela världen hur vi jobbar med att ställa om den tunga industrin till fossilfrihet. Just nu jobbar vi tillsammans med Indien, Sydkorea och andra länder för att sprida det goda exemplet.

Jag skulle verkligen önska att alla riksdagens partier slöt upp bakom vårt viktiga klimatarbete i stället för att förminska Sveriges roll vid denna historiska tidpunkt. Det är inte att ta ansvar för framtiden eller visa omsorg om våra barn och barnbarn. Vi kan i stället visa dem vägen till det fossilfria välfärdssamhället. Och det ska vi göra.

(Applåder)

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det tål att påminnas om hur låget var för ett år sedan. Hösten 2018 tvivlade många på om Sverige över huvud taget skulle få en regering. Ännu fler var osäkra på hur en sådan skulle kunna se ut. Blockpolitiken hade nått vägs ände. Positionerna var låsta. Skyttegravarna var djupa. Men för att ta Sverige framåt krävdes mer samarbete och mindre konflikt.

När alternativen sedan formades i januari fanns det två alternativ. Det ena var Moderaternas offert till kristdemokrater, centerpartister och liberaler, som hade lett till en svag högerregering i händerna på Sverigedemokraterna. Det andra alternativet var samarbete inom januariavtalet, som tog utgångspunkt i att handlingskraftigt lösa samhällsproblem. Jag tror att det är precis det svenska folket förväntar sig.

Det viktigaste är inte vem som har de hårdaste replikerna och tar de retoriska poängerna i en debatt utan att vi kan lägga dem åt sidan och förhandla. Vi kan komma fram till de kompromisser som är bäst för Sverige. Därför är jag stolt över januariavtalet. Efter månader av låsningar tog fyra partier ansvar över gamla blockgränser och lade grunden för samarbete och långsiktighet. Nu har vi en överenskommelse som slår fast att resurser till kommunerna ska fortsätta ges. Den innehåller högre pensioner, kloka reformer om en bättre skola, bättre sjukvård och tydligare krav på snabbare integration. Med den ger vi oss också med kraft på hedersvåld och förtryck.

Är det tufft att kompromissa? Ja. Kostar det på? Ja. Är det värt det? Ja, eftersom det gör livet bättre för vanligt folk. Det är alltid värt mer än tomma ord och politiskt spel.

(Applåder)

Anf. 10 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Som vi nu varje dag kan läsa i tidningen ökar arbetslösheten. Fler är nu långtidsarbetslösa än när regeringen tillträdde. För sex år sedan satte Stefan Löfven upp ett mål om Europas lägsta arbetslöshet 2020. År 2020 börjar om ungefär två månader. Sverige har nu EU:s fjärde högsta arbetslöshet. Det här är ett ofantligt misslyckande.

Min fråga är följande: Vilken reform i din januariöverenskommelse skulle nå målet om att minska arbetslösheten om målet fortfarande hade funnits kvar, Stefan Löfven?

(Applåder)

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Sedan regeringen tillträdde hösten 2014 går ungefär 350 000 fler till jobbet. 100 000 av dem finns inom svensk välfärd. Vi har nu fler arbetade timmar än någonsin. Arbetslösheten är lägre än när vi tillträdde.

Vad som har hänt på svensk arbetsmarknad är att allt fler vill in på arbetsmarknaden och stå till dess förfogande. Detta är positivt. Så här är det inte i andra länder. De som Ulf Kristersson nu tycker att det är viktigt att jämföra sig med har mycket lägre arbetskraftsdeltagande bland kvinnor. Vi har högre arbetskraftsdeltagande bland kvinnor. Det går nu snabbare för dem som kommer från andra länder att ta sig in på arbetsmarknaden. Vi har utbildningsinsatser och arbetsmarknadspolitiska insatser.

Det man inte ska göra är precis det som Kristersson gör: dra bort arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningsmöjligheter så att människor blir kvar i arbetslöshet och blir kvar där allt längre. Detta är ingen bra medicin, Kristersson.

(Applåder)

Anf. 12 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte att regeringens mål var att en högkonjunktur skulle leda till fler jobb. Jag uppfattade inte att regeringens mål var att arbetskraftsutbudet måste öka så att vi därmed kan synliggöra om människor ändå inte får arbete. Detta var inte målet. Målet var Europas lägsta arbetslöshet. Detta mål övergavs när vi hade den fjärde högsta.

Jag ställer frågan igen: Exakt vilken reform i januariavtalet minskar arbetslösheten så att målet hade kunnat nås om ni hade vågat behålla målet, Stefan Löfven?

(Applåder)

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Målet om den lägsta arbetslösheten var en styråra. Men vi sa också att det är väldigt viktigt att det blir fler arbetade timmar, att sysselsättningen blir högre och att fler människor går till jobbet. Precis så blev det.

Det blev så på grund av att vi satsar mer på välfärden. I svensk välfärd, det vill säga i skolorna och sjukvården, finns nu 100 000 fler anställda. Vi har stora utmaningar inom sjukvården, och där behöver vi göra mer.

Vi ser till att människor kan ställa om enligt den svenska modellen. När man tappar jobbet ska man ha rätt att få en utbildning eller en åtgärd för att komma i arbete. Det är precis där Moderaterna nu slår till med sin dubbelstöt. Ni kommer att förvägra människor utbildningsmöjligheter så att de kommer in i arbete igen. Med moderat politik kommer fler och fler människor att stå utanför arbetsmarknaden. Det är bedrövligt för dem, men det är lika bedrövligt för Sveriges kommuner som kommer att se att kön till socialkontoren växer och även få allt mindre möjligheter till välfärd. Detta är den moderata dubbelstöten. Bevara Sverige från den!

(Applåder)

Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Regeringen har med stöd från övriga vänsterliberala partier i denna församling nu presenterat sin första riktiga budget. Man tar bort värnskatten. Man inför något som liknar det gamla friåret. Man lägger ännu fler miljarder till verkninglös integrationspolitik och låtsasjobb.

Samtidigt ser vi, herr talman, att väldigt många kommuner, för att inte säga alla, riskerar stora underskott som de behöver parera med antingen skattehöjningar eller försämringar i välfärden. Vad regeringen har gjort är att flytta kostnaderna för den ansvarslösa migrationspolitiken från staten till kommunerna, som nu ser effekterna av denna politik.

Jag måste fråga, herr talman, varför regeringen gör en sådan usel prioritering.

(Applåder)

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Först och främst gäller det att ha fakta på bordet. Sverigedemokraterna föreslog att värnskatten skulle tas bort för att få till ett samarbete med moderater och kristdemokrater. Oscar Sjöstedt skrev precis detta om värnskatten. Nu står Åkesson än en gång och skakar på huvudet. Det är precis detta det handlar om.

Sverigedemokraterna var dessutom emot välfärdspengarna. Det vi ville skicka till kommunerna var Sverigedemokraterna emot. Nu säger de att de vill skicka mycket pengar till kommunerna. Det var inte länge sedan de skulle minska utrymmet att ge till kommunerna genom att behålla överskottsålet på 1 procent.

Ibland är de för värnskattens borttagande, och ibland är de emot det. Ibland är de för ett högt överskottsmål, och nu ska de ta bort det. Sverigedemokraterna är ett wobblande parti och ingenting att hålla i handen.
(Applåder)

Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Man kan egentligen ifrågasätta värdet av att ha debatter av detta slag i denna församling när statsministern för det första står och ljuger. Det är inte första gången, utan det gör han i princip varenda gång. För det andra låtsas han som att han gör någonting som han egentligen vill.

Att behålla makten framför allt annat är Socialdemokraternas paradgren. Jag tror inte att det förekom en enda debatt, ett enda anförande eller ett enda tal under hela den förra mandatperioden och under hela valrörelsen då Stefan Löfven inte beskyllde de så kallade högerpartierna för att vilja sänka skatten för de allra rikaste i samhället. Den enda som nu har gjort detta är Stefan Löfven och hans vänsterliberala majoritet här i kammaren. Samtidigt säger han att jag tillhör ett wobblande parti. Det är fullständigt skamlöst, herr talman.

Låt mig ställa frågan igen: Varför väljer regeringen att prioritera dessa skattesänkningar med mera framför vanligt folk och välfärden? Det är en berättigad fråga.

(Applåder)

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! I januari fanns två politiska alternativ, och båda skulle ta bort värnskatten, inklusive det som Sverigedemokraterna ville ingå i tillsammans med moderater och kristdemokrater. Detta är fakta.

Sverigedemokraterna har bytt position lika ofta som andra byter skjorta. De sträcker upp fingret i luften och undrar åt vilket håll det blåser. Men en riktning håller de väldigt rakt, och det är samma som Moderaterna håller. Det ska bli mindre satsningar på utbildning. De vill att färre människor som har kommit från andra länder ska in i arbete. De vill ställa dem i kön till socialkontoret.

Om de inte får någon utbildning eller språkträning, som ju Sverigedemokraterna vill ta bort, kommer dessa människor att stå i kön till socialkontoret. Det vore ett elände för dem, men det är också ett dåligt tillvaratagande av mänskliga resurser. Detta är sverigedemokratisk politik, och det vore illa för Sverige.

(Applåder)

Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! I januariavtalet kan man bland annat läsa följande: ”Den enskildas valfrihet är en central del av den svenska välfärdsmodellen. --- Regeringen kommer inte att driva eller arbeta vidare med förslag om vinstförbud eller andra förslag med syftet att införa vinstbegränsningar för privata aktörer i välfärden. Höga kvalitetskrav ska vara styrande.”

Flera ledande socialdemokratiska ministrar uttalar sig dock i en helt annan riktning. Bland annat skrev statsrådet Shekarabi i mitten av september att etableringsfriheten för friskolor måste avskaffas och att vi måste sätta punkt för marknadsinslagen i vårt skolsystem. Statsrådet Ekström, ansvarig minister i frågan, gick i slutet av augusti bland annat till angrepp mot fristående skolaktörer och kallade vinsterna för provocerande.

Hur ser statsministern på att ansvariga ministrar i regeringen uttrycker sig på detta sätt, helt i strid med vad vi har kommit överens om och vad de är satta att genomföra?

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Hela regeringen kommer att genomföra januariavtalet och precis det som står där. Vi är väldigt bra igång med detta samarbete. Jag tror att jobbet är påbörjat i 90 procent av alla punkter som ingår i januariavtalet. En del av dem är även ganska nära slutet. Vi kommer att se till att leverera januariavtalet.

Detta hindrar dock inte att man också för en diskussion om det man ser. Är det perfekt i skolvärlden i dag? Nej, inte heller jag tycker det. Vi är överens om att strama åt så att det inte går att missbruka rätten att starta en skola. Det måste vara sådana som kan driva en skola som ska göra det. Man måste ta ansvar för skolorna.

I dag har vi tyvärr en situation där vi har för mycket av betygsinflation i svenska skolor. En del av det beror sannolikt på att skolor vill tävla med varandra och sätta höga betyg. Vi måste se problemen och angripa dem. Januariavtalet ska levereras.

(Applåder)

Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Ja, så är det. Det ska vara höga kvalitetskrav och mycket skarpare tillsyn. De skolor som inte lever upp till kraven ska heller inte få drivas vidare, oavsett huvudman.

Men det var inte min fråga. Min fråga handlade inte heller om socialdemokratiska partifunktionärers möjlighet att opinionsbilda. Detta är ansvariga statsråd i en regering. De har fått förtroendet att genomdriva en politik i dessa frågor.

Det står tydligt i januariavtalet att man inte kommer att ”driva eller arbeta vidare med förslag om vinstförbud” och så vidare. Även S-märkta statsråd, framför allt de ansvariga, måste ju sätta ned foten och välja hur de uttrycker sig. Eller gjorde de som statsministern själv gjorde förra veckan – tog på sig partihatten?

Anledningen till min fråga är att detta skapar osäkerhet. Hur ska allmänheten veta om ett ansvarigt statsråd uttrycker sin högst personliga uppfattning eller uttrycker en uppfattning om något som man av Sveriges riksdag fått förtroendet att genomföra?

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Annie Lööf vet mycket väl att det arbete som jag beskrev är i full gång och kommer att levereras precis som det står i avtalet. Avtal är till för att hållas. Jag har skrivit ett antal avtal i mitt liv. Jag har alltid hållit avtal och tänker fortsätta med det.

Jag tror att även Annie Lööf ibland tar på sig partihatten. Det kan hända att Annie Lööf ger uttryck för saker som kanske inte finns i januariavtalet. Det är fullt möjligt att göra det och att ha en uppfattning. Men de statsråd som ingår i den regering jag leder har en uppgift, och det är att se till att leverera januariavtalet. Det gör de, och det vet Annie Lööf.
(Applåder)

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman och statsminister Löfven! Senare i eftermiddag kommer Socialdemokraterna i den här kammaren tillsammans med högerpartierna att rösta igenom en höjd pensionsålder i Sverige. Det är lätt att se vilka som kommer att förlora på det. Det är de som inte ens orkar arbeta till riktåldern i dag. Det är de som är utslitna. Det är de som har haft tunga arbeten, inte minst många kvinnor som arbetar i den svenska välfärden. Många av dem funderar nog på hur det här ska bli för dem, hur pensionen blir den dag man väl kan ta ut den. Det görs heller ingenting för att förbättra sjukersättningen, så att de skulle ha chans att få ta del av den på ett bättre sätt fram till att de pensioneras.

Min fråga till statsministern är: Vilket är Stefan Löfvens budskap till dem som inte orkar, till dem som har slitit ut sig på byggen och äldreboenden och som nu kommer att förlora på det beslut som ditt parti tar i eftermiddag?
(Applåder)

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! I dag fattar riksdagen precis det beslut som Sjöstedt gav uttryck för, men också två andra beslut: Garantipensionen ska höjas, och taket i bostadstillägget ska höjas. Detta är möjligt tack vare januariavtalet.

Vi måste vara ärliga inför folk. Det går inte att låtsas som att det faktum att vi lever längre inte påverkar pensionen om man inte gör någonting annat. På lång sikt vill vi höja avgiften, för avgiften måste höjas i pensionsystemet. På kort sikt hjälper inte det. På kort sikt ser vi nu hur människor får sämre och sämre pension. Då är det denna åtgärd som måste till för att vi ska kunna säga att pensionen är dräglig.

Sedan håller jag med Jonas Sjöstedt. Vi måste titta väldigt mycket på arbetsvillkor och arbetsmiljö, så att människor orkar ett helt arbetsliv och kan få en bra pension. Det arbetet måste fortsätta.
(Applåder)

Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! De förbättringar som sker för pensionärerna är mycket beskedliga i regeringens budget. De stora pengarna går till fullt friska välavlönade män i våra storstäder i och med den borttagna värnskatten.

Att höja pensionsavgiften är bra. Det tycker vi också att man ska göra. Men det sker inte. Detta har det pratats om länge, men ingenting har skett. Det som sker är att man får arbeta fler år innan man kan gå i pension.

Det finns en lösning för dem som inte orkar, nämligen att ändra reglerna för sjukersättning, så att man kan få sådan utan att prövas mot hela arbetsmarknaden. Det vore rimligt om 62-åringar inte bedömdes som 25-åringar. Då skulle de kunna få sjukersättning fram till pensionen och sedan få en rimlig pension. Nu är det de som betalar priset. Varför lämnar ni de här människorna i sticket, Stefan Löfven? Varför har ni inte tänkt på dem som är utslitna och faktiskt inte orkar, nu när pensionsåldern ska höjas?

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Ingen ska lämnas i sticket. Här gäller det att göra både och. Vi ska se till att pensionerna blir drägliga, och vi kommer över tid att behöva jobba längre. Vi ska naturligtvis också ha ett sjukförsäkrings-system som fungerar så att den som blir sjuk ska ha en trygg ersättning, ska ha en väg tillbaka, ska få hjälp för att komma tillbaka i arbete så snabbt som möjligt och ska fortsätta att tjäna sitt uppehälle och tjäna pensionspengar.

Detta ska naturligtvis korreleras med en sjukersättning som fungerar. Det är myndighetens uppdrag. Vi bytte ledning vid myndigheten för att se till att få det här på plats bättre. Då var Jonas Sjöstedt väldigt orolig över att vi bytte ledning.

Vi ska se till att ingen lämnas i sticket. Man ska ha bra pension, och man ska orka arbeta hela arbetslivet.

(Applåder)

Anf. 26 TALMANNEN:

Jag vill gärna särskilt välkomna alla er som sitter på åhörarläktaren. Jag tycker att det är fantastiskt att vi har i princip helt fullsatta läktare och att vi till och med har fått ta en del av pressens läktare i anspråk för att så många vill lyssna på den här debatten. Välkomna!

Anf. 27 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Herr talman! Sjukvården är väljarnas viktigaste fråga. Den berör oss alla, och vi är alla beroende av den. Därför är också många oroliga och upprörda nu när vården inte klarar av att leverera så som man har rätt att förvänta sig.

I somras sattes nya dystra körekord. I augusti, den senast redovisade månaden, hade 137 956 människor väntat olagligt länge, det vill säga mer än 90 dagar, på att få den vård de har rätt till. Det är nästan en fördubbling jämfört med augusti 2014, det senaste år vi hade en kristdemokratisk sjukvårdsminister.

Herr talman! Min fråga till Stefan Löfven är därför: Givet läget i den svenska sjukvården, kan Stefan Löfven nämna någon framgångsrik vårdreform från hans regering de senaste fem åren?

(Applåder)

Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Köerna i vården är ett stort problem som finns över hela vårt land. Bland de regioner där de växer mest finns Stockholm, där Kristdemokraterna har varit med och styrt rätt länge. Köerna växer i Västra

Götaland och Halland. De växer även i socialdemokratiskt styrda landsting. Detta är ett problem som vi måste ta oss an tillsammans. Det är därför vi har fyllt på med resurser till såväl kommuner som landsting och regioner under hela denna mandatperiod. Vi tänker fortsätta med det under kommande mandatperiod.

När Ebba Busch Thor diskuterade denna fråga i söndagens *Agenda*-debatt sa hon: Att det är brist på personal är ingen anledning. Att Ebba Busch Thor säger så bekymrar mig, och det förvånar mig väldigt mycket. Jag vill anställa mer personal i svensk sjukvård. Varför vill Ebba Busch Thor inte det?
(Applåder)

Anf. 29 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Herr talman! I debatten i söndags ställde jag samma fråga: Kan Stefan Löfven nämna *en* vårdreform som har gjort skillnad under de här fem åren? Jag fick då höra att statsministern hade mött två nya sjuksköterskor i Gällivare. Men ytterligare medarbetare är inte en reform. Det måste bli fler medarbetare när befolkningen växer. Vi lägger mycket mer än vad januaripartierna gör på välfärden. De kommande åren lägger vi 30 miljarder mer på välfärd och trygghet. Vi kommer att se till att det blir fler medarbetare.

Statsministern och januaripartierna fortsätter att försvara en förlegad sjukvårdsorganisation som förhindrar kapandet av vårdköer. Jag är inte intresserad av att försvara en enda vårdkö i ett enda landsting. Det är skillnaden. Vi sätter människan i centrum.

Nämn *en* vårdreform som gjort skillnad!
(Applåder)

Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Jag kan nämna en. Den borgerliga regeringen före oss hade påbörjat en bra sak, som vi fortsatte med. Det var de standardiserade vårdförloppen för cancerpatienter. Det är en bra sak. Det har kortat kötiden för många cancerpatienter. Där har vi en bra gemensam uppfattning. Jag tycker att vi kan hålla oss till den och fortsätta att samarbeta, för det kommer vi att behöva göra.

Kristdemokraterna ville ha en annan organisation. De ville förstatliga sjukvården. De hade åtta år på sig i regering. Detta hände inte. Jag tror inte heller att det är bra.

Vi ska ha en vård som ligger så nära människor som möjligt. Därför fortsätter vi nu inom ramen för januariavtalet med en primärvårdsreform som gör att mer vård ges på hälsocentraler och vårdcentraler. Vi ska ha fasta läkarkontakter. Du som patient ska få ett kontrakt, så att du vet vad som kommer att hända inte bara nästa behandling, utan även nästa och nästnästa. Det handlar om att föra ut mer resurser närmare människor och om bättre vård. Så ska vi ta oss an det.

(Applåder)

Anf. 31 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag vill knyta an till detta med krisberedskap. Jag ska inte fråga om debaclet med vår krisberedskap när sjukvårdsmateriel tar slut i våra regioner. Här finns det mer att göra. Jag förutsätter att regeringen med

ansvarig minister snarast återkommer till riksdagen med en förklaring om hur detta inte ska upprepas.

Jag pratar om andra kriser. Vi har den fruktansvärda humanitära krisen i norra Syrien. Våra tankar går, som sagt, till de människor som nu flyr och blir lidande. Men detta kan också påverka Sverige här och nu. Vi vet att det har åkt väldigt många personer från Sverige till det så kallade kalifatet innan det krossades. Några har kommit tillbaka. Människor finns kvar i dessa läger. Risken att de snabbt kan återkomma till Sverige har nu uppenbart ökat.

Min fråga till statsministern är: Vad tänker regeringen göra för att se till att vi har den högsta och bästa beredskapen när dessa vuxna och eventuella barn på ett eller annat sätt kommer till vårt land med eller utan svenska pass?

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Oron över terrorismen delar vi. Jag är glad över att vi har en bred överenskommelse om att attackera terrorismen – det gäller också dem som kan tänkas sympatisera med den och som faktiskt bor här. Det är därför vi har skärpt straffen och lagstiftningen vad gäller att ta emot utbildning, att finansiera och att göra terroristresor. Vi kommer senare att fatta beslut om att utvidga detta så att också samröre med terrorism blir olagligt.

De som har rest ned till detta område har rest mot myndigheternas inrådan. De har faktiskt avrått. Har man rest dit får man ingen konsulär hjälp, utan då är man där.

Situationen för barnen är naturligtvis mycket, mycket svår. Det är en komplex situation. Regeringen arbetar varje dag för att se vad man kan göra för barnen. Det är väldigt komplext, men vi har ingen avsikt att ta hem några vuxna som en gång har anslutit sig till terrorism. Skulle de ändå komma över gränsen hit är det Säkerhetspolisens uppgift att hantera det.

Anf. 33 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Liberalernas uppfattning är att vi nog redan nu bör göra insatser för att förbereda oss på att dessa personer kommer att komma. Det är väldigt bra om Nationella operativa avdelningen hos svensk polis, som jobbar med krigsbrott, får ett tydligt direktiv om att biffa upp sig. Man kanske ska fördubbla antalet personer som jobbar med att utreda dessa brott. Det gäller människor som har varit i det här området och som på ett eller annat sätt har samverkat eller deltagit i detta. Oavsett om det är straffbart eller inte i dag måste det utredas ytterst noga.

Liberalerna menar att vi bör se till att dessa människor möts av polis när de kommer. Vi tycker också att det är viktigt att flytta den enhet som jobbar långsiktigt och aktivt, det vill säga Center mot våldsbejakande extremism, från Brottsförebyggande rådet till svensk polis för att man inom polisen bättre och effektivare ska kunna möta det behov som finns när dessa människor kommer.

Att förebygga är en sak, men nu är det stor risk att de snart står här. Vi måste möta dem på ett korrekt sätt med svensk rättsstat.

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Vi delar helt uppfattningen att de ska mötas. Ingen vuxen kommer att få hjälp att komma hem. De har åkt dit på eget bevåg. Då får de ta det ansvaret. Kliver de ändå över gränsen är det Säkerhetspolisens uppgift att hantera det. Polisen har faktiskt fått mer resurser än vad de krävde. De kommer att få ännu mer resurser – 2,4 miljarder ytterligare nästa år. Det är bra. Det är samma sak när det gäller Säkerhetspolisens. De vet sin uppgift, och de säger naturligtvis till oss och utåt att detta är deras uppgift. De kommer att hantera det. Vi ska inte riskera säkerheten i Sverige. Jag är mycket, mycket hård och bestämd mot terrorismen.
(Applåder)

Anf. 35 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Larmrapporterna avlöser nu varandra. Det finns inte tillräcklig tillgång till el. Miljardinvesteringar har stoppats i Skåne. Larm kommer från Stockholm, Göteborg och Mälardalen. Men statsministern hävdar att elbristen inte finns. Antingen ser kommuner och företag spöken eller så har Stefan Löfven helt enkelt fel.

Tänk er en hyresvärd som säger att lägenheten kan bli uppvärmd till 37 grader på sommaren och 3 grader på vintern, med en behaglig medeltemperatur över året på 20 grader. Det är lika attraktivt som ett land som säger: För helåret kan vi producera mer el än som används, fast vi kan inte göra det när det är kallt eller där den behövs.

Den seriösa diskussionen om elbrist handlar alltså inte om den samlade elproduktionen per helår utan om att den samlade energipolitiken gör att elen inte längre finns när man behöver den.

Det finns problem med elöverföring på långa sträckor. Därför måste elproduktionen vara fördelad över hela landet. I norr har vi vattenkraften. I de södra delarna av landet har produktionen fram till nu byggt främst på kärnkraft och kraftvärme. Tar man bort både kärnkraften och kraftvärmen, vilket är precis vad regeringen nu gör, uppstår obalans i energisystemet. Det behövs alltså både effekt och kapacitet om det ska finnas el i eluttaget.

Att Sverige över året täcker det samlade effektbehovet säger ingenting om hur väl effekten kan distribueras. Därför måste Sverige bygga nya elnät. Men de nya näten ska möta det ökade behovet av ren svensk el, inte kompensera för den elkris som denna regering har skapat med sin egen energipolitik.

(Applåder)

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Visserligen är sysselsättningen hög och de svenska finanserna starka. Men Sverige påverkas också av en avmattning som vi nu ser i ekonomin. Det är därför som vi har vänt underskott till överskott. Vi har investerat stort i välfärden. Vi har betalat av på statsskulden. Det är därför vi också ser till att stärka det statliga stödet till korttidsarbete.

Men Moderaterna föreslår nu kraftigt försämrade möjligheter för arbetslösa att komma tillbaka i arbete. Dessutom föreslår man att sjuka ska slängas ur sjukförsäkringen. Sedan vill man ha ytterligare 10 miljarder i nedskärningar på statliga myndigheter – oklart vilka.

Det är en politik som leder till att människor som är utan arbete eller som är sjuka får det ännu tuffare. De tvingas ställa sig i kön till kommunens socialkontor, och kommunen får i sin tur skära ned välfärden för att ha råd med ökade socialbidrag. På vilket sätt tror Ulf Kristersson att det bidrar till att rusta Sverige inför bistrare tider?

Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att statsministern gav en ganska bra beskrivning av regeringens politik: ökande socialbidrag, ökande arbetslöshet och bristande förmåga att möta lågkonjunktur. Det är exakt detta ni sysslar med just nu. Fråga landets kommuner! Socialbidragen ökar när staten lämnar över notan för människor som har haft två år med etableringsersättning och som inte kommit i arbete – det är alldeles uppenbart.

I dag är bidragsförsörjningen det stora problemet när det gäller att människor ska komma in på arbetsmarknaden. Hade ni brytt er om den frågan hade ni stramat åt bidragen. Ni hade sett till att människor alltid skulle ha incitament att gå till arbete, och ni hade sänkt skatten för människor med låga inkomster. Det handlar om att det alltid ska löna sig bättre att jobba än att ha bidrag. Det är en mer rättvis beskrivning av vår ekonomiska politik.

(Applåder)

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Antalet människor som nu under vår regeringsperiod är beroende av våra bidragssystem har inte varit så lågt sedan 1981, tror jag. Andelen som fick socialbidrag, eller försörjningsstöd, under Kristerssons tid som utförsäkringsminister ökade dramatiskt. Det är skillnaden mellan min och hans politik.

Kristersson vill inte svara på frågan. När människor som är arbetslösa inte får utbildning eller en arbetsmarknadspolitisk åtgärd för att komma tillbaka, när människor som är sjuka ska kastas ut ur sjukförsäkringen med den moderata politiken, vad är det som gör att ni tror att de kommer i arbete? Vad är det som gör att Ulf Kristersson tror att näringslivet vill anställa någon som inte har rätt utbildning? Ska de in i välfärdssektorn utan rätt utbildning?

De kommer att hamna i kommunernas köer till socialkontoren. Det är den moderata politiken.

(Applåder)

Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag kan den svenska socialförsäkringen ganska bra. Jag ärvde uppgiften från en partiledare som hette Göran Persson. Han hade identifierat ett stort problem, nämligen att vi hade dubbelt så många långtidssjukskrivna som vi borde ha. Från höger till vänster enades vi den gången om att det är orimligt att förtidspensionera människor bort från arbetsmarknaden och att gömma människor i sjukförsäkringen om de skulle kunna arbeta.

Den uppgiften tog vi på stort allvar. Vi minskade sjukfrånvaron i vårt land. Nu skryter ni nästan över att ni vill öka den.

Det stora problemet här är att människor hamnar i utanförskap. I dag ser det annorlunda ut än förra gången. I dag är det inte människor som slösas bort i förtidspension, för det problemet löste vi. I dag är det människor som aldrig kommer in på arbetsmarknaden. De som inte talar bra svenska och de som inte har lång utbildning hamnar i bidragsberoende, och där vill ni ha dem kvar.

(Applåder)

Anf. 40 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Sverige är ett land med enorma möjligheter men också med stora utmaningar. För att ta oss framåt de närmaste åren kommer det därför att krävas mer av samarbete och ansvar, inte mindre. Det finns ett behov av att göra upp för stabilitet och långsiktighet över tid.

Våra partier och vårt land har ju en stolt tradition av breda uppgörelser på viktiga områden som migration, energi och också försvar. Moderaterna har betytt väldigt mycket för att sådana lösningar ska komma till stånd, och det är en konstruktivitet som jag är väldigt glad över. Kristersson skriver själv i en debattartikel i Svenska Dagbladet för två veckor sedan att ”vi tror att många vill komma bort från det politiska spelet och samla Sverige till viktiga förändringar”.

Jag blir därför bekymrad när man under den senaste tiden varit mer inne på att lämna samtal både när det gäller gängkriminalitet och överenskommelsen om energipolitik. Man är även djupt avig till den parlamentariska utredning om migration där faktiskt alla partier i Sveriges riksdag sitter.

Min fråga till Kristersson är därför: Vilka områden ser han är viktiga för samarbete över blockgränsen? Vad lägger han i ordet ”samarbete”?

(Applåder)

Anf. 41 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är en mycket rimlig fråga. Jag tror på samtal, och jag tror på samling – om det är samling till handling. Jag tror alltså inte på kafferep som handlar om att vi ska samlas för att *inte* nå fram till lösningar som kan hantera de problem vi har. Det här är en avgörande skillnad, för vi har även en dålig tradition i Sverige: att samlas till oändliga kafferep där huvuduppgiften är att samlas snarare än att lösa själva problemen.

Därför är jag bekymrad över gängsamtal som inleds med att vi först ska bjuda in *sjö* av riksdagens åtta partier och på så sätt devalvera hela frågan om gängkriminalitet till ett politiskt tarvligt spel, för att sedan landa i att inte göra nämnvärt stora insatser. Det krävs det inga samtal eller överenskommelser för.

Jag är bekymrad över en energiöverenskommelse som löser problem som vi har haft men som inte löser de problem vi nu ser är alldeles uppenbara. Då blir samtal ett egenvärde. Demokrati förtjänar handling, inte bara samling.

(Applåder)

Anf. 42 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag håller med om väldigt mycket av det Ulf Kristersson säger, att det behövs just handling snarare än samling. Men för att nå

handling krävs det faktiskt samling. Genom decennier har vi slutit många breda, blocköverskridande uppgörelser. En och annan kopp kaffe har druckits, men vi har nått fram till överenskommelser där man har kunnat kompromissa och göra upp.

Det handlar om att få fram ett innehåll, vilket är avgörande. Lika viktigt är genomförandet och att man har tillräckliga mandat för genomförandet, men det politiska ledarskapet måste också orka hålla i och hålla ut. Samarbete kräver nämligen kompromisser, annars når man sällan en lösning med fler partier än sitt eget.

Min fråga kvarstår därför: Om man nu är avigt inställd till alla de här stora, breda områdena och till att fortsätta förhandla och komma framåt, vilka områden är man beredd att samarbeta och kompromissa med över blockgränsen för att Sverige ska kunna fortsätta att ha en tradition av stabilitet och långsiktighet?

(Applåder)

Anf. 43 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Bara så att jag inte missförstås: Jag är alltså inte emot de stora överenskommelserna – om de löser problemen. Det är det som är grejen. Om de löser de problem vi ser framför oss är de jättebra.

Vi har två fundamentala exempel. Ta 90-talskrisens stora överenskommelser som krävde att flera olika partier anpassade sig och förändrade politik och skapade långsiktighet och gjorde stora strukturreformer, som ekonomerna säger. De var fundamentalt viktiga.

Ta pensionsöverenskommelsen, där flera partier tvingades ändra på gamla uppfattningar för att skapa långsiktig stabilitet i system som var långt ifrån perfekt men som var bra för Sverige. Den var fundamentalt viktig.

Ta så de migrationssamtal som nu pågår, där den enda konkreta beställningen från regeringen är att vi ska öka invandringen med en helt ny skyddsgrund. Det borgar inte för förutsättningar för en långsiktig överenskommelse om den migrationspolitik som jag vill se.

(Applåder)

Anf. 44 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Ulf Kristersson! Det är ett av Natos viktigaste länder som nu anfaller norra Syrien. Turkiet har Natos näst största militärmakt. De driver civila på flykt. Det finns redan nu mycket besvärande bilder på regelrätta krigsbrott med avrättningar av civila på gatorna i norra Syrien. I praktiken var det det mäktigaste Natolandet USA som gav grönt ljus till det här överfallet på dem som har bekämpat Islamiska staten.

Moderaterna tillhör de partier som allra helst och allra snabbast vill ansluta sig till samma militära allians som Turkiet och USA, alltså till Nato. Varför är det så bråttom för Moderaterna att Sverige ska bli en del av samma militära allians som Erdoğan och Trump?

(Applåder)

Anf. 45 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! När det gäller att fördöma Turkiets agerande är vi överens i Sverige, vi är överens i EU och vi har också fattat konsekvensbeslut när det gäller Turkiet. Det är en på alla sätt förkastlig politik.

Detta är en helt annan sak än hur Sverige långsiktigt garanterar vår militära kapacitet. Vi har sagt under mycket lång tid att vi inte kommer att klara oss ensamma i händelse av konflikt i vår del av världen.

Den här regeringen väljer i stället ensidigt samarbete enbart med USA för att lösa detta. Det tror vi är fel väg att gå. Vi tror att den ömsesidighet som ligger i Natosamarbetet är mycket viktigare. I praktiken samarbetar ju Sverige med Nato, men vi vill lite grann göra det utan att ta steget fullt ut.

Vi tror att Sverige behöver vänner och allierade för den långsiktiga säkerheten, och vi tror att Nato är den organisation som finns kvar för att skapa den säkerheten.

(Applåder)

Anf. 46 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Det går naturligtvis inte att skilja det som Natoländer gör från det som Nato gör. Nato består ju av länderna. Det går inte att skilja den politik som Natoledare för från den militära allians som man tycker att man vill bli medlem i. Det finns bara ett Nato, och det är det reellt, i verkligheten existerande Nato. Det är det vi diskuterar, och det är det vi tar ställning till.

Moderaterna har åtminstone tidigare brukat framhålla att det handlar om en värdegemenskap. Det är länder som vi har samhörighet med. Det är där vi hör hemma, alltså i Nato.

Men gör vi det? På vilket sätt har Sverige en värdegemenskap med Erdoğan's Turkiet i dag? Det måste man ändå kunna svara på om det är för en värdegemenskaps skull som man ska gå in i en militär allians.

(Applåder)

Anf. 47 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Nu är det alltså inte Nato som begår övergrepp, utan det är Turkiet som för dålig politik på alla sätt och vis. Det är en viktig skillnad.

När det gäller Turkiet ser de nu själva till att de historiska förhoppningarna om att Turkiet en dag skulle kvalificera sig som fullvärdig EU-medlem grusas. Turkiet fördöms runt om i hela världen.

Vad vi säger är att det är bättre att Sverige är med i en gemensam sammanlutning där man garanterar varandras säkerhet än att Sverige ensidigt ska lita på USA och i stället för att tala klartext om vårt behov av andra arbete enskilt med ett enda land. Därför är Nato en bättre allierad än enstaka Natoländer.

(Applåder)

Anf. 48 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det är drygt 60 miljoner människor på flykt i vår värld. Vi liberaler delar mycket av den analys som Moderaterna gör – att det är svårt att hjälpa alla människor i Sverige. Vi tror också att vi behöver fortsätta ha en stram migrationspolitik jämfört med tidigare och fokusera på asylrätten.

Med det sagt är det viktigt för oss liberaler att hjälpa människor på plats så att vi ser till att världen blir en bättre plats att leva på. Därför tycker vi att detta med bistånd är en bra idé. Det har gjort stor nytta och hjälpt

miljoner – på lång sikt kanske miljarder – människor ur fattigdom. Det har spelat en roll.

Moderaterna har partistämman i veckan. Det finns ett förslag om kraftiga neddragningar. Tror Moderaterna att detta hjälper i en komplex värld där vi måste hjälpa människor på plats? Bidrar det till en bättre världsutveckling, eller är risken att det försämrar?

(Applåder)

Anf. 49 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag instämmer i det mesta av det som Johan Pehrson säger utom möjligen slutsatsen att det är kraftiga neddragningar.

Det vi har sagt är att vi inte tror att man ska ha ett enda utgiftsområde, som vi säger på riksdagsbyråkratiska, som ligger bortom traditionell kontroll och bedömning eller koppla det strikt till just 1 procent av bnp eller bni utan att värdera hur mycket pengar som varje år ska gå till exakt vad.

På fem år har biståndet ökat med 13 miljarder kronor. Det har fördubblats, tredubblats, på 20 år. I dag är det alltså dubbelt så stort som anslaget till polisen. Är det en rimlig samlad prioritering av de svenska offentliga medlen?

Vi tror inte det. Vi tror att man ska använda samma planering som för andra långsiktiga saker såsom forskning och infrastruktur och lägga fast en fyraårig plan för vad vi vill uppnå med vilka resurser.

Med vår politik skulle vi fortfarande vara den tredje största bidragsgivaren inom OECD, men vi skulle inte vara den allra största. Jag tror att det är en klok användning av skattemedel.

(Applåder)

Anf. 50 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Tack för svaret! Naturligtvis kan nivån inte vara det enda avgörande. Vad vi i Sverige gör i vår handel, vår diplomati och vår migrationspolitik spelar också roll för hur vi – ett ganska litet land i världen – kan påverka världsutvecklingen. Men för oss liberaler är biståndet viktigt.

Vi hade ju en alliansregering ihop i ett antal år som var framgångsrik. Bland annat därför att den var framgångsrik har biståndet ökat. Ju bättre det går för Sverige, desto högre blir ju biståndet. För oss är det en moralisk förpliktelse. Vi blickar ut över världen och tänker bort ... Ja, i ett tidigare replikskifte handlade det om kafferep och så vidare. Världen är på många sätt en fruktansvärd plats, och vi har en skyldighet.

Därför tycker jag som liberal att det är viktigt och roligt att ekonomipristagarna i år är människor som fokuserar på hur man effektivare kan förverkliga bistånd och göra världen bättre, för det är ett ansvar vi har och en fråga som Liberalerna är starkt förknippade med och vill fortsätta driva.

(Applåder)

Anf. 51 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag brukar säga ungefär så här: Sverige har som rikt land ett delat ansvar med andra att hjälpa till i en trasig värld. Det är ett ansvar som vi tar på oss, och vi gör det med stolthet.

Samtidigt har vi det fulla ansvaret för hur det går i Sverige. Det är en av många orsaker till att vi måste tänka på att om det kommer människor till Sverige måste också integrationen fungera.

Vi måste också fundera på hur vi använder våra skattepengar allra bäst. Jag tycker att det lite för ofta framkommer lite för många tecken på att biståndsmedlen på grund av vår iver att nå upp till enprocentsmålet inte används på det sätt som våra skattebetalare har rätt att kräva. Det betyder inte snålhet. Det betyder inte oginhet. Det betyder bara att vi vänder på varje krona, även av de pengar vi vill ska göra nytta i fattiga delar av världen.

(Applåder)

Anf. 52 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att bara nämna att Sverige aldrig har haft ett så stort elöverskott som första halvåret i år. Vi exporterar el bland annat till Finland, som ju inte är klara med kärnkraftverket som man beslutade om för nästan 20 år sedan och som blir mer än dubbelt så dyrt som man hade planerat från början.

Men jag vill prata om en annan sak. År 2017 skrev Sveriges riksdagspartier under och Moderaterna var med på att vi ska vara nere på nettollutsläpp år 2045. Det är en överenskommelse som förpliktar, Ulf Kristersson.

I servettbudgeten förra året slaktade ni miljöbudgeten och avskaffade flygskatten. Nu går ni ännu längre och vill sänka bensinskatten med 7 miljarder, för övrigt lika mycket som ni skär ned på biståndet.

Hur, Ulf Kristersson, ska ni leverera på klimatlagen om ni gör det billigare att släppa ut och gynnar bilister i storstäder och oljebolag?

(Applåder)

Anf. 53 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig ta upp handsken som Isabella Lövin kastade först: elöverskottet.

Det är ju jättebra att vi har ett stort elöverskott, mätt på halvår nationellt. Ring Pågen och säg: Ni har inga problem – vi har ett elöverskott! Ring till Ystad och säg: Ni har inga problem med er kemiska tillverkning – vi har ett elöverskott! Ring till alla de företag som i dag inte kan investera och säg: Om ni bara flyttar någon annanstans har vi inga problem!

Jag trodde att Sverige var ett land där man kunde räkna med att energiförsörjningen fungerar även om man ska expandera en verksamhet. Om man ska digitalisera av miljöskäl och behöver stora serverhallar krävs det energi. Om den ska vara ren krävs det produktionskapacitet.

Jag kan inte begripa hur man kan vara så lättsinnig inför att det i dag är svenska företag och svenska kommuner som larmar om brist på tillgänglig el bara för att det nationellt och halvårsvis finns elöverskott.

(Applåder)

Anf. 54 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Herr talman! Jag märker att Moderaterna applåderar väldigt mycket över att partiledaren inte nämnde med ett enda ord varför ni som parti satsar 7 miljarder på att sänka bensin- och dieselskatten när vi är mitt i en brinnande klimatkris.

Hur tänker Moderaterna minska utsläppen när det mest effektiva medlet för att göra det är koldioxidskatten? Konjunkturinstitutet och Riksrevisionen och alla andra insatser som ni brukar referera till när ni talar om effektiv klimatpolitik säger att koldioxidskatten är det viktigaste instrumentet.

I er budget tar ni dessutom bort det stöd som vi vill ge till stödområde 1 och 2, till landsbygden, för att kompensera för de behov man har där av att ta bilen till jobbet eller fotbollsträningen och för alla de särskilda omständigheter man har på landsbygden. Ni gör i stället breda satsningar på 7 miljarder som främst gynnar storstäderna och dem som kör bil till jobbet från Danderyd och Täby. Kan du förklara, Ulf Kristersson, hur detta är effektiv klimatpolitik?

(Applåder)

Anf. 55 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Eftersom jag fick tre frågor – om energiförsörjningen, om omställningen och om bensinskatten – och hade en minut på mig att svara gav jag ett svar på en av frågorna.

Låt oss prata omställning och bensinskatt!

Det första jag vill ta upp är att ska omställningen fungera, då ska vi alltså gå från kol och olja till ren svensk el. Det kräver att vi tillverkar ren svensk el. Det är därför jag är lite besatt av tanken att inte avveckla svensk kärnkraft och ersätta den med smutsigare el eftersom Sverige har världens näst renaste elproduktion.

Det andra är att jag tror att klimatomställningen kräver att hela Sverige är med på båten, även de människor som bor på platser i Sverige där bilen är oundgänglig för två som ska komma till jobbet och som har flera barn. För dem finns inte alternativet att ta tunnelbana till fabriken några mil bort, utan det enda alternativet är bil. De nöjeskör inte sin bil, utan de har inga alternativ. Det blir mindre pengar över till andra saker. Hela Sverige ska med på denna resa, inte bara de som har egen tunnelbana.

(Applåder)

Anf. 56 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! De allra första orden i dagens debatt kom från statsministern. Han ägnade dem åt att tala om hur många som går till jobbet, och det är jättemånga, enligt statsministern. Och det är jättemånga i Sverige som går till jobbet varje dag. Tyvärr är det dock i förhållande till befolkningen allt färre som gör det. Arbetslösheten stiger igen.

Stefan Löfven och de vänsterliberala partierna är måna om att framhålla allt gott som de anser sig ha åstadkommit. Allt är frid och fröjd, och allt blir bättre. Men varför, herr talman, är detta inte sant? Varför blir det inte bättre?

Man har haft fem år på sig. Har vårdköerna blivit kortare? Har man knäckt gängbrottsligheten? Har vi EU:s lägsta arbetslöshet? Minskar utsläppen? Minskar segregationen? Är människor tryggare? Har skolresultaten blivit bättre?

Ärligt talat, herr talman, har Stefan Löfvens regering faktiskt inte lyckats med något av det man föresatt sig – absolut ingenting. Man har bedrivit en fullständigt ansvarslös politik. Sedan skyfflar man över kostnaderna på kommunerna. Man skryter om att man sänker statsskulden till historiskt

låga nivåer samtidigt som man inte möjliggör för kommunerna att göra detsamma, utan kommunernas skuldsättning ökar i stället.

Herr talman! Vi behöver en ny regering.

(Applåder)

Anf. 57 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Kunskapsresultaten ökar i den svenska skolan – det är bra. Vi har många utmaningar kvar, men vi ska fortsätta på den vägen.

Den 16 september i år föll en man från ett tak och avled. Den 25 september föll en man i en damm och avled, och den 27 september fick en man en stolpe över sig och avled. Människor som dött på jobbet kommer aldrig tillbaka hem till sin familj eller till sina vänner.

Jimmie Åkesson vill ibland låta som om han företräder vanligt folk. I verkligheten sviker Sverigedemokraterna alltid dem som jobbar. Ni vill avskaffa de regionala skyddsombuden och dessutom underminera skyddsombuden på svenska arbetsplatser – just de som ska stå upp för att människor som arbetar inte ska behöva råka ut för olyckor och dödsfall.

Med er politik riskerar ni hälsan för hundratusentals människor. Varför är Sverigedemokraterna emot svenska löntagare?

(Applåder)

Anf. 58 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Många noterade nog Socialdemokraternas ganska absurda attack på Sverigedemokraterna häromkvällen, sannolikt med syftet att flytta fokus från ännu ett av deras egna misslyckanden. Man påstår att vi vill ta bort skyddsombuden.

Det vi föreslår, herr talman, är dels att de arbetsmiljöombud som finns på arbetsplatserna ska utses av de anställda, dels att facket – inte sällan Stefan Löfvens nära vänner i LO – inte längre ska ha rätt att utse de regionala skyddsombuden utan att de ska flyttas till Arbetsmiljöverket.

Jag måste ställa frågan till Stefan Löfven: Varför ska bara socialdemokrater kunna vara regionala skyddsombud? Gynnar detta alla arbetstagare? (Applåder)

Anf. 59 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Herr talman! Frågan kan ställas tillbaka: Får man inte vara socialdemokrat om man är skyddsombud?

De fackliga organisationerna består av just de anställda. Det är de anställda som går in i sin fackliga organisation, och det är den fackliga organisationen som utser sina representanter.

De 1 700 regionala skyddsombud som Sverigedemokraterna vill ta bort gör varje år ungefär 50 000 arbetsplatsbesök. Nu talar jag om de små företagen, där det inte finns skyddsombud. Där gör de regionala skyddsombuden en enorm insats för att förhindra olyckor och förebygga skador. Dem ska Sverigedemokraterna ta bort för att sätta in några tjänstemän.

Dessa skyddsombud, Jimmie Åkesson, kan riskerna på arbetsplatserna. De vet vad det handlar om därför att de själva arbetar på samma typ av arbetsplatser. Dem vill du ta bort, och så ska du sätta in några tjänstemän. Det är inte bra. Varför motarbetar Sverigedemokraterna arbetsmiljöarbete, som är så viktigt?

(Applåder)

Anf. 60 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Vi motarbetar inte arbetsmiljöarbete. Vi motarbetar det socialdemokratiska partiets inflytande över människor som arbetar runt om i vårt land i dag.

Stefan Löfven ställde frågan: Får man vara socialdemokrat? Ja, det får man naturligtvis vara. Men får man i dag vara sverigedemokrat och regionalt skyddsombud? Får man vara kristdemokrat och regionalt skyddsombud? Nej, det får man inte, för Stefan Löfvens nära vänner, inte minst i LO-förbunden, ser till att det bara blir partitrogna med rätt partibok som utses. Jag tycker att det är fel, för de företräder i första hand Stefan Löfven och regeringen, inte dem som finns på arbetsplatsen.

Därför kan jag inte se minsta problem med att detta förs över till Arbetsmiljöverket. Vi kan höja kompetensen, och vi ser till att alla löntagare på respektive arbetsplats blir företrädda, inte bara de som har rätt partibok. (Applåder)

Anf. 61 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna har den senaste tiden talat om hur de vill stärka kommunerna och värna välfärden. Det är inget fel med det – jag delar helt den ambitionen.

Problemet uppstår när man lägger ihop detta med Sverigedemokraternas politik på migrationsområdet. Åkessons parti vill stoppa all asylmottagning, pausa allt kvotmottagande och skynda på återvandringen för de människor som fått stanna i Sverige av en eller annan anledning.

Samtidigt vet vi att det kommer att krävas 80 000 undersköterskor, sjuksköterskor, läkare och annan vårdpersonal de närmaste fem åren för att klara utmaningen i välfärden, som redan i dag är beroende av det arbete som utförs av utlandsfödda människor.

Min fråga till Jimmie Åkesson är därför väldigt enkel: Var ska han, som påstår sig värna välfärden, hitta dessa människor om Sverigedemokraterna samtidigt gör verklighet av sin egen migrationspolitik?

Anf. 62 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Sverigedemokraternas migrationspolitik bygger på sunt förnuft och ansvarstagande, till skillnad från till exempel Centerpartiets migrationspolitik, som bygger på att Sverige ska vara ett allemansland dit alla kan komma. Det kan komma 30 miljoner invandrare och så vidare. Jag tror inte det. Jag tror att det försämrar Sverige och inte minst möjligheten att upprätthålla välfärden, som Annie Lööf håller så högt.

Det är inte, herr talman, i första hand människor med asylinvandring som bakgrund eller deras anhöriga som kommer att rädda välfärden. Faktum är – detta är alla överens om, och Annie Lööf borde också förstå det – att dessa som grupp betraktat belastar välfärden i dag och kommer att göra det under väldigt lång tid framöver. Fråga centerpartistiska kommunalråd runt om i landet eller vem som helst som har ansvar för välfärden i dag.

Ni skyfflar över kostnaderna för detta till kommunerna, som nu tvingas till skattehöjningar, nedskärningar eller stora underskott. Det är inte ansvarsfull politik. (Applåder)

Anf. 63 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Nu står ju Centerpartiet för en reglerad invandring med fokus på såväl ordning och reda som humanism, och vi vill styra om till mer lagliga vägar. Vi i Sverige kan inte nämnvärt skilja oss från andra europeiska länder. Men frågan kvarstår: Var ska Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna hitta dessa 80 000 människor som ska jobba som undersköterskor, sjuksköterskor och läkare under de kommande fem åren för att möta de behov som finns? Han vill ju samtidigt göra verklighet av sin migrationspolitik, som går ut på att stoppa människors möjlighet att komma hit och att dessutom skicka hem dem som redan är här.

Att kommunerna står inför stora utmaningar vet vi. Centerpartiet har slagits för högre generella statsbidrag under decennier. Vi genomför också det i den budget som är lagd. Vi har varit med och förstärkt kommunernas ekonomi och kommer att göra det genom ett kostnadsutjämningsystem nu vid årsskiftet.

Men nu var det en annan utmaning som jag talade om, nämligen kompetensförsörjningen och bemanningen inom välfärden. Svara gärna på det! 80 000 människor – var ska Jimmie Åkesson hitta dem?

Anf. 64 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är alldeles riktigt att välfärden har gigantiska utmaningar. Det var också en av de stora frågorna i valrörelsen för ett år sedan: Hur ska vi klara kompetensförsörjningen i välfärden? Där har regeringen inget svar. Regeringens svar har snarare varit att vi ska fortsätta öka vår befolkning så att det uppstår ytterligare behov i välfärden.

Vi vill göra precis tvärtom. Om människor har kommit till vårt land och saknar skäl att vara här – om de saknar asylskäl eller skyddsbehov – måste Migrationsverkets verksamhet vara inriktad på att de på ett ordnat och humant sätt ska kunna återvända till sina hemländer. Det ska vi skapa förutsättningar för. Det kommer snarare att minska behoven.

Det regeringen och Annie Lööf gör är ju att öka behoven i välfärden genom att ytterligare öka invandringen och ha ett fullständigt ointresse för att människor som inte bör eller behöver vara här ska kunna återvända. Det är dålig politik.

(Applåder)

Anf. 65 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson har under den här debatten flera gånger påpekat hur det skärs i kommunerna och hur man tar bort sådant som är viktigt för människor i deras vardag. Det är alldeles riktigt, men jag vill påminna dig, Jimmie Åkesson, om att den budget som nu drabbar kommunerna är den budget för det här året som du röstade igenom i riksdagen. Det är alltså Sverigedemokraternas politik som nu slår igenom, med nedskärningar i äldreomsorg, skola och förskola runt om i Sverige, och det finns ett direkt ansvar hos den som röstade för det, alltså hos Jimmie Åkesson.

Sverigedemokraterna är också ett parti som gillar att privata företag får ta åt sig av de pengar som skulle ha gått till äldre och till skolor. I Jimmie Åkessons egen hemkommun Sölvesborg lägger man ned fungerande kommunal äldreomsorg medan ökända Frösunda, som har kastats ut ur flera kommuner efter vanvård, ska få ta över viktiga delar av äldreomsorgen i

Sölvesborg. Varför är det så viktigt för Jimmie Åkesson att pengar som skulle ha gått till de äldre ska gå till privata företag i stället?
(Applåder)

Prot. 2019/20:20
16 oktober

Partiledardebatt

Anf. 66 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Nu styr jag ju inte i Sölvesborg. I Jonas Sjöstedts värld kanske det är så att mannen i familjen styr över kvinnan, men så är det inte i min familj.

(Applåder)

Jag ska svara genom att ställa en motfråga. Varför är Jonas Sjöstedt så fixerad vid vem som utför välfärdsuppdraget? Varför hänger man upp sig på detta?

Är det inte viktigast vad och vilken kvalitet man får ut av varje satsad krona? Det är vägledande för mig. Om man i en kommun bedömer att det är ett privat företag som kan göra det bättre till samma eller lägre kostnad har jag inga problem med det över huvud taget. Det är detta som skiljer en extrem vänsterpartist från en person som i grunden tror på marknadsekonomi och på att konkurrens är något som utvecklar verksamheter, inte förstör verksamheter.

(Applåder)

Anf. 67 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna brukar tala om en bra äldreomsorg. Därför är det intressant att se vad Sverigedemokraterna gör i praktiken när de får styra en kommun.

De boende och de anhöriga protesterar när Ängsgårdens demensboende i Sölvesborg läggs ned. Men pengarna ska gå till Frösunda, som ska öppna ett nytt boende. Varför är det dåligt? Jo, därför att de är ökända för att ta pengar som skulle ha gått till de boende och till personalen och stoppa dem i egen ficka. Då blir bemanningen lägre, och det blir svårare att hinna. Det var kanske därför de slängdes ut från Sundbyberg. Det var kanske därför de fick vite i Lomma. Det var kanske därför som en äldre person hos Frösunda i Sollentuna fick ligga i 19 timmar utan att komma upp ur sängen. Det hänger ihop med vinstjakten.

När det väl gäller väljer Sverigedemokraterna alltid högerpolitik och sänkt skatt för de rika före välfärden. När det väl gäller är vinsterna för privata bolag viktigare än att se till att undersköterskorna får tillräckligt många arbetskamrater.

(Applåder)

Anf. 68 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag ifrågasätter inte att det finns problem i äldreomsorgen runt om i landet. Det finns säkert problem även i Sölvesborg.

Det finns dock, vilket Jonas Sjöstedt säkert känner till, som heter öppna jämförelser. Där jämför man kommuner på olika sätt. Sölvesborg lägger mer pengar än jämförbara kommuner på just äldreomsorgen. Det tycker jag är bra. Jag tycker att det är en rimlig prioritering.

Jag har under hela mitt politiska liv slagits för att vi ska prioritera inte minst de äldre i vårt samhälle framför människor från världens alla hörn som inte har skäl att vara här eller framför den som inte sätter plikt och flit

framför att ha rätt till exempelvis bidrag och annat. Jag tycker att det är bra politik.

Jag är medveten om att Jonas Sjöstedt inte tycker det, men vi tillhör olika partier och har helt olika väljare. Jag är fine med det. Det är demokrati.

(Applåder)

Anf. 69 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson var inne lite på detta att vi som politiker kan ha fel. Så kan det ju vara. Jag har inte heller haft rätt alltid, men nästan. Jag skojar.

Europeiska unionen är ju en extremt viktig organisation för utvecklingen av fred och välstånd i vår del av världen. Jag har förstått att Sverigedemokraterna nu har en positiv inställning till att Europeiska unionen ska fortsätta att utvecklas och fokusera på rätt saker. Jag har också hört att Jimmie Åkesson säger att det är bra med kärnkraftsforskning tillsammans inom Europeiska unionen. Det är en åsikt jag verkligen delar. Liberalerna delar Sverigedemokraternas åsikt där.

Men jag kan känna en viss oro: Står ni verkligen bakom det europeiska samarbetet? Ett annat område där vi måste förstärka detta är brottsbekämpningen. Oavsett hur mycket poliser vi kan få till i Sverige och hur hårda straff vi kan få till när det gäller grov brottslighet måste vi samarbeta med dansk, finsk, tysk och holländsk polis för att bekämpa brottsligheten. Vill Sverigedemokraterna utveckla det samarbetet?

Anf. 70 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag engagerade mig politiskt i samband med att vi folkomröstade om medlemskapet i EU. Jag har ända sedan dess varit otroligt kritisk till det svenska medlemskapet. Det är jag fortfarande.

Jag har dock kommit att inse att Sverige skulle vinna på att också vi har en mer konstruktiv ingång i det europeiska samarbetet, ser fördelarna, försöker utveckla dem och inom ramen för Europapolitiken arbetar för att ta bort det som vi tycker är dåligt. Ja, i den meningen står vi alltså bakom det.

En av de saker man bör samarbeta ännu mer kring i Europa är just brottsbekämpningen, i synnerhet bekämpning av internationellt organiserad brottslighet. Där har vi också röstat för och själva lagt fram förslag om utveckling av utökad gränsskydd och liknande. Däremot är vi inte beredda att stödja något motsvarande FBI i Europa. Det är att gå alldeles för långt. Det vet vi däremot att Liberalerna skulle vilja ha. Jag tycker att det är en dålig idé.

(Applåder)

Anf. 71 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Jimmie Åkesson! Ja, det är väl korrekt. Där har vi inte samma åsikt. Vi liberaler tror att mer polisiärt samarbete är nödvändigt för att knäcka den grova brottsligheten som är välorganiserad. Det går stråk från delar av Europa till Sverige och också åt andra hållet. Ska vi möta detta krävs ett operativt samarbete mellan polis i de olika länderna. Detta säger Sverigedemokraterna nej till.

Jag är mer orolig för tyska grova kriminella än för tysk polis, faktiskt. Vi måste våga samarbeta.

Samma sak gäller åklagarsamarbetet. Schengensamarbetet behöver utvecklas så att vi bättre kan utbyta information. Om man tycker att detta är tveksamt ska man titta på Storbritannien, där de är otroligt oroliga just nu för mängder av saker, också hur de ska samarbeta polisiärt. Gränserna kommer ju inte att stängas i Storbritannien, men de kommer att få svårt att handla och samarbeta om säkerhetsfrågor, både inre och yttre säkerhet.

Detta vore fel väg att gå, och jag tycker att Sverigedemokraterna ska erkänna att man har haft fel här och vilja fördjupa samarbetet på det polisiära området.

Anf. 72 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag kan erkänna när jag har fel, men i det här fallet tycker jag inte att jag har haft fel. Däremot har jag hela tiden pratat om att det är viktigt att vi fördjupar samarbetet, men det ska göras på rätt sätt.

Om man tittar på amerikanska kriminalfilmer eller -serier noterar man ganska ofta att någon har mördats. Man får se en brottsplats, och där står det några poliser och gräver lite och försöker reda ut brottet. Sedan kommer de tuffa killarna i jackor där det står FBI på ryggen och säger att de tar över. Jag vill inte ha det så i Sverige. Jag vill inte att det ska komma bulgariska eller rumänska FBI-agenter och säga till svenska poliser på en brottsplats att sticka därifrån och att nu ska agenterna ta över därför att det är en federal angelägenhet.

Däremot ska vi fördjupa samarbetet med i synnerhet våra grannländer Danmark och Norge, som inte är medlem i EU – det går alldeles utmärkt – och Finland. Om vi satte oss ned och pratade om detta tror jag att vi skulle kunna komma fram till något konstruktivt, men jag vill inte ha några FBI-agenter i Sverige.

(Applåder)

Anf. 73 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! De senaste dagarna och den senaste veckan har vi alla sett tv-bilderna på blödande barn, gråtande mammor och skadade på lastbilsflak i Syrien. Enligt FN har 160 000 tvingats lämna och fly från sina hem under den senaste veckan. Samtidigt har vi över 60 miljoner människor på flykt i dag, fler än någonsin sedan andra världskriget. De är på flykt undan krig, förtryck och katastrofer.

Framtiden ser tyvärr ännu mörkare ut, om vi inte hindrar klimatkrisen, som kan leda till att hundratals miljoner människor tvingas fly från områden som blir obebodliga. Och då, fru talman, precis just då, bestämmer sig Jimmie Åkessons parti för att skära ned på biståndet med 16 miljarder, samtidigt som man slaktar klimatbudgeten och vill stoppa asylmottagandet i Sverige.

Jag undrar, Jimmie Åkesson: Är det din mening att vi som är rika inte har något medmänskligt ansvar för dem som är fattiga och tvingas fly för sina liv?

Anf. 74 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Låt oss bara konstatera detta: Ja, vi gör en neddragning på biståndet. Det svenska biståndet är, menar jag, i väldigt stora delar ineffektivt. Det kan förbättras, och vi kan få ett bättre bistånd med lägre kostnader.

Jag vill också säga, fru talman, att det, när vi ser hur svenska kommuner går på knäna, hur äldre inte kan få äta varm mat, hur temperaturen sänks på äldreboenden, hur vårdköerna aldrig tycks sluta växa och hur människor dör på gatorna därför att vi inte klarar av trygghetsuppdraget eller att upprätthålla våldsmonopolet på det sätt som vi borde göra, inte är orimligt att göra en annan prioritering än tidigare.

Vår biståndsbudget är 0,7 procent av bni. Det är ganska mycket lägre än den som Isabella Lövin och regeringen företräder, men det är fortfarande en av världens allra största biståndsbudgetar. Sverige är fortfarande ett av världens främsta biståndsländer. Jag tycker att vi ska vara det, men vi måste också prioritera vårt eget.

(Applåder)

Anf. 75 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Tack för förtydligandet, Jimmie Åkesson!

Du satsar 7 miljarder på att sänka bensinskatten samtidigt som du skär bort 16 miljarder från stödet till de allra fattigaste.

Vi har ett enprocentsmål för bistånd i Sverige, och nu är SD med på att göra en kraftig omläggning. Jag konstaterar att Moderaterna tyvärr verkar vara på väg åt samma håll. Samtidigt ser vi i världen ett ökande behov av hjälp. Kvinnor och barn behöver hjälp till sjukvård, till SRHR och till vaccinationer. Vi behöver också ställa om för att klara klimatkrisen.

Är det rätt uppfattat att Jimmie Åkesson tycker att det mest förnuftiga sättet att agera är att låta folk klara sig själva i den fattiga delen av världen och att vi varken ska öppna dörren för den som knackar på eller hjälpa på plats? Är det denna ideologi som Sverigedemokraterna står för?

Anf. 76 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag förnekar inte att det finns enorma bedrävelser och sorger i världen. Det kan vi alla se, som Isabella Lövin mycket riktigt påpekade initialt. Men bara för att vi ser det på tv är det inget nytt. Siffran 65 miljoner flyktingar runt om i världen har funnits under ganska lång tid nu, och den växer hela tiden. Det är skrämmande.

Sverige, även med vår budget, ger otroligt mycket pengar i hjälp. Vi riktar våra biståndspengar till exempel till flyktingarbete genom FN och till arbete för att barn ska kunna få en skolgång även i flyktingläger och liknande. Även med vår budget blir det mer än vad nästan alla andra länder i hela världen ger. Så nej, det är inte så att vi tar bort allting. Men vi har problem också i Sverige, och dessa växer därför att ni inte förmår göra saker och ting bättre. Då måste vi prioritera lite annorlunda än vad vi har gjort hittills.

(Applåder)

Anf. 77 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Nu har vi debatterat i två timmar, och kvinnors hälsa och jämställdhet har knappt lyfts upp.

En annan fråga som klyver landet är tillgången till en bra mödra- och förlossningsvård. Om vi ska skapa en närmare och tryggare förlossningsvård måste vi lyssna på kvinnorna. I dag är kontrasterna alltför stora. Många kvinnor runt om i Sverige får ett mycket bra bemötande och går igenom både graviditet och förlossning med ljusa minnen. Men de regionala skillnaderna när det gäller vård och tillgänglighet är fortfarande för stora. Så kan vi inte ha det. Det räcker inte att enbart lägga mer pengar på förlossningsvården och hoppas på det bästa, utan det krävs smarta reformer.

Förlossningsvården behöver bli mer jämlik. Därför vill vi slå fast vilken vård man har rätt till genom nationella tydliga riktlinjer. Vi måste också lösa utmaningen att personalbrist och centralisering gör att kvinnor riskerar att föda barn i bil på vissa håll, samtidigt som de på andra håll möts av platsbrist. Därför vill vi ha fler barnmorskeledda kliniker. Det är ett komplement till våra större förlossningskliniker och ökar tillgängligheten, inte minst på landsbygden. Vi vet att liknande kliniker i Europa har gett goda resultatet och har hög patientsäkerhet. Kvinnor som har fött barn på barnmorskeledda kliniker är inte bara mer nöjda med sin förlossning utan har också färre komplikationer.

Vi vill också göra det möjligt för fler kvinnor att ha en barnmorska genom såväl graviditet och förlossning som den viktiga eftervården. Detta både ökar kvinnors trygghet och ger barnmorskan en bättre arbetsmiljö och arbetssituation.

För att sänka tröskeln för fler kvinnor att prata om sin egen hälsa, såväl förlossningsskador som klimakteriet, vill Centerpartiet också ge kvinnor möjlighet till frivilliga hälsosamtal i samband med cellprovtagning.

Vi behöver ta kvinnors röst och hälsa på allvar, och därför fortsätter vi vårt arbete för en närmare vård och en ny trygghet i hela landet.
(Applåder)

Anf. 78 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Annie Lööf väljer ofta att tala om hela Sverige – att hela Sverige ska leva och att vi ska ha en väl fungerande välfärd. Hon gav exempel på det nu. Men faktum är att Centerpartiet i dag styr på många ställen och gör precis det motsatta.

I Leksand i Dalarna gick Centerpartiet till val på att ha utbildning över hela kommunen. Efter det har Djura skola lagts ned. I Kiruna har Centerpartiet för en gångs skull kommit till makten. Elevassistenterna försvinner från skolan, och man vet inte hur man ska klara elevers särskilda behov. I Haninge skärs det ganska brutalt i äldreomsorgen. Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken i Lidköping har lagts ned. Centern styr i regionen. Listan är lång på vad som egentligen sker.

Vad är Annie Lööfs budskap till dem som nu drabbas av den verkliga politiken från Centerpartiet?

Anf. 79 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Många kommuner går på knäna. Det är en tuff ekonomisk situation, och det har varit det under ett antal år. Det handlar bland annat om demografi med allt fler äldre men också om allt fler yngre som ska gå i skolan. Samtidigt får vi färre i den arbetsföra befolkningen som betalar

skatt. Ska vi ha en hög välfärd i detta land måste vi få fler som betalar skatt, alltså fler som arbetar.

Vänsterpartiet verkar tro att man kan trolla fram resurser till välfärden. Men abrakadabra funkade inte i praktiken, utan det krävs en bra och tillväxtvänlig politik med fler företag som anställer och betalar skatt och fler människor som har möjlighet att jobba och betala skatt.

Till detta kan vi som nationella politiker prioritera och fördela dessa skatteintäkter, så att vi kan investera mer i generella statsbidrag, som är viktigt, men också till exempel fatta beslut om ett mer jämlikt utjämnings-system som gör det möjligt för dessa kommuner – ofta små kommuner i glesbygd – att klara av en god och jämlik vård och välfärd för alla.

Anf. 80 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Nej, varken Annie Lööf eller jag kan trolla, vad jag vet i alla fall. Men vi kan båda prioritera.

När vi förhandlade om budgeten kom välfärden först, och då kom jämlikhetsreformer först. Vi såg till att när kommuner hade det tufft fick de mer tillskott.

Vi vet att behoven är enorma framöver, och vi vet att det som ni anslår i budgeten inte på långa vägar räcker. Det väntar en våg av neddragningar. Nästan varenda kommun ska skära ned i skolan. Äldreomsorgen på många ställen går på knäna. Fungerande byskolor läggs ned, inte minst i centerstyrda kommuner, därför att Centerpartiet prioriterar någonting annat. Det handlar om sänkt skatt för rika män i våra storstäder. Där man redan har det bra får man det bättre. Det handlar också om sänkta arbetsgivaravgifter som ger mycket liten effekt på investeringar och sysselsättning. Där försvinner pengarna. Sedan står man där med byskolor som stängs, busslinjer som läggs ned och vårdcentraler som är underbemannade. Det är Centerpartiets politik.

Anf. 81 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt är inte trovärdig. Jonas Sjöstedts Vänsterparti har styrt den nationella budgeten under de senaste åren. Det är nu vi ser resultatet. Jonas Sjöstedts Vänsterparti prioriterade riktade små statsbidrag till kommunerna, inte generella statsbidrag. Dessa små glesbygdskommuner kan inte söka dessa riktade statsbidrag. De har varken personella eller ekonomiska resurser att göra detta. De har skrikit efter generella statsbidrag. Nu får de det.

För att vi som nationella politiker ska ha möjlighet att prioritera och ge generella statsbidrag till kommunerna krävs det människor som arbetar och betalar skatt. Pengarna trillar inte ned från himlen. Det är först när skatteintäkterna har kommit in som Jonas Sjöstedt och jag kan prioritera och fördela. Nu gör vi det, både genom generella statsbidrag och genom en tillväxtvänlig politik som gör att vi kan ha småföretag som skapar jobb och skatteintäkter runt om i glesbygdskommunerna i hela landet. Det är bra och viktig centerpolitik.

Anf. 82 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Centerpartiet och Kristdemokraterna har allt som oftast varit överens om huvuddragen i föräldraförsäkringen. Den ska vara gene-

rös både för barnens och för föräldrarnas skull. Fördelningen ska vara en fråga för familjerna, inte för statsmakten.

I december 2017 föreslog en utredning både att kvoteringen av föräldradagar ska öka och att föräldrapenningen ska användas mer koncentrerat under barnets tidiga år. Det sista menar jag är nyspråk för att den ska förkortas och att barns tid med deras föräldrar ska minska.

I er budget står det att detta bereds i Regeringskansliet, vilket betyder att arbetet med dessa försämringar nu alltså pågår.

Fru talman! Därför undrar jag: Kommer Centerpartiet att medverka till en kortare och snävare föräldraförsäkring?

Anf. 83 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Föräldraförsäkringen ingår inte i januariavtalet. Man skriver i en budget att beredning pågår när man har haft en utredning. Då analyserar man denna utredning. Det är helt normalt på regeringskansli-svenska.

Låt mig berätta vad Centerpartiet tycker om föräldraförsäkringen. Vi har haft samma linje under många år. Bland annat vill vi uppmuntra jämställdhet, men vi tror inte på lagstiftad kvotering. Vi tycker att den uppdelning som finns i dag är bra. Det var bland annat därför som vi röstade nej till en tredje pappamånad. Däremot vill vi ha fler morötter så att man ökar jämställdheten. Det handlar bland annat om den jämställdhetsbonus som Alliansen gemensamt genomförde för att uppmuntra det. Jag och min man hade en jämställd fördelning för att vi kunde ha det, och jag tycker att det är någonting som ska uppmuntras.

Vi vill också att föräldraförsäkringen ska anpassas bättre till stjärnfamiljer och moderniseras. Det är några viktiga delar som vi i Centerpartiet vill ha i föräldraförsäkringen.

Anf. 84 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna och Centerpartiet delar, som sagt, många avgörande ingångar i just denna fråga. Det är viktigt att man som förälder har möjlighet att vara närvarande och knyta an till sina barn när de är små och att det är möjligt att anpassa efter just detta. Familjer är olika, och barn är olika.

Vår linje är glasklar. Vi vill inte ha någon kvotering alls. Vi vill ha en helt fri föräldraförsäkring. Det är viktigt när det blir fler stjärnfamiljer, och det är viktigt för att familjer och föräldrar ute i landet har så helt olika förutsättningar.

Fru talman! Utifrån Annie Lööfs svar uppfattar jag ändå att Centerpartiet inte kommer att medverka till en förkortning av föräldraförsäkringen eller till en ytterligare kvotering av föräldraförsäkringen.

Anf. 85 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Centerpartiets ingång i dessa frågor har varit tydlig under många år. Vi har slagit fast vår politik på våra stämmor under en lång rad år. Det handlar om att vi tror på fler morötter och färre piskor. Men vi är också helt besjälade av jämställdhet. Vi ser att det är allt fler mammor än pappor som tar ut föräldradagar. Vi ser också en ännu mer skev fördelning vad gäller vab-dagar. För att kvinnor inte ska hamna efter vad gäller livsinkomst och pension, och med tanke på den ökade ohälsa som drabbar

kvinnor under småbarnsåren, är det viktigt att vi uppmuntrar till ett mer jämställt uttag. Det kommer vi att fortsätta arbeta för.

Anf. 86 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Vi har ett nödläge för klimatet. Vi har några få år på oss att få ned utsläppen för att försöka hindra och bromsa klimatförändringarna.

Den svenska regeringen har en ganska hög profil i klimatfrågan. Jag tycker att det är bra. Men utsläppen minskar inte. Vi gör bara en liten del av det som vi måste göra för att göra vår del för att få ned utsläppen. Det behövs större och mer genomgripande förändringar.

Vänsterpartiet lägger fram en rad förslag som skulle minska klimatutsläppen i Sverige ytterligare. Det handlar om att styra investeringar. Det är 100 företag som står för 70 procent av de globala utsläppen. Då måste man ha kurage nog att säga nej till nya raffinaderier och utbyggda flygplatser. Då måste man dra bort de pengar som finns i våra pensionsfonder som investeras i företag med fossil verksamhet. Då ska vi också hjälpa de företag som vill göra sig av med fossilberoendet genom att inrätta en grön investeringsbank som svenska stålverk och pappersbruk kan använda för att ställa om.

Det krävs också att det blir enklare för vanligt folk – för gemene man och kvinna – att faktiskt bidra. Då håller det inte att kollektivtrafiken blir dyrare och dyrare, som den blir på många håll i Sverige. Då måste det tvärtom bli så att den kan vara avgiftsfri på fler håll. Då måste det vara enklare även för dem som bor i landsbygds-Sverige att kunna använda biogas eller el till sin bil. Det är ganska svårt i dag om man bor på fel ställe. Då måste det vara möjligt att med ett bra stöd sätta upp solpaneler på taket och att göra sig oberoende av energibolagen.

Vi har en klimatbudget som innebär att vi satsar 10 miljarder kronor mer än regeringen på denna typ av investeringar. Det krävs mer om vi ska klara klimatet.

Anf. 87 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! En angelägen fråga som Jonas Sjöstedt har lyft upp vid något tillfälle i debatten är den som vi ska ta ställning till senare, nämligen den höjda pensionsåldern. Jag vill bara understryka att Sverigedemokraterna inte heller är för detta förslag. Även om Jonas Sjöstedt ofta buntar ihop de så kallade högerpartierna i något slags gemensam grupp är vi inte det i det här fallet.

Vi behöver förvisso jobba mer, och vi behöver jobba fler timmar under ett liv. Men det handlar inte bara om i slutet av livet utan det handlar om hela arbetslivet. Det handlar också om när vi etablerar oss på arbetsmarknaden. Vi behöver börja jobba tidigare än vad vi gör i dag.

I propositionen som vi ska ta ställning till ingår också andra saker, till exempel förbättringar för dem som vill och kan och som själva väljer att jobba längre. Varför är Vänsterpartiet motståndare till dem? Varför ska det bli sämre för dem som väljer att jobba längre om de vill och kan?

Anf. 88 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Nej, jag har inte pekat ut Sverigedemokraterna i den här frågan. Möjligen känner sig Åkesson träffad när jag pratar om högerpartier, men det måste Jimmie Åkesson själv avgöra.

Jag håller också med om att det är bra att människor arbetar fler timmar. Jag tror också att många av oss kommer att arbeta längre upp i åldern. Förhoppningsvis lever vi längre och blir friskare. Men detta måste ske för att människor *kan* göra det, inte för att de tvingas göra det. Människor som är utslitna måste kunna få en rimlig pension. Därför har jag också föreslagit ändringar i sjukersättningen, som skulle innebära en flexibilitet så att även den utslitna byggjobbaren eller undersköterskan kan få en rimlig pension.

Vi är inte emot att förändra de regelverk som finns, till exempel socialförsäkringar, så att det blir lättare för dem som arbetar längre upp i åldern att göra det. Det kan vara positivt och rimligt att regelverket följer med upp i åldern. Men propositionens huvudsyfte är att höja pensionsåldern. Därför yrkar vi avslag på hela propositionen eftersom vi inte vill höja pensionsåldern.

Anf. 89 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Oavsett vad Jonas Sjöstedt säger är det ett faktum att man kommer att rösta nej till förbättringar också för dem som väljer att jobba längre. Jag tycker att det är märkligt, givet det Jonas Sjöstedt säger. Många kan inte jobba längre, och det är därför vi är överens om att pensionsåldern inte ska höjas.

Å andra sidan kommer många att vilja och kunna jobba längre. Varför är man emot att de ska ha det ungefär lika bra som dem som jobbar under en tidigare del av livet? Det handlar om SGI, livränta och en del andra saker. Det är konstigt att Vänsterpartiet vill försämra för den som ändå väljer att jobba längre i livet.

Anf. 90 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Som jag tidigare påpekade kan de trygghetssystemen förändras.

Men propositionens själva syfte, meningen med propositionen, är att höja pensionsåldern. Det vill vi inte göra, och då yrkar vi avslag på propositionen i sin helhet. Jag tycker att det är mer konsekvent än att säga att vi ska gå in och meka lite grann. Då är vi inne och laborerar i det som ska möjliggöra en höjd pensionsålder.

Vi vill inte ha det, och då röstar vi nej.

Anf. 91 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! RUT-reformen, som Centerpartiet var drivande i att få på plats, har varit en stor framgång. Så sent som i somras lade Tillväxtanalys fram en utvärdering som visar att reformerna har skapat, som minst, omkring 8 500 nya jobb och att överlevnadsgraden för RUT-företag är högre än för jämförbara företag. Vi vet sedan tidigare att avdraget är vanligast hos kvinnor, och det är även kvinnor som i hög grad driver de företag som erbjuder RUT-tjänster.

Vänsterpartiets budgetförslag innehåller – för vilken gång i ordningen vet jag inte – återigen ett avskaffande av RUT-avdraget. Varför är Vänster-

partiet så besatt av att rasera en framgångsreform för sysselsättningen, för integrationen, för företagandet i allmänhet, för kvinnors företagande i synnerhet och för människors möjligheter att lättare få ihop sitt livspussel?

Anf. 92 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det finns flera skäl till att vi prioriterar annorlunda. Det är dyrt. Det är ineffektivt. Det är orättvist. Och det ger inte heller speciellt många jobb till nyanlända, som sas vara en av huvudorsakerna.

Man får alltid väga olika kostnader mot varandra i en budget. Vi väljer att satsa på välfärden. Det gör man inte i januariavtalsbudgeten. Vi använder pengarna till välfärden.

Det är viktigare i dag att det finns utbildning för personal på äldreboendena, att det finns en bra hemtjänst och att satsa på sjukvården, än att människor som företrädesvis – men inte bara – har höga inkomster kan få stöd för städning av hemmet. De kan köpa in tjänsterna utan subvention. Framför allt att höja taket, som Centerpartiet har insisterat på, är en åtgärd som liksom mycket annat egentligen bara gynnar extremt högavlönade människor i Sverige.

Anf. 93 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Alla de utlandsfödda kvinnor som har fått sitt första jobb inom RUT-sektorn, sin första lön, fått möjligheten att lära sig svenska, fått trygghet, pensionspoäng och liknande, ser nog inte detta som ett fullt och riktigt jobb. Jonas Sjöstedt sa i en debatt för något år sedan att de väl kan skaffa sig ett riktigt jobb.

Vad är det som är så fullt med den här branschen? Det är viktigt att lyfta fram en bransch som skapar jobb, inte minst för dem som vi i dag vet har allra svårast att komma in på arbetsmarknaden, det vill säga utlandsfödda som ofta saknar gymnasial utbildning.

Vi ser också att användandet av dessa tjänster ökar långt från storstaden. De ökade mest förra året i till exempel Jämtland, Västernorrland, Blekinge och i Jonas Sjöstedts eget Västerbotten. Det är en reform som gör svarta pengar vita, skapar en ökad trygghet för dessa människor som arbetar där och ger många människor en första viktig fot in på arbetsmarknaden.

Varför är det viktigare att på ideologiska grunder rasera en sådan framgångsbransch?

Anf. 94 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Vår bedömning är att det skulle skapas många fler arbetstillfällen om vi i stället lät resurserna gå till framför allt välfärden.

Det finns goda belägg för att otrygga anställningar används i stor omfattning i RUT-sektorn. Vi kan se att den är sammanflätad med svart ekonomi; svarta och vita uppdrag går om varandra. De som använder dessa tjänster mycket är höginkomsttagarna. Det är alltså fråga om en omfördelning från hemtjänsten på landsbygden till att subventionera städning i hemmet för rika människor i Stockholmsförorter – lite grovt uttryckt. Vi tycker att det är en dålig fördelningspolitik.

Jag tycker att Annie Lööf ska betänka att det kommer att bli en akut arbetskraftsbrist. Massor med människor behöver utbildas för den svenska

välfärden. Varför ska man då satsa på att människor ska städa i rikas hem i stället för att se till att fler kan utbildas för den svenska välfärden?

Prot. 2019/20:20
16 oktober

Partiledardebatt

Anf. 95 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Världen är på många sätt obehaglig. Jag är glad att Vänsterpartiet tillsammans med Liberalerna snabbt kunde ta initiativ till att diskutera insatser och åtgärder mot den turkiska aggressionen. Men det är inte det enda problemet som finns. Ryssland är alltmer aggressivt. En ny myndighet för psykologiskt försvar måste byggas upp i Sverige. Kina är direkt obehagligt och betar sig på ett helt oacceptabelt sätt; i Sverige delvis och i världen.

Nu hörde jag Jonas Sjöstedt ropa på att USA ska göra insatser, nu när landet drar sig tillbaka. Det är vad man önskar primärt, men tyvärr har den amerikanska presidenten valt att gå en väg som få gillar, till och med i hans eget land.

Hur ser Vänsterpartiet på sitt eget samarbete med till exempel länder som Venezuela? Är det bara bra där? När tänker Vänsterpartiet belysa situationen i Venezuela och för Venezuelas demokrater?

Anf. 96 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att liberaler och vänsterpartister tillsammans gjorde ett bra arbete med att driva på regeringen i fråga om Turkiet. Jag delar Johan Pehrsons syn på Ryssland. Jag besökte nyligen en rad oppositionella grupper och MR-organisationer i Ryssland som lever under hård press. De förtjänar ökat stöd.

Vänsterpartiet har varit ett av de partier som har engagerat sig mest för Gui Minhai och mot bristen på mänskliga rättigheter i Kina. Jag tycker att vi ska göra detta tillsammans när det finns möjlighet.

Jag delar också din syn på att USA har svikit dem som besegrade IS i Syrien. Men sedan förstår jag ärligt talat inte vad du menar med att ta upp Venezuela. Vi har inga kontakter alls med Venezuela.

Anf. 97 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det handlar väl lite om det selektiva urval Vänsterpartiet tenderar att göra när det gäller att kritisera ofullkomliga regimer – för att inte säga diktaturer – runt om i världen. Det är inte så länge sedan som Vänsterpartiet hyllade både den tidigare ledningen, Chávez, och nu Maduro. Var går gränsen där man känner att man bara för att det är ett socialistiskt styre inte vågar framföra kritik gällande alla de människor som får sina liv ödelagda, också i Latinamerika? Vi talar ju om tusentals människor som är fångslade och om en inflation på 130 000 procent, eller vad det nu är. Vi har en situation där människor lider massivt.

Vill Vänsterpartiet ställa upp med Liberalerna på ett arbete med att kritisera den venezuelanska diktaturen?

Anf. 98 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Ett råd är att googla före en partiledardebatt, Johan Pehrson. Googla ”Jonas Sjöstedt och Venezuela” och se vad jag har skrivit! Då kan du se att jag säger att jag tycker att det är en urartning och att det är grov vanskötsel.

Jag säger att det finns allvarliga demokratiska brister, att valet där Maduro valdes inte var legitimt och att man borde ha ett nytt val där Venezuelas folk får välja sig en ny statsledning. Jag säger att det är Venezuelas regering som är ansvarig både för den mycket dåliga humanitära situationen i landet, där människor faktiskt svälter och inte har tillgång till sjukvård, och för den mycket dåliga politiska situationen, där människor fängslas på grund av sina politiska uppfattningar och där rättsväsendets oberoende inte kan garanteras. Vill du skriva den artikeln ihop med mig gör jag det varje dag i veckan, Johan Pehrson!

(JOHAN PEHRSON (L): Bra!)

Anf. 99 EBBA BUSCH THOR (KD):

Fru talman! Januariöverenskommelsen har synliggjort skillnaden mellan vad vi kan kalla rikspolitik och partipolitik. Partipolitik börjar i frågan "Vad behöver mitt parti?" medan rikspolitiken börjar i frågan "Vad behöver Sverige?".

Partier kommer alltid att ha olika uppfattningar, och när vår demokrati fungerar som bäst tävlar olika partier med sina idéer. Åsikter bryts i fri debatt där utgångspunkten är ett gemensamt mål om att göra det som är bäst för alla. Med januariöverenskommelsen har vi dock rört oss bort från det gemensamma målet, menar jag, och rört oss mot mer av det inskränkta partiintresset. Detta syns så väl i den budget som regeringen precis har presenterat. Där saknas kloka prioriteringar utifrån de stora samhällsproblem som vi nu möter. Därför hoppas jag att någon i dag ska vilja debattera en fråga som verkligen är av nationell angelägenhet med mig: Hur kan vi korta värdköerna och förbättra vården i hela landet?

Vi föreslår bland annat en uppdaterad patientlag som gör det förbjudet för landsting att ransonera vården när det finns vårdgivare som vill och kan behandla fler. Vi vill införa rätten till en egen, närvarande barnmorska vid hela förlossningsförloppet, och vi vill genomföra ett successivt avskaffande av landstingen. De är föräldrade och fungerar inte. Det är dags att sluta försvara dem.

Jag hoppas få höra några av era förslag på sjukvårdsområdet, för vi behöver mer rikspolitik och mindre partipolitik i den här kammaren. (Applåder)

Anf. 100 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! När det gäller väntetiderna i vården är vi överens om att samarbete måste till för att vi ska kunna korta väntetiderna på riktigt. Bland annat primärvårdsreformen är ett sådant samarbete.

En fråga där vi står långt ifrån varandra är dock den om vilken trygghet människor som faktiskt blir sjuka ska känna. Där vill Kristdemokraterna, precis som Moderaterna och Sverigedemokraterna, återinföra en stupstock i sjukförsäkringen så att sjuka människor slängs ut ur sjukförsäkringen och tvingas gå till kommunens socialkontor. Dessutom vill Moderaterna att de som drabbas av sjukdom ska få lägre ersättning och ytterligare en karensdag, och det finns mycket som talar för att Kristdemokraterna skulle gå med på det i en förhandling.

Min fråga till Ebba Busch Thor är dock en annan. De fyra partierna i Alliansen skrev i sin reformagenda för Sverige: "Sverigedemokraterna pe-

kar finger utan konkreta förslag till lösningar och vill driva Sverige in på en okänd och farlig kurs.” Vad menade Kristdemokraterna med det? Kan vi få en utveckling av det resonemanget?

Prot. 2019/20:20
16 oktober

Partiledardebatt

Anf. 101 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Statsministern väljer tre olika spår under sina 60 sekunder talartid. Jag väljer att svara på den sista delen.

Kristdemokraterna ansåg att det bästa för Sverige var en borgerlig regering som tydligt hade aviserat i förväg vilka politiska reformer och vilken politik vi gemensamt ville driva i Sverige – vad vi trodde skulle göra bäst nytta för Sverige. Vi riktade skarp kritik gentemot Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet för att vi inte höll med om deras politik, och vi ville heller inte samarbeta med Sverigedemokraterna om den politik de stod för. Vi ville i stället bilda regering med varandra.

Sedan blev det som bekant inte så, fru talman, och det är därför Stefan Löfven fortsatt är statsminister i Sverige – trots historiskt långa vårdköer och trots att han inte har ett enda politiskt förslag för att korta dem som inte är ett kristdemokratiskt förslag.

Anf. 102 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik:

Fru talman! Det är ändå intressant att de fyra partierna konstaterade att Sverigedemokraterna ville föra in Sverige på en okänd och farlig kurs. Det gjordes så sent som i januari i den offert som då lämnades till Centern och Liberalerna. Är analysen annorlunda nu, eller ligger samma analys kvar?

Anf. 103 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Det var en historiskt luddig fråga från statsministern i den här omgången. Nej, jag håller fortfarande fast vid analysen att en hel del av Sverigedemokraternas politik är svår att implementera i verkligheten, och jag delar inte ståndpunkten i en hel del av deras politik. Men jag tycker att man kan begära den respekten i kammaren att statsministern ställer de frågor som bör riktas till Jimmie Åkesson till honom och att statsministern ställer de frågor till mig som bör riktas till mig. Då blir det en bättre debatt.

Anf. 104 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Halade prideflaggor, inskränkningar i hemspråksundervisning, rensning bland bibliotekens barnböcker på andra språk än svenska, förbud mot den fria konsten och vägran att ta emot asylsökande – på punkt efter punkt framträder effekterna av Sverigedemokraternas inflytande i Sölvesborg. Eftersom Ebba Busch Thors parti i Sölvesborg samarbetar med Sverigedemokraterna om dessa punkter i det så kallade samstyret vill jag fråga hur Ebba Busch Thor ser på utvecklingen i den kommunen.

Anf. 105 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Som vanligt är det en hel del av de politiska besluten som verkställs på lokal nivå. En del av dem håller man med om, och en del håller man inte med om. Jag tycker att det i en fråga som kulturpolitik på lokal nivå – till exempel vilka principer som ska gälla för inköp av konst och så vidare – är fullt rimligt att man får lov att besluta om det på lokal nivå. Det är inte en fråga som det ska beslutas om i Sveriges riksdag.

Anf. 106 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Nu frågade jag inte om subsidiaritetsprincipen, utan jag frågade vad Ebba Busch Thor som partiledare för sitt parti tycker om att lokala kristdemokrater är med och skriver fram – och även vill genomföra – punkter om till exempel halade prideflaggor, inskränkning i hemspråksundervisning, rensning bland bibliotekens barnböcker på andra språk än svenska och vägran att ta emot asylsökande.

Samarbetet handlar nämligen om konkret sakpolitik, men det handlar också om värderingar och människosyn. Det är ju en självklar grund både för Kristdemokraterna och för Centerpartiet. Det vi nu ser när Sverigedemokraterna ges inflytande i Sölvesborg är hur de vill förändra samhället i grunden. Jimmie Åkesson har till och med sagt att det ska motverka en samhällsupplösning. Ta in det ordet! Det borde oroa alla oss, såväl kristdemokrater som centerpartister, som håller anständigheten, människovärdet och öppenheten högt.

Känner Ebba Busch Thor ingen oro för vad det får för konsekvenser om Sverigedemokraternas värdegrund får genomslag på nationell nivå precis som den fått i Sölvesborg?

Anf. 107 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Vi står där vi alltid har stått. Man behöver inte fundera över var man har Kristdemokraterna i värdegrundsfrågor; vi kommer fortsatt att stå upp för alla människors lika värde i alla delar. Det betyder dock inte att det finns en exakt formel för vilken princip en enskild kommun ska ha för inköp av konst.

Det har också länge varit kutym i många kommuner att man bara hissar en flagga, nämligen Sveriges flagga, eller att man har haft en väldigt restriktiv syn på vilka flaggor man hissar. Jag hissar gärna regnbågsflaggan och har inga problem med det. Jag har dock respekt för att andra kommuner väljer att ha andra ordningar, precis som det har varit i många år och som det är i många andra kommuner.

Anf. 108 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! En av de största utmaningar vi står inför när det gäller sjukvården och äldreomsorgen är att få tillräckligt många som vill arbeta där för att ta hand om våra sjuka och våra äldre. Att man får bra arbetsvillkor, tillräckligt många arbetskamrater och rimliga löner är nog ett absolut måste för att vi ska klara detta framöver.

Till det hör också att man ska få en bra pension och att man ska kunna få pensionen den dag man inte längre orkar arbeta. Men nu i eftermiddag kommer Kristdemokraterna att rösta för en höjd pensionsålder. Vi vet att en av de grupper som kommer att drabbas hårdast av detta är Kommunals medlemmar, som gör det viktiga arbetet i välfärden för oss. Många av dem orkar inte till pensionen ens i dag, och nu får de en tydlig försämring.

Hur ska man kunna locka människor att ta hand om våra äldre när man börjar med att försämra deras pensionsvillkor?

Anf. 109 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Det finns flera delar i detta, men jag börjar med att svara på just det som gäller förändringarna i pensionsvillkoren, som Jonas Sjöstedt frågade om.

Vi tycker i grunden att det är rimligt att man går i pension något senare när människor lever betydligt längre och när vi successivt arbetar med att hela tiden förbättra arbetsvillkoren. Men det är en otroligt viktig fråga – om jag vidgar det hela lite grann för att det ska ha bäring på detta – att vi ser till att vi får fler händer och fler kollegor på våra äldreboenden, på sjukhusen och på vårdcentralerna, så att människor faktiskt orkar.

Nu har vi en kvinnodominerad bransch, vilket vården fortfarande är, där man inte alls har haft samma goda löneutveckling eller arbetsvillkorsutveckling som inom mansdominerade branscher. Det är en viktig jämställdhetsfråga att driva på för ytterligare förbättringar vad gäller arbetsvillkor och löneutveckling där.

Anf. 110 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag håller med om det sista Ebba Busch Thor sa. Vi fick också igenom en betydande satsning på äldreomsorgen under den förra mandatperioden, och vi vill gärna se att den fortsätter.

Men det handlar ju också om att man ska kunna veta att man inte kommer att bli en fattigpensionär den dag man har arbetat färdigt. Det är precis där problemet finns med den höjning av pensionsåldern som ni tänker rösta igenom i eftermiddag, Ebba Busch Thor. Många av Kommunals medlemmar kommer att drabbas av den därför att de inte orkar arbeta till den höjda riktåldern.

Vi har föreslagit att man enklare ska kunna få sjukersättning när man faktiskt inte orkar och kan arbeta längre fram till den dag då man får pension, och då blir pensionen också högre. Något motsvarande förslag har jag inte sett från Kristdemokraterna.

Jag menar att det slår direkt mot välfärdens arbetare – mot dem som gör detta tunga jobb – att höja pensionsåldern på det sätt som man gör. Det är faktiskt motsatsen till att värna dessa människor och se till att de får bra arbetsvillkor och en rimlig ekonomi.

Anf. 111 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Man ska ha klart för sig att gränsen till att börja med höjs med ett år. Detta är inte orimligt, givet att vi lever längre. Men i och med att det är många som i dag har yrken där de helt enkelt inte orkar hur länge som helst måste vi också fortsätta att driva på för förbättrade arbetsvillkor.

Därför har vi sagt att kommuner ska premieras och få ta del av extra resurser om det är så att de konsekvent kan visa upp att de förbättrar arbetsvillkoren, ökar kontinuiteten och ökar tillgången mellan personal och chefer i äldreomsorgen.

Jämfört med januaripartierna och den budget som Jonas Sjöstedt har stöttat skär vi inte ned på äldreomsorgen, vilket januaripartierna faktiskt gör i denna budget.

Det var vi kristdemokrater som såg till att skatten sänktes fem gånger för pensionärerna när vi var i regeringsställning. Det är vi som i Pensionsgruppen har drivit på för ytterligare skattesänkningar och framför allt för förbättringar och höjning av garantipensionen, trots att Socialdemokraterna var emot.

Här kan vi nog jobba tillsammans till del, men vi ger resultat här.
(Applåder)

Anf. 112 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag tänkte tala lite om skatter med Kristdemokraterna – det är ju ett kärt ämne.

Man måste ju ha någon princip för skatteuttag. En liberal princip är att man inte ska ta ut mer skatt än vad som verkligen behövs. En annan är att man ska ta ut skatter så att det inte skadar de välståndsskapande krafterna, det vill säga så att vi får en dynamik i vår ekonomi. Då kan skatteintäkterna växa.

En tredje princip är att man ska ha hälften kvar. Vi liberaler tycker att det är rimligt att en person som satsar hårt på utbildning, tar ett stort ansvar och bidrar till att få Sverige att växa och som får en löneökning får behålla hälften av denna löneökning. Detta leder till ökad dynamik och en växande ekonomi och är enligt alla kända beräkningar självfinansierande på så sätt att det leder till fler arbetade timmar och till att ekonomin växer. Därmed är det väldigt bra för Sverige och för den långsiktiga välfärden.

Varför är Kristdemokraterna emot detta?

Anf. 113 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Sänkt skatt är också välfärd. Att ha lite mer kvar i plånboken i slutet av månaden är också välfärd, för det är en typ av trygghet. Detta är en princip som vi fortsätter att arbeta efter.

Jag tycker också att det är rimligt att man inte ska behöva betala mer än 50 procent av sin lön i skatt. Det är därför vi principiellt har tyckt att värnskatten delvis är omoralisk i sin utformning och inte har några problem med att ta bort den på sikt.

Kristdemokraternas utgångspunkt är att det alltid ska löna sig mer att arbeta än att inte göra det. Men det ska också vara så att med kristdemokratisk skattepolitik tjänar alla – alla får sänkt skatt.

Den skattepolitik som nu genomförs med januaripartierna innebär att statsministern får sänkt skatt men att en sjuksköterska inte får det. Det är inte moraliskt försvarbart.

(Applåder)

Anf. 114 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Man måste ju se skattepolitik över tid. Innevarande år genomfördes att nytt jobbskatteavdrag. Det tyckte vi liberaler var helt rimligt, och det ingick i den budget som Moderaterna och Kristdemokraterna satte samman. Det är bra med sänkt skatt för vanligt folk.

Nu sänker vi skatten ytterligare för pensionärer. Vi tar ett steg för att sluta gapet mellan tidigare förtjänade inkomster och dagens inkomster; det tycker vi också är moraliskt riktigt och rätt steg att ta.

Men så finns det skatter som skadar vår ekonomi mycket. En sådan var tidigare arvsskatten, som Socialdemokraterna modigt tog bort. En annan sådan var förmögenhetsskatten, som alliansregeringen tog bort. Det var viktigt för att ekonomin skulle fungera bättre.

Det är också så att socialdemokratiska regeringar tidigare har tagit bort skatter i hundramiljardersklassen. Alliansen gjorde samma sak, och varje gång har skatteintäkterna ökat. Det har lett till fler jobb i Sverige, till ökad välfärd och till mer pengar i plånboken.

Se till att vi har kvar en moral med 50 procent!

Anf. 115 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Man kan dock inte göra allt på en och samma gång, och det blir tydligt här.

Liberalerna gick till val på ”skolan först”, men det blev ”avskaffad värnskatt först”. Man såg till att det blev en ytterst liten ytterligare förbättring i pengar sett till skolan, men i övrigt valde man att prioritera sänkt skatt för dem som tjänar allra mest.

Jag har inga problem med att statsministern får en skattesänkning – jobbar man hårt ska man ha möjlighet att ha mer kvar.

Mitt bekymmer handlar om att vi har kris i sjukvården, i äldreomsorgen och i poliskåren och att ingen av dessa yrkesgrupper får sänkt skatt. Poliserna får inte sänkt skatt. Sjuksköterskorna får inte sänkt skatt. Vårdbiträdena i äldreomsorgen får inte sänkt skatt. Det är en märklig prioritering.

Jag tror, fru talman, att Johan Pehrson är väl medveten om att det kanske betalar sig på sikt – på 10–15 års sikt – men det är inte det som driver ekonomin när man är på väg in i en lågkonjunktur. Det är fel tillfälle. (Applåder)

Anf. 116 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Ebba Busch Thor! Som miljöminister har det fallit på mitt ansvar att bereda regeringens ärende om hur Sveriges kärnavfall ska slutförvaras säkert under de kommande 100 000 åren. I möte efter möte sitter jag just nu med Sveriges främsta experter på området. Frågan som jag uppger under dessa möten är: Kan vi garantera att avfallet inte kommer att orsaka skador på människor och miljö under de kommande 100 000 åren? Svaren går isär. Vissa bedömer att det är säkert, medan andra absolut inte kan gå i god för det.

Ebba Busch Thor, du som nu vill bygga ut kärnkraften och skapa ännu mer radioaktivt avfall, kan du berätta för mig vad ingen expert har kunnat berätta för mig, nämligen hur jag garanterar ett säkert slutförvar av kärnkraftens radioaktiva avfall som inte kommer att skada våra barn under de kommande 100, 1 000 eller 100 000 åren?

Anf. 117 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Vi har kommit otroligt långt i Sverige när det gäller att höja säkerhetsstandarden på våra kärnkraftverk. De ligger i absolut topp i Sverige. Vi har också kommit väldigt långt när det kommer till frågan om slutförvar, men den är inte i hamn.

Om frågan är om jag kan svara på det som experterna ännu inte är helt eniga om är svaret nej.

Anf. 118 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Tack, Ebba Busch Thor, för svaret!

Jag tycker att den kristna förvaltarskapsprincipen är bra – det kanske Ebba Busch Thor också tycker – nämligen att ta hand om jorden och inte lämna över irreparabla skador till alla kommande släktled. Men vad väljer du i dag om du får välja mellan den vindkraft som just nu är på gång att byggas i Sverige på marknadsmässiga grunder med 80 miljarder i investeringar och som kommer att svara mot 30 procent av Sveriges elbehov inom

några år, eller att göra som i Finland och försöka få bolag som ryska Rosatom att investera 80 miljarder i kärnkraft, som när den är klar om kanske 15–20 år kommer att producera ungefär hälften av vad vindkraften producerar men är dubbelt så dyr som vindkraften? Vad väljer du, Ebba Busch Thor, och vad tycker du är bäst för dina barn, barnbarn och barnbarnsbarn och alla kommande släktled?

Anf. 119 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Svaret är, om jag ska försöka svara på frågan, inget av dem, för att det är ett falskt påstående att det bara skulle vara de två alternativen man har att välja mellan.

Vi behöver fortsatt ta frågan om slutförvar på absolut yttersta allvar. Det är därför som det är så viktigt att experterna nu får titta på den här frågan och ge det sista beskedet om var vi kan garantera ett bra och tryggt slutförvar.

Förvaltarskapstanken är en ledstjärna för kristdemokratin i Sverige. Det är därför vi nu är med och lägger över 10 miljarder i vår budget på investeringar i bättre klimat och miljö här hemma i Sverige. Och vi ökar just stödet till klimatbistånd mer än januaripartierna.

Det som jag fortfarande hoppas att regeringen är beredd att ta tag i är frågan om snabbhandläggning av frågan om klimatomställning för industrin. Vi vet att företag som i dag står för en stor andel av utsläppen i Sverige skulle kunna minska utsläppen rejält, men det kräver snabbhandläggning.

(Applåder)

Anf. 120 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Sverige ska vara möjligheternas land för alla.

Man kan konstatera att i det socialpolitiska arbetet hanteras stort och smått. Vi ska ju, som sagt, i eftermiddag fatta beslut om det svenska pensionssystemet. Det är inte alltid fett. Men det är hållbart till skillnad från de system vi har haft tidigare.

Vi ska också diskutera ett första steg i förändringen av LSS. För oss liberaler är det viktigt att människor som av olika anledningar inte själva kan förverkliga sina livsdrömmar utan måste ha samhällets hjälp får en god chans att göra så genom att lite kompensera för de orättvisor som det innebär att födas med ett svårt funktionshinder. Vi ska ge verktyg till de människorna att kunna förbättra sina liv och nå några drömmar.

Därför är återskapandet av funktioner i LSS väldigt viktigt. Vi tar nu första steget som innebär att andning ska räknas som ett grundläggande behov och kunna ligga till grund för personlig assistans. Det låter nästan konstigt att man ska behöva säga det, men detta ska vi besluta om i dag. Det har tagit tid, men nu tar vi första steget.

Regeringen har nyligen utfärdat lagändringar för att hela hjälpbehovet av andning och sonmatning ska bli assistentgrundande. Det kommer, men det tar också tid för det måste utredas. Det är ett väldigt viktigt steg.

Nästa steg som är på gång och också måste utredas, vilket ska vara klart om ett par år, är att återställa rätten till assistans för egenvård. Det stärker rätten till assistans vid behov av tillsyn och smalnar av definitionen av föräldraansvaret.

Det sista steget som vi liberaler vill se är en översyn av själva huvudmannaskapet. Vi tycker att det är staten som ska det ansvaret i stället för kommunerna.

Fru talman! Januariavtalet är en viktig kompromissarena. Men det här är ett av de viktigaste stegen framåt.

Anf. 121 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Jag tar vid i frågan om LSS.

Under förra mandatperioden agerade Liberalerna tillsammans med Kristdemokraterna för att rädda den personliga assistansen.

Precis som Johan Pehrson själv påpekar är assistansen ingen lyxverksamhet. Den syftar till att några av samhällets mest utsatta ska kunna leva ett värdigt liv. Ändå behandlas dessa människor ganska skoningslöst av regeringen Löfven. Selma, en sexårig flicka med en medfödd hjärnmissbildning, blev efter en dom i Högsta förvaltningsdomstolen av med sin assistans, till och med för sondmatning.

Nu har Liberalerna medverkat till en budget som fortsätter att svika de assistansbehövande, menar vi. Jag hörde i inledningen att Liberalerna i praktiken har ändrat sig i frågan om assistansen, men det märks inte i höstbudgeten.

Anf. 122 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag kan inte annat än understryka min frustration över att detta tar tid och går för långsamt, men så ser det ut.

Vi har förhandlat fram ett förslag som nu tar detta i tre steg. Målet är att återställa assistansen. Jag hoppas att vi i slutändan också når fram till ett förändrat huvudmannaskap. Det hoppas jag att vi kan få Kristdemokraternas fulla stöd för. Men det tar tid. Jag ringer och vi ringer till våra samarbetspartner i den här frågan, för det här var ju en central del i januariavtalet för att regeringen skulle få tillträda, och de jobbar som illrar för att leverera. Men det tar tid. Det ska beredas, man ska hitta utredare och det ska remitteras. Det är klart att vi skulle önska att det gick ännu fortare. Tvivla inte på det! Men resurserna finns, och det kommer att genomföras. Till 2021 ska åtminstone hela steg två vara genomfört.

Anf. 123 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Jag tvivlar inte på den goda viljan. Tvärtom är jag glad över att vi här är överens. Men i frågor där regeringen Löfven, S och MP, vill få saker gjorda, till exempel frågan om en särskild gymnasielag för att ge amnesti till framför allt asylsökande som fått avslag på sin asylansökan, går det plötsligt väldigt fort. Då kan man leverera, men det har man inte gjort på det här området.

Jag vill också tillägga att arbetet med att få andning och matning klassat som grundläggande behov påbörjades redan i KD-M-budgeten.

En annan aspekt på LSS-frågan, om man lämnar det som är pågående här, är höjningen av ersättningen för assistansen, som i den här budgeten är 1,5 procent, inte 2,2 procent som vi föreslår och som motsvarar de avtalsenliga lönesatsningarna.

Min fråga är: Fanns inte bland allt annat, jämställdhetsmyndigheter och slopade värnskatter, de pengar som behövdes för att höja ersättningarna i assistansen?

Anf. 124 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Som sagt: Samarbetet som har gjorts att den här regeringen har kunnat tilltråda bygger på att vi har fått igenom viktiga liberala reformer för en starkare ekonomi, återuppbyggt svenskt försvar och mer polis-satsningar än någonsin på riktigt – det finns ju alltid en opposition som vill ha mer. Vi får också in kraven på att LSS återupprättas. Detta är en del, och den finns i överenskommelsen.

Sedan är budgetförhandlingar en annan del. Det är också en kompromissarena. Men jag vill understryka att samtliga regeringar de senaste 40 åren faktiskt har varit kompromissarenor. Man har inte fått igenom allting.

Jag tycker att vi kanske hade kunnat kämpa ännu hårdare. Vi har fått till en uppräkningslista, men självklart finns det en risk för ytterligare urholkning av assistansen om det inte finns tillräckligt med personal till de brukare som måste ha hjälp och stöd. Assistansbolagen kommer att få köra ännu hårdare och slimma redan hårt slimmade organisationer, och det är inte helt säkert att det kommer brukaren till godo.

Anf. 125 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Författaren Amos Oz har beskrivit att det finns tre sätt att agera när man ser att det brinner. Antingen kan man titta bort och springa därifrån eller gå hem och skriva en insändare om att det är fruktansvärt att ingen har tagit ansvar för att släcka elden eller hämta en hink vatten och börja släcka. Har man ingen hink tar man något annat. Till och med en tesked är något. Om alla människor tar en tesked och börjar ösa vatten kan alla eldar släckas, säger Amos Oz.

Fru talman! Jag är i politiken för att göra skillnad. Jag är inte här för att klaga. Jag skulle definitivt inte vara här om min instinkt var att springa och gömma mig. Jag är här för att med min tesked, min hink eller allra helst en brandslang släcka en farlig eld och samtidigt bygga något bättre – en bättre värld för mina barn. Jag vill ge hopp om en framtid att längta till, inte vara rädd för, som så många barn är i dag.

Miljöpartiet är det parti som alltid har stått upp för dem som inte har en röst: barnen, djuren och de framtida generationerna. Aldrig tidigare i historien har dessa röster behövt höras mer än nu.

Miljöpartiet sitter i regeringen för att klimatet inte kan vänta. Förra veckan kunde regeringen därför meddela att vi säger nej till att binda upp Sverige i 40 år av fossilgasberoende. Snart kommer vi att presentera Sveriges första klimathandlingsplan där vi går igenom hur industrin, transportsektorn, jordbruket och konsumtionen, ja, hela samhället, kan bli långsiktigt oberoende av fossila bränslen. Steg för steg, dag för dag bygger vi nu det gröna och hållbara samhället. Det är inget hot, utan det är ett hopp om framtiden.

(Applåder)

Anf. 126 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag har också suttit i en regering och vet att i regeringar måste partier kompromissa. Ibland tycker man lite olika men landar i en gemensam ståndpunkt. Olika statsråd måste också ha lite frihet att uttrycka regeringens samlade politik på lite olika sätt men med samma innebörd.

Ytterst måste ansvarigt statsråd och allra ytterst vice statsminister och statsminister lägga fast kursen om det råder osäkerhet.

Min fråga är därför ganska enkel: Vill regeringen minska eller öka invandringen till Sverige?

Prot. 2019/20:20

16 oktober

Partiledardebatt

Anf. 127 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)

replik:

Fru talman! Ulf Kristerssons fråga är konstig. Jag tror att vi delar uppfattningen att arbetskraftsinvandring är nödvändig och bra för Sverige när det råder brist på arbetskraft inom exempelvis byggsektorn och vården. Då behöver vi kanske öka den kvalificerade arbetskraftsinvandringen.

När det gäller asylrätten står regeringen upp för att Sverige ska respektera den internationella asylrätten. Vi kräver också av andra länder, inte minst inom EU, att de tar sitt solidariska ansvar. Enligt FN har 160 000 människor flytt från sina hem i norra Syrien den senaste veckan, och då måste omvärlden givetvis hjälpa de barn, kvinnor och skadade som behöver hjälp.

Anf. 128 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tyckte mig inte höra en kristallklar ståndpunkt i frågan. Jag ställer förstås frågan eftersom statsministern häromdagen uttryckte en ståndpunkt om svensk invandring som vice statsministern sedan invände mot.

Detta är ingen bagatellartad fråga där regeringen kan ha lite vilken uppfattning som helst, utan det är en ganska central del av svensk debatt hur vi ska förhålla oss till det faktum att vi har tagit emot många invandrare och har en illa fungerande integration. Många svenskar vill nog veta om regeringen över huvud taget har en åsikt om huruvida invandringen ska öka eller minska.

Frågan blir också extra aktuell med tanke på att vi har en migrationsutredning som ska lägga fast en långsiktig politik. Då måste man nog ha en ståndpunkt i denna fråga.

Min fråga kvarstår: Anser vice statsministern att regeringens ståndpunkt är att invandringen till Sverige ska öka eller minska?

Anf. 129 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)

replik:

Fru talman! Ulf Kristersson ställer med flit en grovt förenklad fråga. Ulf Kristerssons parti har länge företrätt uppfattningen att vi ska stå upp för asylrätten, och jag hoppas att Ulf Kristerssons parti fortsätter att göra det.

Regeringen driver på för att EU-medlemsländerna ska ta ett solidariskt ansvar för alla de människor som är på flykt. Det är regeringens ståndpunkt.

Det kan ibland vara svårt att göra skillnad på vad som är invandrare i betydelsen arbetskraftsinvandrare och flyktingar, alltså de som flyr för sina liv, inte äger något och behöver skydd för att inte förföljas eller dödas av bomber i de länder de kommer ifrån. Här kan vi inte sätta en siffra och säga att vi inte tar emot den där sista personen som är hotad till sitt liv. Någon måste ta detta ansvar, och vi kräver att hela EU står upp för asylrätten och tar sitt solidariska ansvar.

Anf. 130 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag gick igång lite när Isabella Lövin tog upp slutförvaret av kärnavfallet. Det handlar inte bara om att det är en miljöpartist som har ansvar för vad vi ska göra med kärnavfallet i 100 000 år utan också om att Miljöpartiet är det kanske mest kärnkraftsfientliga parti vi har i denna församling.

Sverigedemokraterna tror på att behålla den nuvarande kärnkraften med äldre teknik så länge det går och vill dessutom att man under tiden forskar för att utveckla kärnkraften. Vi vill till exempel ha en forskningsreaktor för fjärde generationens kärnkraft i Oskarshamn och vara med i det europeiska samarbetet i denna forskning. Då kommer vi att kunna använda kärnbränslet.

Min fråga till miljöminister Isabella Lövin är därför: Varför är det bättre att gräva ned kärnavfallet i 100 000 år än att använda det och sedan bara behöva gräva ned det i några hundra år?

Anf. 131 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Jimmie Åkesson för vad jag antar är en ärligt ställd fråga.

Den så kallade fjärde generationens reaktorer och den nya teknik som Sverigedemokraterna och Jimmie Åkesson tror på är inte ny, utan man har talat om detta i 30–40 år. Men i USA, Japan och andra länder har försöken lagts ned trots att de länge trott att de skulle kunna använda avfallet till att producera ny kärnkraft.

Kärnavfallet är en säkerhetsrisk, och det hoppas jag att Sverigedemokraterna håller med om. Vi behöver dessutom övervaka det, inte bara i tio år mot terrorister och andra som kanske vill tillverka kärnvapen av materialet utan i 100 000 år, vilket är en grannlaga och ansvarsfull uppgift som denna generation har. Då är det bra att det finns partier i Sveriges riksdag som fortsätter att vara kritiska och verkligen ser till säkerheten.

Anf. 132 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tillhör inte dem som är teknikpessimister som Miljöpartiet, utan jag tror att detta är möjligt. Det finns ett brett forskningsunderlag som visar att det är möjligt att använda det befintliga kärnbränslet i stället för att, som Miljöpartiet vill, gräva ned det i 100 000 år.

Jag är medveten om att det är en säkerhetsrisk. Varför hatar då Miljöpartiet så infernaliskt förslagen om att forska så att vi i stället för att gräva ned kärnbränslet kan använda det och slippa gräva ned det i 100 000 år och sedan bara, tills vi har uppfunnit ytterligare teknik, behöva gräva ned det i några hundra år? Det är rimligen lättare att hitta ett säkert förvar i några hundra år än i 100 000 år. Varför är Miljöpartiet så starkt motståndare till detta?

Anf. 133 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru talman! Det finns i dag ingen överskådlig forskning som säger att vi är nära att få ett genombrott för den fjärde generationens kärnkraft. Jag vet att det är marknadskrafterna som bestämmer vilken väg vi ska slå in på för energiförsörjningen och elförsörjningen i Sverige och andra länder.

Just nu exporterar Sverige förnybar el till Finland. Deras kärnkraftverk har med de nya säkerhetsregler som gäller efter Fukushima blivit så enormt försenat och så enormt mycket dyrare. När det väl står färdigt kommer den el de producerar att vara två eller tre gånger dyrare än ny vindkraftsel från svenska vindkraftverk.

Branschen investerar nu 80 miljarder i vindkraft i Sverige. Det finns ingen marknadsmässig idé med att satsa på kärnkraft som inte finns och är mycket dyrare om man inte tror på planekonomi.

Anf. 134 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Klimatpolitik, ekonomisk fördelning och jämlikhet hänger ihop, Isabella Lövin. Människor som är rika orsakar mycket större utsläpp än människor som har lite pengar. Om man ökar deras konsumtion så ökar utsläppen. Använder man pengarna till gemensam välfärd eller kollektivtrafik tenderar utsläppen att inte alls öka på samma sätt, eller de kan till och med minska i stället.

Problemet är att Miljöpartiets och regeringens budget innebär att man just ökar den privata konsumtionen för dem som har högst inkomster när man tar bort värnskatten. Då ökar man deras utsläpp samtidigt som man vältrar över kostnaderna på regionerna. Miljöpartiet sitter till exempel i Västsverige och i Stockholm och inför rejäla höjningar på priset på kollektivtrafik. Det blir både mindre jämlikhet och sannolikt också svårare att bli av med klimatutsläppen på grund av det. Är det verkligen klok klimatpolitik?

Anf. 135 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Tack, Jonas Sjöstedt, för en viktig fråga!

Jag är väldigt stolt över att Miljöpartiet har stridit för varenda klimatreform som vi har drivit igenom de senaste fem åren. Vi har stridit hårt. Vi fick strida hårt för flygskatten när Vänsterpartiet tyvärr inte var behjälplig när vi jobbade för att få igenom den, och det var andra partier som här i Sveriges riksdag ville fälla ministrar för att vi drev igenom den.

Vi har stått upp för och fått en bred uppslutning bakom en klimatlag. Där skulle Vänsterpartiet som vanligt reservera sig om vissa delar av klimatlagen. Den är en förutsättning för att vi på riktigt ställer om hela samhället.

Jag håller med Jonas Sjöstedt om att vi behöver bygga ut kollektivtrafiken och göra den billigare. Det ska vara dyrare att släppa ut. Jag noterar också att i Jonas Sjöstedts budget satsar ni inte på några höjda miljöskatter utan ni satsar på att göra andra reformer. Man behöver göra både och, Jonas Sjöstedt.

Anf. 136 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det är riktigt att vi ibland har haft en mer ambitiös politik än regeringen på klimatområdet. I budgeten lägger vi 10 miljarder mer på klimatet och bland annat 6 miljarder på att kunna ha lägre priser och bättre service i kollektivtrafiken.

Det är en total kontrast till det Miljöpartiet gör. I Västra Götalandsregionen har ni höjt priset på kollektivtrafiken med 40 procent. Det är en enorm ökning. Ni sitter i Stockholm med de borgerliga partierna och höjer

också priset på månadskortet. Det är dålig klimatpolitik, och det är väldigt dålig fördelningspolitik.

Sedan tar ni bort värnskatten för rika män i storstäderna som kan åka på en weekendresa till eller köpa en bil till för pengarna. Det är också dålig klimatpolitik. Jämlikhet och klimat hänger samman. Jag menar att Miljöpartiet med sin ekonomiska politik blir ett hinder för att göra det bästa möjliga av de resurser vi har.

Anf. 137 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag tror att Jonas Sjöstedt vet precis lika väl som jag att Miljöpartiet knappt klarade riksdagsspärren vid senaste valet. Vi sitter ändå i regering därför att vi är besjälade av en sak, och det är att ställa om Sverige till fossilfrihet. Det har inneburit kompromisser. Men det handlar om att vi vill göra verkstad och skillnad på riktigt.

Nej, vi tycker inte att alla delar i januariavtalet är precis som vi hade velat ha dem. Men vi hade också bara drygt 4 procent av rösterna. Samtidigt har vi stått bakom och fått igenom en historisk satsning på järnväg. Vi har fått igenom och driver fortfarande en flygskatt. Vi har den största miljö- och klimatbudgeten någonsin.

Jag kan konstatera att när vi samarbetade med Vänsterpartiet ställde ni samman vilka reformer som ni var allra mest stolta över, och det var över hundra stycken. Då var det nästan ingen alls förutom kollektivtrafiken som handlade om miljö eller klimat. Det visar skillnaden på våra två partier.

Anf. 138 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Det finns i vissa frågor en tydlig och klar klyfta mellan stad och land. Det är en skillnad i perspektiv som delvis följer av olika villkor som finns på olika platser, så det är inte konstigt.

Ett konkret exempel på detta är rovdjurspolitiken. De människor som bor och verkar i delar av landet där rovdjursstammarna växer upplever ofta ett närmast föraktfullt bemötande från en del politiska företrädare när de påtalar problemen.

I förra veckan slog EU-domstolen fast två saker. För det första är den svenska och finska formen för licensjakt på rovdjur fullt ut laglig. För det andra har Sverige och andra länder rätt att ta hänsyn till situationen lokalt och regionalt när vi beslutar om hur rovdjuren ska förvaltas.

Därför är min fråga: Tänker Miljöpartiet nu agera för att minska antalet rovdjur i delar av landet där problemen är stora?

Anf. 139 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag kan börja med att säga att den biologiska mångfalden globalt är under extremt stort hot. FN:s forskarpanel om biologisk mångfald kom i våras med en rapport som var en larmrapport. Vi ser nu en artutrotning som är helt exceptionell i mänsklighetens historia.

I Sverige vill vi gärna värna om tigrar, leoparder, lejon och andra exotiska vilddjur som vi ser i andra delar av världen. Men när det kommer till våra egna rovdjur låter det helt annorlunda.

Jag är väldigt glad över att vi i Sveriges riksdag har kommit överens om en minsta beståndsnivå av vargar i Sverige. Jag är också väldigt glad

över att vi har EU-direktiv som säger att vi ska ha gynnsam bevarandestatus för våra rovdjur.

Det är precis det som Naturvårdsverket är satt att förvalta och länsstyrelserna kan besluta om. Det gäller både jakt och skyddsjakt. Det är den förvaltningen vi har.

Anf. 140 EBBA BUSCH THOR (KD) replik:

Fru talman! Det jag är ute efter är huruvida Miljöpartiet kommer att fortsätta att motverka att man i högre utsträckning kan ta hänsyn till den lokala situationen. Varg och andra rovdjur är ett reellt problem för många människor som bor i rovdjurstäta områden.

Djurägare och jägare drabbas ständigt av nya attacker. Det är lätt att förstå att en del föräldrar inte längre vågar låta sina barn sova ute i barnvagnen i en del av de områden där vargar nu stryker runt knuten.

Nästan 50 procent av de svenska vargreviren rör just Värmland. Där har det tidigare kommit uttalanden från Miljöpartiet som har inneburit att man i sådana fall inte ska kunna ta hänsyn till detta.

Sverige behöver en ansvarsfull och hållbar rovdjurspolitik som tar hänsyn till de människor som bor och verkar i de områdena. Det står inte i motsättning till att stammarna självklart ska vara genetiskt livskraftiga.

Anf. 141 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Jag vill börja med att väldigt kraftigt understryka att det inte är Miljöpartiet som bestämmer rovdjurspolitiken. Den är beslutad här i Sveriges riksdag.

Vi har en överenskommelse om en minsta stam som är gynnsam bevarandestatus för vargen. Det är våra myndigheter som bestämmer och länsstyrelserna som ytterst beslutar om exempelvis skyddsjakt.

Det är klart att för de enstaka rovdjur som uppträder hotfullt eller attackerar tamboskap finns det en möjlighet att besluta om skyddsjakt. Det står Miljöpartiet bakom. Men vi står också bakom att vi måste samleva med våra vilda djur.

Vi kan också konstatera att om man jämför hur många vargar som finns i Sverige eller i Skandinavien är det betydligt färre än vad man lever med i Spanien, Rumänien eller andra länder i Europa. Vi behöver också finna en samexistens.

Anf. 142 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det gläder mig att det är fler människor på åhörarläktaren som lyssnar på spurtan i debatten än vad det är i kammaren. Tack för att ni har varit här och lyssnat i dag!

Jag blev lite orolig när Isabella Lövin började prata om procenten och läget i opinionen. Det kostar på att samarbeta. Man får inte exakt vad man vill hela tiden.

Jag skulle kunna begära replik med anledning av det här med kärnkraft, som vi liberaler tycker är väldigt bra. Vi har en känsla av att den energiöverenskommelse som finns är ungefär som ett hotell i Kalifornien; har man väl checkat in kan man aldrig checka ut. Det blir en fråga till några här inne: Kan ni inte ta och checka ut någon gång så att vi kan komma

vidare? Men detta gillar inte Isabella Lövin och Miljöpartiet, för ni tycker väldigt illa om svensk kärnkraft.

Min fråga gäller effekten. Känner regeringen att man har koll på effekten, det vill säga på hur vi ska distribuera energi över hela vårt land? Det är korrekt att vi producerar mer än vi gör av med, men vi måste ju även ha elen på rätt ställe vid rätt tillfälle. Man kan inte bara ha 7-Eleven öppet på fredagar när människor måste storhandla, eller hur? Var ni med på liknelsen?

Anf. 143 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Tack för att Johan Pehrson tar upp denna viktiga fråga! Jag känner att det är viktigt att svenska folket nu förstår skillnaden mellan elbrist och effektbrist. Vi har ingen elbrist. Vi har ett elöverskott. Vi exporterar till Finland. Vi har aldrig haft så stora elöverskott i Sverige som vi har just nu.

Effektbristen är någonting annat. Det handlar om att det inte finns tillräckligt med elkablar som går exakt till de ställen där vissa industrier har frågat om de kan etablera sig. Då är det energibolagen som inte har dragit tillräckligt med elledningar under tiden. De tar ut stora avgifter av sina kunder, men de har inte investerat.

Vi jobbar från regeringens sida med att få igång detta. Vi för en dialog med branschen men också med länen och länsstyrelserna om hur vi kan få en plan för att kablarna byggs ut. Då kommer problemen att lösas, och både 7-Eleven och Ica Maxi kommer att ha el.

Anf. 144 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Min liknelse på slutet blev lite forcerad. Men poängen var att när många människor måste handla, sätta igång brödrosten eller tvättmaskinen, duscha varmt eller vad det nu kan vara går det åt mycket el. När maskinerna i industrierna i Laxå och Pajala ska sättas igång går det åt mycket el. Då måste elen finnas på plats.

När det gäller huruvida effekten påverkas vill jag komma tillbaka till det här lite ångestladdade med att vi faktiskt samarbetar, för jag tycker att vi kanske lite i onödan har bidragit till detta genom att vi har lagt på olika former av skatter på kraftvärme. Är det någonting som Miljöpartiet skulle kunna tänka sig att revidera åsikten om? Det skulle kunna ha en effekt.

Elöverskottet kommer att minska när vi stänger ned Ringhals 1 och Ringhals 2. Vi bygger ju annat, men det är ändå produktion. Men det kan inte påverka effekten, för det ligger på fel ställe. Det är andra åtgärder som behövs för att säkra effekten. Vi liberaler vill verkligen elektrifiera Sverige, till och med motorvägarna. Om vi ska göra detta krävs effekt och enormt mycket produktionskapacitet framöver, och då spelar kärnkraften en roll.

Vad gör regeringen konkret åt effekterna förutom att skälla på elbolagen?

Anf. 145 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)
replik:

Fru talman! Det där stämmer inte. Ringhals 1 och 2 läggs ned för att de är föråldrade och för att det inte finns någon ekonomi i att upgradera

dem. Det bekräftas av Vattenfalls vd, så det är inte politiska beslut som avgör detta.

När detta är gjort kommer vi ändå att ha ett elöverskott, för vindkraften byggs i dag ut i en enorm takt. Det är ett Klondyke för vindkraftsinvesteringar just nu med 80 miljarder i vindkraft. Vindkraften kommer att stå för 30 procent av Sveriges elproduktion inom bara ett par år. Solkraften är också på väg upp. Ikea säljer snart solpaneler i platta paket. Solkraften har en potential på 10 procent. Vi kommer inte att ha en elbrist.

Om vi ska satsa på ny kärnkraft måste vi subventionera den. Det finns ingen marknad; det finns inga företag som vill investera i kärnkraft. Men vi har ett problem när det gäller kraftöverföringen, och detta jobbar regeringen självklart med. Det är vansinnigt mycket billigare än att investera i ny kärnkraft, som är färdig om 20 år och inte inom de få år vi har kvar om vi ska kunna klara klimatkrisen.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 september justerades.

§ 3 Anmälan om återkallelse av motion

Andre vice talmannen anmälde Johan Pehrson m.fl. (L) den 14 oktober återkallat den av dem väckta motionen 2019/20:3076.

Andre vice talmannen meddelade att talmannen avskrivit denna motion.

§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2019/20:33

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:33 Vård till personer utan tillstånd
av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 7 november 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 oktober 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Prot. 2019/20:20

16 oktober

Partiledardebatt

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet:
RiR 2019:28 Föråldrade it-system – hinder för en effektiv digitalisering

§ 6 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2019/20:26 till socialförsäkringsutskottet

§ 7 Riksrevisionens rapport om scenarier inom miljö-, energi-, transport- och bostadspolitiken

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU7
Riksrevisionens rapport om scenarier inom miljö-, energi-, transport- och bostadspolitiken (skr. 2018/19:120)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 8 Riksrevisorernas årliga rapport 2019

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU9
Riksrevisorernas årliga rapport 2019 (redog. 2018/19:RR5)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv

§ 9 En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU5
En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv (prop. 2018/19:133)
föredrogs.

Anf. 146 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation i betänkande SfU5 under punkt 2 angående en riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv.

Regeringens förslag om att införa en generell höjning av pensionsåldern är inte genomtänkt. Äldre personer är som alla vet ingen homogen grupp, och hälsotillståndet ser givetvis väldigt olika ut beroende på bland

annat yrkesgrupp och kön. Det kan vara en enorm skillnad i hälsan mellan den som har haft ett fysiskt eller psykiskt betungande arbete, kanske under många år, och den som inte har haft det.

Svenskarna som grupp måste tyvärr arbeta längre; det är sant. Men det betyder inte att vi ska tvinga exempelvis sjuksköterskor, vårdbiträden, byggarbetare eller rörmokare, som dessutom ofta har arbetat sedan de var tonåringar, att arbeta längre än de kanske klarar av.

Pensionsåldern bör därför präglas av en betydligt högre grad av flexibilitet, och det bör finnas möjlighet att med bibehållet anställningsskydd arbeta deltid för den som vill arbeta längre.

Detta skulle dels höja den enskildes pensionsinkomst, dels leda till fler arbetade timmar i ekonomin som helhet och samtidigt ge företag möjligheten att behålla den kompetens som den årsrika arbetskraften innehar.

Det bör införas ett skattemässigt kraftigt gynnsamt pensionssparande som inte bara riktar sig till dem som har högre inkomster. Det ska i förlängningen ge individen möjlighet att antingen gå i pension tidigare eller att dryga ut den ordinarie ålderspensionen. Givetvis måste denna möjlighet finnas för dem som vill och kan pensionsspara själva för att på så sätt förlänga livet som pensionär och kunna njuta av sina fritidsintressen, och kanske barnbarn, innan hälsan är för dålig för att man ska kunna göra detta.

Fru talman! Det är positivt att åldern för rätten att kvarstå i anställning höjs till 68 år från och med år 2020. Förslagen om möjlighet till förlängd arbetsskadelivränta och SGI-skydd, alltså sjukpenninggrundande inkomst, under denna tid tillstyrks därför.

Det är negativt att höja åldersgränsen för när kommunala servicetjänster får tillhandahållas utan föregående behovsprövning, vilket regeringen nu föreslår. Detta bör givetvis inte genomföras då det skulle innebära en försämring för dem som behöver denna service.

Regeringens prioriteringar talar för sig själva. I stället för att äldre människor ska kunna njuta av sin pension efter ett långt och ofta hårt arbetsliv satsar regeringen hellre skattebetalarnas pengar på att slopa värnskatten. I stället för att de äldre människor som är mest utsatta ska vara säkra på att få en trygg och säker omvårdnad när de så behöver satsar regeringen hellre skattebetalarnas pengar på dem som är mest välbärgade i vårt samhälle.

Fru talman! Sverigedemokraterna förordar frivillighet och ökade incitament för att äldre som vill stanna kvar i arbetslivet ska kunna göra det. På så sätt får vi en höjd pensionsålder i snitt, utan att tvinga människor med utslitna kroppar att jobba längre än vad de orkar. Då kan fler äldre som har kraft och vilja att fortsätta arbeta bidra med den viktiga kompetens och erfarenhet som annars hade gått förlorad.

I vårt Sverige ska man tryggt kunna gå i pension efter ett långt arbetsliv när åldern och kroppen så kräver – eller, för all del, välja att stanna kvar på arbetsmarknaden om man så vill och orkar.

I detta anförande instämde Paula Bieler och Linda Lindberg (båda SD).

Anf. 147 IDA GABRIELSSON (V):

Fru talman! För många som hade planerat att gå i pension den närmaste tiden kommer dagens besked om höjd pensionsålder som en kалldusch. Samtidigt väljer den socialdemokratiska regeringen att sänka skatten för rika män i Danderyd. När värnskatten tas bort får de mest välbeställda, de

som redan har fixat en trygg pension, ännu mer pengar. Och det sker dessutom efter den nu gällande budgeten, som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna röstat igenom och som redan den inneburit skattesänkningar till de rika och mindre till välfärden och alla oss andra. Det är en skandal.

Vänsterpartiet motsätter sig därför förslaget om att höja pensionsåldern. Och vi är långt ifrån ensamma. Folk orkar ju inte ens jobba till pension i dag! Kropparna tar slut. Orimligt, som Byggnads och Kommunal gemensamt kallade förslaget så sent som i går. "Låt de sista ljuva åren bli de bästa i vårt liv" gäller inte alla.

Fru talman! Klyftorna i arbetslivet växer dramatiskt. Vi blir allt äldre, sägs det, men det gäller inte alla. De stora klassklyftorna har lett till att korttidsutbildade kvinnors förväntade livslängd till och med sjunker. För kvinnor som till exempel jobbar inom omsorgen innebär höjd pensionsålder bara att de får jobba ännu längre tid av sina allt kortare liv. Det funkar inte!

Missnöjet med nuvarande pensionssystem är redan det stort. Var fjärde person får ångest av att få hem det orangefärgade kuvertet, och 13-åringar känner att de måste börja spara pengar till sin pension. Det är en befogad oro. De som går i pension i dag kommer att få halva lönen i pension. 70-talisterna kommer att få se sin pension sjunka under 45 procent, och millenniegenerationen kommer att se pensionen hamna under 40 procent av lönen.

Fru talman! Jag ber om ursäkt, men nu citerar jag: Vad fan får jag för pengarna? som Svenskt Näringslivs förre vd Leif Östling sa samma år som han tjänade över 36 miljoner. Nu kan man minst sagt säga att han har blivit bönhörd. Den socialdemokratiska regeringen har med sina samarbetskollegor ordnat en rejäl fickpeng. Tillsammans med Volvos vd Martin Lundstedt, som kommer att få en skattesänkning på 2 ½ miljon per år, kan han nu räknas till vinnarsidan när värnskatten tas bort.

Men vad får vi andra? Vad får min farmor efter åren på tvätteriet? Vad får Göran, som slitit ut sin kropp på bygget? Vad får Ayla, som har pajat både rygg och höft med tunga lyft i vården?

Vad som ska hända med min dotter och andras döttrar törs jag knappt tänka på.

Det är detta det handlar om. Det är detta som ligger i vågskålen. Det är vi som byggt landet som får betala när de som redan har ska ha ännu mer. Det är skamligt.

Vi svenskar arbetar i dag längst i hela Europa. Samtidigt ligger vi i botten när det gäller nivån på pensionerna. Vi har störst andel fattigpensionärer i Norden. Nära hälften av alla kvinnor som är ålderspensionärer i dag har en del garantipension, alltså det lägsta statliga bottenkyddet.

Den höjda pensionsåldern hävdas ge högre pensioner, men höjningen är marginell. För personer med vanliga löner kommer de extra åren knappt att märkas i plånboken. Enligt Kommunals beräkningar ger varje enskilt arbetat år efter 66 års ålder bara omkring 150 kronor mer i plånboken för deras medlemmar.

Fru talman! Regeringen vill införa en riktålder för pension som syftar till att automatiskt anpassa pensionsåldrarna. Det är inte en bra väg. Stora skillnader i livslängd mellan olika grupper gör att en genomsnittlig höjning eller minskning av livslängden inte automatiskt kan ge ett opolitiskt utslag

kring vilken pensionsålder vi ska ha. Beslutet bör i vanlig ordning fattas här i riksdagen.

Fru talman! Låt oss säga som det är: Hur kan det i dag ens finnas på kartan att höja pensionsåldern?

Det är realistiskt att fokusera på höjd pensionsålder. Det finns för stora delar av befolkningen som inte har förutsättningar att arbeta så långt upp i åldrarna. Tendensen är i dag tvärtom att arbetslivet blir allt tuffare och att fler väljer att gå i pension tidigare, trots att det ekonomiskt är mycket ogynnsamt. Då är det svårt att förstå varför regeringen inte väljer att adressera den frågan i stället.

I en granskning som Byggnadsarbetaren tidigare gjort bland 1 168 byggnadsarbetare över 55 år säger nio av tio nej till höjd pensionsålder. Mer än varannan klarar inte att jobba till den nya lägsta pensionsåldern. Åtta av tio har värk i kroppen.

Göran Månsson, vvs-montör och facklig förtroendemans i Byggnads, säger i artikeln: En stor del kommer inte att orka jobba fram till pensionen utan får ändå gå i förtid och gå på garantipension, bostadsbidrag och försörjningsstöd trots att de slitit ett helt liv. Jag har jobbat i 40 år, och det är max tio stycken som har gått tiden ut, säger han.

Majoriteten av kommunalarna i dag har en del av sin pension i form av garantipension. I en undersökning som Kommunal gjort kan man läsa vittnesmål från kvinnor som gått i förtida pension: Jag börjar få ont i kroppen. Det är ett tungt jobb. Många lyft.

Roten till pensionssystemets problem är att det är underfinansierat. Det är huvudorsaken till att det är så låga pensioner. Det har en betydligt större påverkan än pensionsåldern. Det är därför du kan arbeta ett helt liv och ändå få en pension som inte är mer än hälften av din lön.

Vänsterpartiet tycker att inbetalningarna till själva pensionssystemet måste höjas så att fler kan få en höjd pension. Skatten ska också vara lika oavsett varifrån inkomsten kommer. Skattekllyftan mellan arbetare och pensionärer ska därför avskaffas. Det måste gå att leva på sin pension efter ett helt arbetsliv.

Även sjukförsäkringen behöver förbättras, särskilt för den som är äldre. I dag har Sverige de hårdaste reglerna i hela OECD. Vänsterpartiet anser därför att det bör införas en särskild åldersfaktor i sjukersättningen, det som tidigare kallades sjukpension, som gör det lättare att få sjukersättning och att man slipper ta ut inkomstpensionen i förtid. För dem som tvingas avsluta sitt arbetsliv i förtid måste det finnas ett starkt ekonomiskt skydd som inte minskar den framtida pensionen. Vi har också föreslagit en höjning av grunden i sjuk- och aktivitetsersättningen med drygt 1 150 kronor i månaden.

Fru talman! Regeringen motiverar sina förslag med att den högre medellivslängden innebär utmaningar för välfärden. Vänsterpartiet instämmer i att välfärden har stora problem men menar att de hanteras bäst genom ökade satsningar på välfärden, ekonomisk omfördelning och omfattande gemensamma investeringar i framtida behov. Regeringens egna uträkningar pekar också de på mycket små effekter av förslagen. Kommunsektorn verkar inte påverkas alls, och statsbudgeten antas få ett tillskott på mellan 200 och 500 miljoner kronor per år mellan 2020 och 2022. När de här blygsamma tillskotten i statsbudgeten jämförs med de skattesänkningar i miljardklassen som regeringen går fram med riktade till dem som tjänar

Prot. 2019/20:20

16 oktober

En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv

allra mest är det svårt att se hur bristerna i välfärden ska kunna hanteras under den här mandatperioden.

Fru talman! Det var också just Byggnads och Kommunals ordförande som i går gick ut i ett gemensamt uttalande i Aftonbladet inför dagens debatt i kammaren. Tillsammans representerar de över 600 000 medlemmar, och den genomsnittliga pensionsåldern för dem är 63 år. En höjd pensionsålder för dem innebär inte att de kan jobba längre utan bara att de blir fattigare.

”Jag blev sjukpensionär innan jag var 65, hade en utsliten kropp.”

Fru talman! Vi måste höja pensionerna, inte pensionsåldern. Riksdagen bör därför avslå propositionen. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anf. 148 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och därmed också till regeringens proposition.

Jag möter en hel del människor som har synpunkter på antingen sin egen pension, sin blivande pension eller på pensionssystemet som sådant. Synpunkterna handlar om låga pensioner, en frustration över hur man ska orka arbeta vidare hela vägen till pensionsåldern eller en rädsla för att det inte ska finnas pengar i systemet den dag man går i pension.

Jag bemöter ofta detta med att försöka förklara hur vi tänker och hur systemet fungerar, men jag håller också med dem. När jag håller med dem om att de har för låga pensioner och att det borde betala sig bättre försöker jag också förklara att det finns en väg framåt. Det system som vi har för pensioner är inte ödesbestämt till att hela tiden leverera sämre pensioner. Vi kan ändra det.

Jag tycker att många människor har för låg pension. Särskilt gäller det personer som har arbetat hela sitt liv inom vanliga yrken som vi hörde räknas upp här tidigare. Man har kanske arbetat inom sjukvården eller omsorgen som undersköterska eller biträde, och när man sedan går i pension får man en väldigt låg pension. Jag tycker att de personerna har för låg pension.

Jag har också förståelse för alla de människor som känner att de inte orkar arbeta fram till 61-årsdagen, som i dag är den dag då de har möjlighet att ta ut pension. Jag har förståelse för känslan och oron de har när det gäller att de inte ska orka arbeta ytterligare år. Jag har förståelse för det, framför allt när det gäller fysiskt och psykiskt utmattande arbete.

Jag blir inte förvånad över att en hel del människor blir frustrerade när vi nu gör åldersjusteringar i pensionssystemet. Det hade jag också blivit om detta var det enda vi gjorde. Om vi i Pensionsgruppen hade bestämt oss för att höja pensionsåldern och ingenting annat och trott att allt med pensionssystemet hade löst sig av det skulle jag också ha blivit orolig. Men detta är inte det enda vi gör. Och det är dessutom så att om vi inte gör detta innebär det inte att det kommer att lösa sig och bli bra.

I Sverigedemokraternas reservation och anförande förde man ett resonemang om att det inte är några homogena grupper och att det behöver vara en flexibel pensionsålder. Det är det också med de här besluten. Men faktum är att om vi inte gör någonting kommer systemet i sig självt att innebära att vi får lägre och lägre pension därför att vi lever längre. Vi måste våga hantera den frågan, för annars kommer människor att få lägre och lägre pension utan att vi gör någonting här i riksdagen.

Det som vi behöver göra och som är viktigt för oss socialdemokrater är att attackera det som är grunden till att pensionerna är för låga, nämligen att vi har ett ojämnt och ojämnt arbetsliv. Vi kan inte tro att vi kan gå genom hela arbetslivet och acceptera de skillnader som finns och acceptera massor med arbeten där man blir utbränd i förtid och sedan tro att allting ska lösa sig när man når pensionsåldern. Det kommer inte att hända.

Systemet bygger på att man tjänar in pengar till sin pension. Då måste vi också se till att människor har möjlighet att just tjäna in pengar till sin pension. Det handlar om en politik som vi bedriver i regeringsställning som ger mer pengar och mer resurser till kommuner och regioner för att man ska kunna få fler arbetskamrater inom sjukvården och barnomsorgen och känna att man räcker till och inte stressas sönder i arbetet. Det handlar om att vi har en medveten arbetsmiljöstrategi som ser till att vi attackerar de felaktigheter som finns i arbetslivet så att vi tar itu med alla de orättvisor som finns. Därför gör vi tillskotten i budgeten på exempelvis 5 miljarder till kommunsektorn.

Men vi måste också göra annat vid sidan av detta. Förutom att ha ett mer hållbart arbetsliv, förutom att öka jämlikheten i samhället och förutom att ta itu med de orättvisor som finns på grund av kön måste vi också göra saker som handlar om pensionssystemet i sig självt. Vi måste göra det på ett sätt som gör att man både hanterar de orättvisor som finns i dagens pensionssystem och också säkrar upp ett pensionssystem för framtiden.

Min riksdagskollega Erica Nådén kommer i nästa debatt att beskriva vad vi gör när det gäller grundskyddet i pensionen som är en viktig del som vi gör kombinerat med detta.

Vi vill också gå vidare med andra åtgärder som på sikt gör att det blir ett mer stabilt system. Ida Gabrielsson tog upp en av de, skulle jag säga, viktigaste åtgärderna, nämligen att höja inbetalningarna till pensionssystemet som sådant. Från Socialdemokraternas sida driver vi också den frågan. Men det ersätter inte åldershöjningarna. Risken hade varit att vi fått en situation där vi vidtar åtgärder och höjer inbetalningarna men de som går i pension ser att det inte blir något extra. Vi måste göra både och. Vi måste höja garantipensionen och öka inbetalningarna till systemet, men vi måste också säga att lever man längre måste man också arbeta fler år för att tjäna in till sin pension. Det är grunden i hela vårt pensionssystem.

Jag tycker lite grann att det i debatterna emellanåt är som att lura folk när man inte erkänner denna problematik som finns, det vill säga att om vi har färre år att tjäna in pengar till vår pension blir också pensionen mindre för att vi har fler år att ta ut den på. Vi måste erkänna den logiken, och vi måste våga ta beslut.

I betänkandet finns två reservationer som jag skulle vilja kommentera. Den första är från Vänsterpartiet. Jag ska säga att jag sympatiserar väldigt mycket med den reservationen, och jag gör det för att man i den talar om det som är kärnan i det här, det vill säga arbetslivet. Så länge vi har ett ojämnt och ojämnt arbetsliv kommer vi att se ojämnta och ojämliga pensioner. Vi måste fokusera mer på att få in pengarna i välfärden och se till att det blir fler arbetskamrater och drägligare arbetsmiljöer och att vi har en sjukförsäkring som gör att människor snabbt kan komma tillbaka till arbetet och slippa långa perioder av sjukskrivning.

När det gäller den andra delen, som handlar om att man inte ska ha en riktålder enligt den modell som nu föreslås, delar jag regeringens bedöm-

Prot. 2019/20:20
16 oktober

*En riktålder för höjda
pensioner och följsam-
het till ett längre liv*

ning. Jag tror att det behövs en sådan riktålder, och jag tror att man i själva verket kan säga att vi på något sätt har en sådan riktålder i dag men att vi inte riktigt berättar om det. Det finns faktiskt en ålder då man kan ta ut pension och ändå få en bra pension resten av livet. Tar man ut pension för tidigt blir pensionen för låg, men vi berättar inte riktigt det för människor. Det är ärligare att säga till människor att det kommer att vara så, framför allt om vi lever längre.

Det som är fördelen med en riktålder enligt denna modell är att vi också bygger på de andra försäkringssystemen kopplade till riktåldern så att lagen om anställningsskydd och andra system följer med riktåldern. Då ökar vi tryggheten för dem som arbetar högre upp i åldrarna.

Det finns en annan reservation, som kommer från Sverigedemokraterna, som jag blir lite oroligare över. Där finns en del resonemang, som också finns i Vänsterns reservation, om att det inte är en homogen grupp och om att hälsan är olika fördelad. Det finns en poäng i det. Men man ska vara klar över att de negativa effekterna visar sig också i dag. Om man inte gör någonting åt det finns skillnaderna ändå mellan dem som går i pension.

Den del i Sverigedemokraternas reservation som oroar mig mer är att de börjar resonera om deltidarbete. Jag förstår att det i reservationen handlar om att man ska deltidarbete efter att man har gått i pension och att man på så sätt ska kunna komplettera. Men jag tror att deltidarbete och den norm som deltidarbete nästan har blivit i kvinnliga yrkesgrupper är en stor del av problemet.

Jag tycker snarare att vi ska gå mot att heltid ska vara norm på svensk arbetsmarknad. Det har under lång tid gällt inom alla klassiskt stora manligt dominerade yrkesgrupper. Men på något sätt har man för kvinnodominerade yrkesgrupper sagt att ”det här med deltid är nog okej”. Det visar sig i pensionerna. Ju mer deltid man jobbar, desto sämre blir utfallet i pensionen. Vi måste komma till rätta med det. Annars låser vi än en gång in kvinnor i en situation som innebär att de senare i livet får betala för det ansvar de har tagit för hem och barn.

För oss socialdemokrater är det viktigt att pensionen kan vara en bra del av livet och inte något man ser fram emot med oro eller fasa. Därför är det en av våra högst prioriterade frågor. Därför har vi stegvis tagit bort den orättvisa pensionsskatten. Därför höjer vi grundskyddet för pensionärerna. Därför vill vi höja pensionerna för dem som har jobbat ett helt liv i vanliga arbetaryrken eller som ligger i lite lägre inkomstklasser. Därför vill vi också öka avsättningarna till pensionen, för att framtidens pensionärer ska få en betydligt bättre pension än dagens.

Fru talman! Jag vill ytterligare en gång yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 149 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Rikard Larsson.

Det Rikard Larsson beskrev är viktigt. Vi måste ha ett stabilt arbetsliv med trygga anställningar och möjlighet att jobba och att orka jobba heltid. Vi måste ha ett arbetsliv som fungerar för alla, oavsett var man befinner sig och oavsett om man jobbar som städerska eller är vd på Volvo Lastvagnar.

Jag vill fråga Rikard Larsson om de inte börjar i fel ände. Vi ser att regeringens politik i dag innebär att Arbetsförmedlingen i princip inte finns längre och att regeringen har gått i god för att uppluckra arbetsrätten. Vi ser inga förslag för rätt till heltid, för att komma till rätta med de delade turerna eller för att öka anställningarna inom välfärden. I stället har regeringen satsat dubbelt så mycket som vi gör i vår budget på att sänka eller ta bort värnskatten för de allra rikaste. Vi satsar i stället på att ge de pensionärer som har allra minst en tusenlapp mer i månaden.

Frågan är alltså: Har inte Rikard Larsson börjat i fel ordning?

Anf. 150 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Nej, jag har inte börjat i fel ordning. Jag har börjat, mitt parti har börjat och Pensionsgruppen har börjat. Det värsta vi hade kunnat göra är att inte börja. Det hade nämligen inte inneburit att pensionerna hade blivit bättre. Det hade inneburit att vi, samtidigt som medellivslängden ökar, hade urholkat de pensioner som människor får, oavsett om de går i pension vid 62, 63, 64 eller 65 års ålder. Att sitta still i denna fråga skulle vara det värsta alternativet. Det skulle urgröpa pensionerna.

När det gäller vad man ska börja med och vad man skulle vilja börja med finns det väldigt många saker. Det handlar om anställningstryggheten. Vi tog under förra mandatperioden initiativ i fråga om tillfälliga anställningar, osäkra anställningar och timanställningar. Det finns jättemycket som vi skulle vilja komma bort från där.

När det gäller värnskatten tror jag att Ida Gabrielsson vet att mitt parti, Socialdemokraterna, inte är någon stor supporter av att ta bort den. Men vi gjorde samma bedömning som Vänsterpartiet; vi gjorde också bedömningen att ett januariavtal var ett bättre alternativ än att Moderaterna och Kristdemokraterna fick bilda regering med stöd av Sverigedemokraterna. Det valet gjorde vi socialdemokrater. När Vänsterpartiet hade sett januariavtalet och vad den politiken skulle innebära gjorde Vänsterpartiet, om vi ska vara ärliga, också bedömningen att det var bättre att släppa fram en regering som slutit januariavtalet än alternativet.

Jag hade gärna sett att den budget vi nu lägger fram inte hade innehållit borttagande av värnskatten och att vi i stället hade lagt de pengarna på något annat. Men när man ingår avtal och når överenskommelser är det viktigt att hålla sig till dem. Annars försvinner ens trovärdighet i framtida samarbeten.

Anf. 151 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Som Rikard Larsson säkert vet innebar väl en del av överenskommelsen att Vänsterpartiet inte är med i den. Vänsterpartiet känner alltså att det står oss fritt att lägga fram en budget där vi behåller värnskatten, så att vi kan satsa på att höja pensionerna för dem som har det sämst ställt och på välfärden.

Frågan är varför Socialdemokraterna och Pensionsgruppen inte går fram med att höja inbetalningarna till pensionssystemet. Ett enkelt räkneexempel är: Om man skulle se till att pensionsavgifterna som ligger över inkomsttaket gick rakt in i det gemensamma pensionskollektivet skulle det kunna ge ytterligare ungefär 900 kronor mer i månaden för alla som tjänar under 40 000. Med förslaget om höjd pensionsålder var det väl runt hundra ringen för dem som hade vanliga arbeten.

Min fråga blir ändå: Är det inte lite väl magstarkt att till kommunalarbetare och byggnadsarbetare säga att i dag sätter vi igång med att höja pensionsåldern, innan vi har fixat de sjystare arbetsliven, tittat på hur vi kan få in mer pengar i systemet i stort och hur vi kan fördela de pengar som finns i systemet mer jämlikt?

Anf. 152 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag har försökt förklara att vi inte gör antingen eller. Vi gör både och. Men vi måste göra det samtidigt. Att sitta still och vänta på att någon annan form av lösning skulle komma fram hade inneburit att pensionerna hade försämrats. De samtal som jag får om pensionerna hade blivit allt fler från människor som hade insett att ju mer medellivslängden ökar, desto mer urgröper vi pensionerna för framtidens pensionärer. Det hade man upptäckt. Därför behöver vi göra både och.

Jag säger inte att Ida Gabriellsson har fel. Hon har rätt. Jag tycker att man ska vidta de åtgärderna. Därför kommer vi också att lyfta upp förslaget om höjda avgifter – det är en del av vår politik – tillsammans med ett stärkt grundskydd. Vi vill ha höjd pension för dem som har jobbat hela sina liv, som undersköterskor och vårdbiträden, vilket vi också diskuterar i Pensionsgruppen. Det är alltså inte antingen eller. Vi måste göra både och.

Jag menar inte att Vänsterpartiet inte ska lägga fram ett eget budgetförslag. Jag tycker verkligen att Vänsterpartiet ska lägga fram ett eget budgetförslag. Det är jättebra att Vänsterpartiet lyfter upp svåra frågor där vi kanske skulle vilja gå i en annan riktning men där det på grund av majoriteten i den här kammaren inte ser ut på det sättet. Jag konstaterar bara att vi nog drog samma slutsats: att alternativet till den regering vi har nu var sämre.

Anf. 153 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Antingen har ledamoten Rikard Larsson inte läst vår reservation i betänkandet ordentligt, eller så väljer han att slira på sanningen som så ofta sker när Socialdemokraterna står i talarstolen.

Om man ska hålla sig till verkligheten, som vi sverigedemokrater är intresserade av att göra, gäller den deltid som ledamoten tar upp när man vill trappa ned i arbetslivet när man är i pensionsåldern men fortfarande vill arbeta kvar. Det är detta vår reservation tar upp, ingenting annat. Heltid som norm berörs över huvud taget inte i reservationen. Det borde vara känt för Socialdemokraterna och ledamoten i fråga vilken linje vi i Sverigedemokraterna verkar för.

Låt oss titta på pensionssystemet i dess helhet. Det kan ses som ett sorgebarn. Vi är nu i ett läge där människor ska arbeta längre för att fler som själva inte har bidragit ska kunna få en del av kakan.

Anf. 154 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Det sista som togs upp är inte riktigt sant. Pensionssystemet fungerar inte så. Det fungerar på så sätt att man tjänar in till sin egen pension. Den står i relation till vad man har tjänat. Försöket att föra ett resonemang om att pensionen blir lägre för att vi ger pengar till någon annan köper jag inte. Det handlar om en grupp som för många är diffus,

men för Sverigedemokraterna brukar det ofta vara klart vilken grupp man talar om. Jag tycker att resonemanget är lite ohederligt.

Vidare sa jag tydligt i mitt anförande att jag inte tror att Sverigedemokraterna menar deltid *under* arbetslivet utan *efter* arbetslivet. Jag har arbetat med dessa frågor på arbetsgivarsidan inom sjukvården under lång tid. Och min poäng var att jag har sett hur vi har diskuterat alltifrån önskad sysselsättningsgrad till hur man kan få erbjudande om att gå upp i tid. Enligt min erfarenhet har vi under alltför lång tid haft med deltid som begrepp inom kvinnodominerade yrken. Nu bakar man in det i tiden efter pensionen och säger att det ska vara möjligt att jobba deltid, och jag tycker att det signalerar att deltidsarbetande är en del av lösningen i pensionssystemet.

Det är möjligt att det skulle kunna vara det på sikt, men enligt mig är det viktigt att vi tydligt säger att deltid är ett problem för pensionssystemet. Låt oss ta itu med denna fråga först, för det har vi ännu inte riktigt gjort.

Det första som ledamoten tog upp var att jag eller vi skulle slira på sanningen. Jag vill gärna fråga: Vid vilket tillfälle tycker ledamoten att jag har slirat på sanningen?

Anf. 155 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag sa i mitt förra inlägg att det handlade om Socialdemokraterna i dess helhet, och jag refererade främst till dagens färska partiledardebatt.

Vad gäller intjänade pensionspoäng har vi i dag ett system där man kan tillgodoräkna sig poäng och år då man över huvud taget inte ens har befunnit sig i vårt land. Man har alltså inte bidragit med en enda krona till detta system. Det är ett underfinansierat system, vilket vi och även Socialdemokraterna vet.

Färre människor ska arbeta längre för att fler ska kunna ta del av kakan. Jag förstår att människor är oroliga och oroas av åldershöjningen. I dag gäller det en höjning från 61 till 62 år. Men, fru talman, höjningen stannar ju inte i och med det, utan det handlar om en successiv höjning som kommer att pågå under flera år framöver. Det stannar inte vid 62 års ålder, utan det kommer att fortsätta höjas vartefter.

Anf. 156 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att jag nog inte hade slirat på sanningen och tycker att det vore bra om vi höll oss till de debatter som vi för här. Naturligtvis kan vi debattera något annat eller ta vid efter andra debatter, men jag tycker att dessa frågor är tillräckligt viktiga för att vi ska fokusera på dem nu. Låt oss göra det tillsammans.

Som jag misstänkte ville Sverigedemokraterna ta fram en speciell fråga och vilka det handlar om: De som tar pengarna från pensionärer. Men det så kallade flyktingundantaget höjer inte pensionen för andra per automatik. Om man tar bort flyktingundantaget gör det inte att undersköterskan får en högre pension. Det skulle göra det om man valde att omfördela pengarna, men systemet fungerar inte så att man antingen har ett flyktingundantag och ger garantipension till dem som har flytt från krig och elände och har kommit hit, eller så får undersköterskan en högre pension. Så fungerar inte pensionssystemet.

Prot. 2019/20:20

16 oktober

En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv

Om vi ska ta itu med de problem som vi har i pensionssystemet måste vi fatta konkreta beslut. Man kan antingen höja avgifterna, lägga in ett extra tillägg, höja pensionsåldern, införa en riktålder eller höja garantipensionerna, eller så gör man som vi socialdemokrater vill och kombinerar allt detta. Då får vi bättre pensioner för alla oavsett var man är född, om man har flytt eller om man har jobbat här i hela sitt liv. Det är viktigt att vi inte börjar sålla ut människor.
(Applåder)

Anf. 157 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Pensioner är ett ständigt debattämne bland både yngre och äldre. Man kan vara orolig för egen del. Ska pengarna räcka? Man kan vara orolig för sina barn. Hur ska deras pension bli? Många förstår inte att det är arbete och endast arbete som gör att man kan få en högre och bättre pension. Ju fler år man befinner sig i arbetslivet, desto högre blir pensionen.

Ett länge känt faktum är att en allt ökande medellivslängd leder till lägre pensioner om vi skulle fortsätta att ha en oförändrad pensionsålder. De intjänade pensionsrätterna skulle utbetalas under längre tid.

Jag vill ge en eloge till föregående talare som just framhöll att man måste arbeta längre. Därför är jag glad att vi nu kommit fram till det viktiga beslut som vi i dag kommer att fatta.

Ett okänt faktum är att om man väntar med att ta ut sin pension från till exempel 61 till 64 års ålder blir pensionen 18 procent högre hela livet ut. Det rör sig om 5–7 procent per år så som pensionen nu utvecklas. Skulle man dessutom arbeta under dessa år och även längre får man ännu högre pension.

Ett annat faktum är att Sverige behöver den kompetens som finns i de åldersgrupper som nu går i pension. Det skriks efter lärare, sjuksköterskor, undersköterskor, ingenjörer, läkare, snickare och rörmokare. Inom alla dessa yrken råder det brist. Att förmå friska och pigga seniorer att fortsätta jobba lite till är en av våra viktigaste utmaningar. Då måste vi naturligtvis också ta bort hindren så att de faktiskt får jobba. Det sägs att dagens 70-åringar är gårdagens 50-åringar. Det ligger säkert något i det.

Att sänka skatten för den som arbetar är att göra det billigare att anställa en senior. Det vore *en* stimulans för att få fler att vilja arbeta även långt upp i åren. Med mer kvar i plånboken kan man också få en rikare ålderdom. Allt fler seniorer arbetar dessutom efter pensionsgränsen. På 2000-talet har antalet seniorer i arbete fördubblats. Jag talar då om dem som är 65-plus. Det finns till och med de som påstår att det faktiskt är bättre för hälsan att arbeta när man är äldre än att gå i för tidig pension.

Den förväntade återstående livslängden efter 65 års ålder var 1994, när nuvarande pensionssystem infördes, i snitt 18 år för män och kvinnor. Man trodde att det skulle vara så och sedan plana ut, men det har det inte gjort. Den faktiska ökningen går betydligt snabbare än vad man någonsin hade tänkt sig.

I dag lever vi i snitt tio år längre än vad vi gjorde på 50-talet. Befolkningsutvecklingen går på det sättet väldigt snabbt. År 2035, om bara 16 år, förväntas kvinnors genomsnittliga livslängd vara 88 år. Vi blir allt fler som blir så pass gamla, och den kurvan fortsätter uppåt.

Om bara några år förväntas antalet personer i åldern 80–89 år vara 60 procent större än i dag. Det är de stora barngrupperna från 40-talet och 50-talet som då kommer upp i den åldern. Man lever och har god hälsa allt längre.

Fru talman! För att upprätthålla pensionsnivåerna har vi moderater länge hävdat att man måste arbeta längre. Det var aldrig meningen från början när allmän pension infördes att man skulle jobba 40–50 år och sedan leva 30–35 år på pension. När den allmänna pensionen infördes var faktiskt medellivslängden lägre än pensionsåldern.

Det är glädjande att vi har lyckats samla oss i Pensionsgruppen och är eniga om att arbetslivet måste förlängas i takt med den ökade livslängden. Jag tycker att Rikard Larsson framförde detta på ett mycket förtjänstfullt sätt i sitt anförande. Det här får ju betydelse inte bara för pensionssystemet, utan för hela välfärden och för hela samhället.

Därför är det också självklart avgörande att vi får en arbetsmiljö och arbetsvillkor som gör att de äldre orkar och kan jobba vidare. Vi måste få bort åldersdiskrimineringen. Vi måste också ändra attityden mot äldre på jobbet. Man vill inte ha kvar äldre. Man vill hellre anställa en ny. Så kan vi ju inte ha det om vi ska fortsätta att jobba längre. Det finns faktiskt ett stort behov av den kompetens och erfarenhet som går hem när människor går i pension.

Man kanske inte orkar jobba full tid. Man kanske inte orkar jobba på samma sätt med samma arbetsuppgifter. Vi har tidigare här hört beskrivas att det finns jobb där det är väldigt tungt att jobba. Men låt oss då se till att man kan få andra arbetsuppgifter men kvarstå i jobb. Det är ju det som är det viktigaste. Det är viktigt att arbetsgivare, fackföreningar och andra ser till att vi kan få ett mycket flexiblere arbetsliv, framför allt när vi blir äldre.

Det är också viktigt att påpeka att den övervägande delen av dem som tagit ut sin pension vid 61 års ålder fortsätter att jobba. De tar ut den allmänna pensionen för att dryga ut sin ekonomi. Vid 63 års ålder är det faktiskt två tredjedelar av dem som tagit ut sin pension vid 61 års ålder som fortsätter att jobba.

Men det är inte bara slutet av arbetslivet som är avgörande för hur pensionerna blir, även om det är väldigt viktigt. Det är ju också fråga om när man kommer in i jobb. Sverige har osedvanligt hög etableringsålder när vi jämför internationellt. Kan vi få de unga att börja jobba något år tidigare och bli klara med sina studier något år tidigare är väldigt mycket vunnet i slutet.

Sammanfattningsvis: Vi ska i dag ta beslut om pensionsöverenskommelsen. Beslutet togs i december 2017: Vi höjer vår pensionsålder enligt en trappa. Vi höjer också riktåldern, som automatiskt ska följa genomsnittsåldern. Det tycker jag är ett mycket smart sätt att slippa ha de här diskussionerna varje år om vilken ålder vi ska ha för pensionen. Vad gäller rätten att kvarstå i arbete är det väldigt viktigt att man höjer LAS-åldern. Att pensionsåldern höjs är en nödvändig utveckling när vi lever allt längre och blir allt friskare långt upp i åren. Vi vet att det är många som vill jobba men som i dag hindras från att jobba. I kommuner och i staten måste man gå hem vid 67 års ålder som det ser ut i dag. Vi vill att alla som vill och kan jobba också ska få fortsätta att göra det.

(Applåder)

Anf. 158 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Mina frågor till Moderaterna och Katarina Brännström blir: Vad har ni att säga till de personer som befinner sig inom den kategori som jag beskrev, där medellivslängden sjunker? Vilka jämlikhetsåtgärder kommer Katarina Brännström och Moderaterna att komma med som gör att deras pensionstid blir en bra tid, så att de inte bara överlever utan också får leva?

Anf. 159 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan. Den frågan borde man ställa sig redan i dag. Vi ser ju att det finns sådana problem. Det finns människor som inte orkar jobba så länge som vi hade förväntat att de skulle göra. Det har vi inte löst med nuvarande pensionsålder, och det kommer förmodligen inte att lösas om man höjer pensionsåldern heller. Det handlar om helt andra åtgärder, som har att göra med hälsa, folkhälsa och att man får hjälp under tiden på jobbet. Att människor slutar röka är en viktig orsak till att vi blir äldre och friskare. Tyvärr är det i vissa grupper så att till exempel rökning gör att man inte orkar fortsätta att jobba så länge som man borde.

Det är jätteviktigt att företagshälsa, arbetsgivare, fackföreningar och alla andra som kan påverka arbetslivet också gör det och att man utformar det på ett sätt som gör det enklare för alla att jobba. Det är i dag inte de äldre som är mest sjukskrivna, utan de yngre. Det är de psykiska diagnoserna och stressen som gör att väldigt många inte orkar vara kvar på jobbet. Därför måste vi titta över arbetslivet hela vägen. Det är jätteviktigt. Där har det brustit hittills, och det kommer inte att vara någon quickfix framöver heller.

(Applåder)

Anf. 160 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Åtta av tio har värk i kroppen. Katarina Brännström pratar om rökning. Vänsterpartiet tror att det handlar om arbetsplatsen och arbetet genom hela livet. Man har ju varit yngre om man sedan blir äldre. Har man jobbat på ett tvätteri som min farmor eller som städerska som min mormor finns det orsaker till att man är utsliten i tidigare ålder än om man till exempel har jobbat i riksdagen eller som vd på Volvo Lastvagnar.

Jag skulle vilja fråga Katarina Brännström: Om Katarina själv ser att de här åtgärderna inte kommer att leda till att den gruppen får det bättre, varför då inte komplettera med annat? En höjd pensionsålder kommer ju endast att göra den här gruppen allt fattigare och alltmer utsliten. Kommer Katarina Brännström och Moderaterna att lägga fram satsningar på höjda garantipensioner och en mer jämlik fördelning inom pensionssystemet, eller kommer Katarina Brännström att göra som alla andra – ta bort värnskatte-ten för dem som redan har och strunta i dem som har haft långa arbetsliv men inte ens har lyckats jobba till den pensionsålder som vi har i dag och därför blir fattigpensionärer eller har släktingar och vänner i den situationen?

Anf. 161 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det som Ida Gabrielsson tar upp har ingenting med en höjd pensionsålder att göra. Om människor är sjuka, har ont i kroppen och inte orkar jobba under sitt arbetsliv, det vill säga före pensionen, måste det

naturligtvis till många åtgärder redan i dag. Det gäller framför allt den psykiska ohälsan. Det var det jag sa i mitt förra inlägg.

Faktum kvarstår – vi lever allt längre. Vi kanske är världens friskaste folk om vi slår ut det i stort. Vi måste ha ett pensionssystem som följer med det som rör den stora gruppen. Att vi sedan har människor som är sjuka är en fråga vi måste lösa separat. Att hjälpa de människorna att bli friska och att kunna jobba så mycket som de orkar jobba är också viktigt. Man kanske inte kan göra samma saker. Man kanske inte kan jobba lika länge eller full tid, men man kan kanske vara på jobbet och göra någonting.

För de människorna är det bara arbete som leder till högre pensioner. Annars får vi prata om ett annat försörjningssystem. Det berör vi i ett senare ärende i dag gällande höjt grundskydd. Men då riskerar vi också att den som arbetar och har arbetat inte får så mycket mer än den som inte har arbetat. Detta är också en fråga för oss här inne att ta ställning till. Det gäller det så kallade respektavståndet, och det är viktigt att komma ihåg i sammanhanget. Det måste löna sig mer att arbeta, och det måste också vara så att man ska få hjälp att jobba så länge som möjligt.

(Applåder)

Anf. 162 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Höjd pensionsålder är något som vi har diskuterat väldigt länge. Ni har redan hört vad det innebär att höja pensionsåldern och vilka regler som ska gälla för det. Många tycker – och uttrycker – att det här kommer apropå. De har inte vant sig vid detta eller känt till att vi ska höja pensionsåldern. Därför tänker jag ta er med på en historieskrivning, så att ni förstår att detta inte kommer som nysa.

Det var den 14 april 2011 som vi i Pensionsgruppen tillsatte Pensionsåldersutredningen, vars betänkande ligger till grund för det vi nu ska besluta om. Ganska precis två år senare var utredningen klar. Betänkandet fick titeln *Åtgärder för ett längre arbetsliv*. Förslagen var tydliga.

Medellivslängden ökade, som vi har hört här flera gånger. Då skulle pensionen betalas ut under en mycket längre tid. Det var skälet till detta.

Den nuvarande Pensionsgruppen övertog ansvaret för att förvalta det pensionssystem som genomfördes 1994, som vi också har hört tidigare. Vi tog över det rent formellt 2008. Då fick vi något som vi kallar för ett testamente om hur vi ska förvalta och utveckla vårt pensionssystem så att det stämmer överens med de behov som finns nu och framgent.

Redan 2008 konstaterade man i det så kallade testamentet att pensionsåldern behövde bli högre – åldern när man skulle få ta ut sin pension. Vi i Pensionsgruppen tillsatte flera utredningar och tog fram kunskap om varför och hur man skulle kunna öka pensionsåldern men också om hur man skulle kunna stärka pensionssystemet på andra sätt.

Utifrån dessa olika utredningar och denna kunskap kom man fram till att det behövdes förbättringar inom den så kallade balanseringen. Vi behövde se förbättringar i fråga om AP-fondernas möjligheter att få mer avkastning. Likadant var det när det gällde premiepensionssystemet. Hur skulle det kunna bli bättre och ge mer pengar? Och hur skulle vi kunna medverka till ett längre arbetsliv? Dessutom stod det faktiskt i det program med dessa punkter som vi redovisade år 2014 att vi skulle ha en dialog med parterna – och nu vänder jag mig speciellt till Vänsterpartiet – för att de skulle medverka till att människor skulle kunna ha ett längre arbetsliv.

Prot. 2019/20:20

16 oktober

En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv

Hur som helst vidareutvecklades dessa punkter. Det var i december 2017 som vi lade fram niopunktsprogrammet om hur vi skulle kunna förbättra vårt pensionssystem. Där var också pensionsåldern med. I det sammanhanget, vill jag säga, presenterade vi också att vi skulle behöva höja garantipensionen. Det ska vi behandla lite senare, som sagt.

Vi har åtgärdat balanseringen. AP-fonderna och premiepensionernas avkastningar kommer det snart förslag om, som vi ska fatta beslut om här i riksdagen. Det förekommer dialog med parterna, och de är givetvis villiga och intresserade av att medverka.

Då kan man undra: Varför behöver vi medverka till att pensionsåldern höjs? Det finns vissa som menar att vi behöver se över pensionssystemet generellt. Då hoppas jag att de har lyssnat på vad jag nu har sagt. Vi har tittat på detta baklänges och framlänges och upp och ned. Vi har gjort allt vi kan för att ta fram vad vi kan göra, och detta kommer att fortsätta.

Det har tagit elva år från tanke till handling. Den tiden tog det innan vi bestämde oss för att höja pensionsåldern. Är det bra eller dåligt, fru talman? Jag och Centerpartiet är stolta över att vi i dag kan presentera detta förslag. Fler behöver arbeta. Vi behöver ta till vara de äldres kompetens – det har vi hört här. Framför allt är detta ett sätt att stärka vårt pensionssystem, så att vi på sikt kan fortsätta att ha mellan 60 och 70 procent av lönen.

Det förvånar mig att Vänsterpartiet, som jag tolkar det, fortfarande vill vidhålla att det pensionssystem vi har i dag inte är bra. Vänsterpartiet avstyrker utskottets förslag i betänkandet om höjd pensionsålder och riktålder. I stället vill man satsa på välfärdssystemet – var nu de pengarna ska tas ifrån. Man säger inte att det är från statskassan, det vill säga de pengar som vi avsätter till barnbidrag, sjukpenning, föräldrapenning, assistansersättning – ja, det som är våra ekonomiska trygghetssystem. De ersättningarna förändras ju beroende på vilken regering som finns. Men vårt pensionssystem kan vi inte hålla på att förändra år efter år.

Låt mig vara tydlig! Vi måste veta att pensionssystem ska verka över lång tid. Det ska ge oss en trygghet, så att vi vet att den dag vi slutar jobba får vi pension. Dessutom bidrar alla som arbetar kollektivt till att vi får bättre pension. Våra gemensamma avsättningar från vårt yrkesliv går till pensionen. Det är så enkelt att arbetar man deltid får man mindre. Arbetar man heltid får man naturligtvis mer. Arbetar man längre kommer också mer pengar till systemet och till våra gemensamma pensioner. Så enkelt är det.

Fru talman! Dagens beslut att höja pensionsåldern på det sätt som vi föreslagit är det absolut bästa beslut vi kan fatta. Med detta yrkar jag avslag på reservationerna och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 163 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Min fråga till Solveig Zander är om hon tror att det som har lyfts fram av till exempel parterna Kommunal och Byggnads inte stämmer. Kommunal har räknat ut att ett extra arbetat år efter 66 års ålder enbart skulle ge deras medlemmar några hundra kronor mer i månaden. Menar Solveig Zander att det är en felaktig slutsats, eller hur vill Solveig Zander se på det?

Sedan kan jag stilla Solveig Zanders oro. Det kommer inte att tas några pengar från sjuka, LSS eller någonting sådant till pensionerna. Vi har råd att finansiera en rättvis och sjyst LSS och sjukvård samtidigt som vi har möjlighet att ha sjysta och rimliga pensioner. Vänsterpartiet tänker inte ta bort värnskatten, som är dubbelt så kostsam som Vänsterpartiets förslag till höjda garantipensioner i årets budget.

Min fundering till Solveig Zander är om hon skulle kunna tänka sig att öka jämlikheten i systemet genom att exempelvis undersöka möjligheten att använda pensionsavgifter som ligger över inkomttaket och låta dessa gå in i pensionskollektivet och om ni i så fall kanske kan tänka er att återinföra värnskatten.

Jag vill också fråga Solveig Zander om hon tycker att höjda inbetalningar till själva systemet kanske hade varit att föredra framför ytterligare fattiga pensionärer eftersom den grupp som vi nu pratar om inte kommer att orka jobba längre. Det är redan i dag så att de inte orkar jobba fram till pension. Vad svarar Solveig Zander på det?

Anf. 164 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Det var många frågor från Ida Gabrielsson och Vänsterpartiet. Jag ska göra så gott jag kan för att svara på dem.

När LO säger att det skulle innebära 100 kronor mer i månaden om man arbetade ett år längre undrar jag vilken del av pensionen de menar. Är det den allmänna pensionen eller tjänstepensionen? Eller handlar det om hur man tar ut sin pension, till exempel under fem år eller livsvarigt? Jag skulle vilja se lite mer konstruktivt på det man påstår från LO innan jag svarar på den frågan, för jag tror inte att det stämmer.

Sedan var det här med att man inte skulle ta från skattepengar, från LSS och från barnbidrag och sådant som Ida Gabrielsson sa att jag påstod. Om jag inte missminner mig så styrde Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna när man drog ned på möjligheterna för personer att få assistans. Det var under den förra mandatperioden och inte under denna, så när det gäller den delen tror jag nog att man ska se om sitt eget hus innan man påstår något.

När det gäller mer pengar till systemet är det en intressant del, för det kan man givetvis göra på många olika sätt. Man kan möjliggöra för att betala mer om man har över gränsen, så att säga. Men man kan också förstärka det på andra sätt, och jag tyckte att jag tydliggjorde det väldigt väl när jag sa att vi ska medverka till att vi får ut mer pengar från våra AP-fonder, där våra pensionspengar placeras, och också får ut mer pengar från premiepensionen, där vi också placerar våra pengar.

Anf. 165 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Tack, Solveig Zander! Man kanske kan börja med att se till att premiepensionen i alla fall inte slarvas bort, så har vi en god start på 150 miljoner eller något sådant.

Det system som vi har i dag och som ni alla försvarar är ju ett system som ger minst till dem som har det allra sämst. Det jag berättade om var att Kommunal har tittat på vad det skulle ge deras medlemmar. Redan i dag befinner sig en ganska stor del av dem delvis på garantipension även om de har jobbat hela livet som vårdbiträden och undersköterskor. Det är de som skulle tjäna bara några hundralappar om de mäktade med att jobba

extra år efter 66 års ålder, vilket den här gruppen inte gör. Därför skulle det enbart betyda ännu mer fattigpension för stora grupper på vår arbetsmarknad, och det tycker jag är helt orimligt.

Påståendet att Vänsterpartiet skulle ha gjort det ena eller det andra under den förra perioden stämmer inte alls. Vi var en av dem som tydligast kämpade för LSS, och vi säger också i det budgetförslag vi har i dag att vi tycker att utredningen ska slopas och att vi är beredda att finansiera en väldigt stor upprustning av LSS om det skulle behövas.

Det som det handlar om är ju om man tycker att pengar ska gå till dem som redan har det bra. Volvos vd, som redan i dag har en väldigt stor lön, får 2 ½ miljon extra per år med det budgetförslag som ni går fram med. Varför, Solveig Zander, används inte de pengarna i stället till att förstärka för de pensionärer som har det allra sämst? Varför går ni bara fram med höjd pensionsålder och inte en förbättrad pension för pensionärerna?

Anf. 166 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag sa LO och inte Kommunal i det förra svaret till Vänsterpartiet. Men för att personer som har en låg lön och inte orkar arbeta längre ska få en högre pension är det viktigt att fler som kan jobba längre gör det, eftersom vårt system är kollektivt. Även om man bara har garantipension, och det är en låg summa, får man faktiskt, om man har jobbat, del av det som andra har varit med och betalat in. Att fler som kan jobba längre ska göra det är alltså grunden för att alla ska få en bättre pension.

När det gäller att premiepensionen skulle slarvas bort är det väl ingen människa i hela vårt land som vill att det ska finnas kriminella krafter på fondtorget, som det heter. Där vidtog vi åtgärder direkt för ett par tre år sedan när detta kom fram. Vi stoppade detta och gjorde om regelverket, och om ett par månader kommer en stor utredning om hur premiepensionerna ska bli ännu starkare. Det ska vara färre fonder, det ska finnas möjlighet att placera pengarna på ett annat sätt och det ska också bli kontroller av hur det förvaltas.

Jag måste be om ursäkt om jag missar att svara på något här. Jag vill dock föreslå att Vänsterpartiet och Ida Gabrielsson läser på om vårt pensionssystem. Det är nämligen mycket bättre och innehåller betydligt fler positiva saker än dem ni har missat.

(Applåder)

Anf. 167 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag om att bifalla propositionen om höjda åldersgränser för inkomstgrundad ålderspension och införande av begreppet riktålder för pension.

Den här propositionen bygger på en överenskommelse som vi träffade i Pensionsgruppen. Nu har jag hört den nya ministern säga att det handlar om januariavtalet, och tidigare hörde jag till och med statsministern snubbla och säga att allt det vi nu kommer att fatta beslut om i dag är tack vare januariavtalet.

Så är det alltså inte, utan det är i Pensionsgruppen, där alla partier utom Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna finns representerade, som överenskommelserna har bakats fram under så många år, vilket Solveig Zander tydligt kunde återge.

Vi lever allt längre, och det är ett problem när det gäller att få pensionerna att räcka. De ska ju inte bara räcka utan också ge oss alla den där nivån som vi faktiskt räknade med skulle finnas den dag vi går i pension.

Jag har tre pojkar. Två av dem har flyttat ut och börjat yrkesarbete. Det långsiktiga perspektivet skulle jag vilja säga är ett av de starkaste skälen till att jag är glad att vi fattar det här beslutet i dag. Vi måste nämligen ha ett pensionssystem som inte bara är bra när jag om kanske 20 år går i pension, utan det ska räcka även till mina tre pojkar när de går i pension. Det måste vara långsiktigt hållbart.

Det här är skälet till att vi måste höja åldern. Det är skälet till att vi också har en riktålder så att vi kan kompensera för detta. Om vi inte gör något kommer varje generation att få allt lägre pensioner.

Sedan finns det ett batteri med andra åtgärder som vi också ska vidta. Även Rikard Larsson har på ett fint sätt visat att det här inte är den enda frågan, utan det är en rad olika beslut som nu dukas fram här i dag. Inom en snar framtid kommer ytterligare beslut att fattas.

Fru talman! Det finns en gammal myt – jag har mött den under de senaste veckorna fram till dagens beslut – som gör gällande, trots att det saknas underlag för den, att de äldre står i vägen för de yngre, det vill säga att om de äldre stannar kvar i arbetslivet blir det svårare för ungdomar att ta sig in på arbetsmarknaden.

Det är inte sant. Sanningen är snarare tvärtom. De undersökningar som har gjorts bland OECD-länder och amerikanska delstater visar att där det finns en hög sysselsättningsgrad bland äldre är också sysselsättningsgraden bland de yngre högre. Att försöka bibehålla senior arbetskraft med all den erfarenhet som finns där är något vi ska eftersträva.

Men antalet arbeten är inte, och kommer aldrig att vara, något statiskt. Jag är fortfarande jättenöjd med att Moderaterna och Kristdemokraterna lade fram ett förslag om att ta bort den särskilda löneskatten för äldre, och förslaget vann riksdagens stöd tack vare Sverigedemokraterna. Den 1 juli i år förpassades den särskilda löneskatten till historieböckerna, och jag hoppas att den aldrig återkommer. Sanningen att säga behöver vi göra det bättre att behålla senior arbetskraft. Det ska inte vara dyrare att behålla erfarenhet och kunskap.

Vi vet i dag att trots att arbetslösheten ökar, under en högkonjunktur, råder det samtidigt arbetskraftsbrist. Att behålla senior arbetskraft är avgörande för att lösa den ekvationen.

Vi kristdemokrater lägger dessutom fram ett förslag som ska uppmuntra ännu mer genom att höja jobbskatteavdraget för dem som är över 69 år och som vill, orkar och kan jobba kvar.

Flera talare har varit inne på att det är viktigt att när vi talar om att höja åldersgränsen – riktåldern – inte för ett ögonblick glömmer att parallellt måste vi jobba för att arbetsmiljön och arbetsvillkoren blir så bra som möjligt. Möjligheten att jobba längre upp i åren ska inte finnas enbart för en viss grupp av människor eller för vissa yrken – eftersom vi vet att vissa yrken är mer utsatta. Målet måste vara att när vi gör justeringarna i pensionssystemet håller vi arbetsmiljön och arbetsvillkoren under lupp och ser till att de blir än bättre.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 168 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Sedan vill jag ta upp det viktiga som Solveig Zander redogjorde för, nämligen historiken, hur detta förslag har växt fram. Det ökar förståelsen för varför vi är där vi är i dag. Det finns många som kritiserar att det har varit bristande insyn i processen, och jag tror att det är viktigt att denna process marknadsförs.

Jag tror också att det är viktigt att backa ännu längre tillbaka i historien för att förstå de problem och frågor som finns i dag. Vi ska komma ihåg att när pensionssystemet infördes 1913 var det ingen som hade en tanke på att vi i dag skulle leva ett kvarts sekel längre. Då sa vi att vi hade råd att betala ut pension till 2 procent av befolkningen. Om vi då hade anat att vi skulle leva ett kvarts sekel längre i dag hade vi nog lagt in en möjlighet att justera utifrån ökande livslängd. Men insikten att vi blir friskare och friskare fanns inte ens 1976 när vi sänkte pensionsåldern från 67 till 65 år. Vi hade ändå upplevt barnafödandet på 40-talet, och vi borde ha sett i kristallkulan att åldern kommer att bli ett problem framöver.

Uppvaknandet skedde på 80-talet, då vi insåg att ATP-systemet skulle haverera. Beslutsångesten var fundamental från olika håll. Men det var först 1991 med den dåvarande alliansregeringen som en utredning tillsattes, som landade i riksdagsbeslut 1998. Vi såg att vi måste höja pensionsåldern från 65 till 67 år.

Vi kunde då glädja oss åt ett finansiellt stabilt pensionssystem. Men det är inte finansiellt stabilt för den enskilde. Det har i fortsättningen visat sig när bromsen har slagit till att det inte var en evig tillväxt vi hade framför oss i svensk ekonomi. Sedan togs frågan på allvar, precis som Solveig har redovisat. Det tänker jag inte gå in på här och nu.

Det är utmärkt med riktålder. Då vet människor vad som kommer att hända framöver, och de kan i god tid planera för detta. Men det är viktigt att pensionssystemet står på skolschemat. De behöver tenta av kunskap om hur det fungerar med den allmänna pensionen, med premiepensionen och med tjänstepensionen. De ska se hela paketet. Det vi diskuterar i dag handlar om det som staten och riksdagen rör över. Det gäller för ungdomarna att planera och göra rätt redan när de lämnar skolan. Många har inte en aning – det märker jag när jag frågar min egen familj.

Den kritik som tas upp här gäller hur alla ska göra som inte orkar arbeta till 61 eller, som det nu blir, till 62 års ålder. Det är naturligtvis ett problem. Här handlar det om att arbetsmiljön måste förändras och att det måste bli utbildnings- och utbildningsmöjligheter för människor i tunga jobb som behöver skifta över till något där de orkar arbeta högre upp i åldrarna. Vi måste stärka företagshälsovården, och vi måste höja statusen hos arbetsmedicinen. Det finns en rad sådana saker som måste göras men som ligger utanför själva pensionssystemet.

När det gäller de tunga jobben måste man börja använda all den teknik som utvecklas. I fredags var det ett fantastiskt seminarium i Förstakamarsalen i riksdagen om just teknik inom äldreomsorgen. Jag anser att vi här kan underlätta arbetet för dem som arbetar i hemtjänsten och i hemsjukvården samt göra det tryggare och bättre för de personer som behöver insatserna och deras närstående. Här måste vi hänga med och utvärdera vad som är bra och utstränga det som är mindre bra. Det blir en vinn-vinnsituation, och här finns möjligheter som vi måste ta vara på.

Delegationen för senior arbetskraft tar fram den ena rapporten efter den andra. Den senaste handlar om förändringen i arbetslivet när det gäller människor som fortsätter att arbeta efter fyllda 67. Andelen ökar rejält. Inom jordbruket fortsätter fyra femtedelar att arbeta. Sämst är det i staten, men det är bättre i näringslivet samt i kommuner och landsting.

Jag skulle ju vilja att staten var en föregångare genom att öppna arbetslivet för fler 67-plussare, vara en förebild och därigenom också bekämpa den ålderism och åldersdiskriminering som vi ser här.

Det finns många saker som vi kan göra här framöver, och jag tycker att vi ska ta vara på dem och öppna för ljus i tunneln.

Samtidigt ska vi inte glömma bort att det är närmare 300 000 personer som är så kallade EU-fattigpensionärer och att någonstans runt två tredjedelar av dem är kvinnor. Men det är ju gamla försyndelser, och vi kommer i nästa debatt att beskriva hur vi försöker successivt förbättra den ekonomiska situationen för dem.

Med det tror jag, även om det finns mycket att säga i den här frågan, att jag rundar av.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 10 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU6

Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension (prop. 2018/19:131)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 11 Förbättrat grundskydd för pensionärer

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU7

Förbättrat grundskydd för pensionärer (prop. 2018/19:134)
föredrogs.

*Förbättrat grundskydd
för pensionärer*

Anf. 169 IDA GABRIELSSON (V):

Fru talman! I propositionen föreslås bland annat att grundnivån i garantipensionen höjs med upp till 200 kronor per månad och att bostadskostnadstaket i bostadstillägget till pensionärer höjs från 5 600 kronor till 7 000 kronor per månad.

Vänsterpartiet välkomnar att grundskyddet för pensionärer förbättras men ser samtidigt att dessa förslag är otillräckliga för att ge den trygghet som Sveriges pensionärer behöver och förtjänar. Det nuvarande pensionsystemet är oförutsägbart och skapar otrygghet för människor. Vi menar att vårt gemensamma pensionssystem bör vara konstruerat så att det ger ekonomiska förutsättningar för ett värdigt liv när arbetslivet är avslutat.

Vänsterpartiet kommer att återkomma med fler förslag på hur ett rättvisare pensionssystem kan konstrueras.

Fru talman! Vänsterpartiet har under lång tid drivit på för en höjd garantipension. Klyftorna i Sverige växer till följd av en ekonomisk politik som gynnar ett fåtal på bekostnad av alla oss andra. Pensionssystemet är en del av den politiken. Över 300 000 svenska pensionärer riskerar att hamna under EU:s fattigdomsgräns. Varannan kvinna som jobbat hela sitt yrkesliv får så låg pension att hon tvingas ansöka om garantipension. Garantipensionen är i dag konstruerad så att de som lever på den har halkat efter den övriga befolkningen. Sedan den infördes 2003 har pensionärer med garantipension i genomsnitt haft en realinkomstökning på 15 procent i jämförelse med 45 procent för dem som jobbar.

Fru talman! Det är människor vi talar om, och de flesta är alltså kvinnor. I Expressen för ett tag sedan beskrev några av dessa kvinnor hur deras vardag ser ut.

Jag har inte råd att äta fisk, säger Jeniffer, 66.

Julklappar till barnbarnen köper jag bara vart femte år, säger Eva, 76.

Jag önskar att jag kunde ha lite roligare för mina besparingar än att bara överleva, säger Kerstin, 66.

Fru talman! För att fylla de stora hålen mellan dem som lever på garantipension och den övriga befolkningen krävs en rejäl höjning av garantipensionerna. Vänsterpartiet menar att pensionärer inte ska behöva riskera fattigdom och att inkomstutvecklingen för hela gruppen på sikt måste hålla jämna steg med den allmänna löneutvecklingen. Vi föreslår en höjning av garantipensionen med 1 000 kronor per månad som ett första steg.

Fru talman! Regeringen skapar ökad ojämlikhet, för samtidigt som man gör på tok för lite för pensionärerna sänker man skatten för de redan rika.

Den borttagna värnskatten kostar i budgeten drygt 6 miljarder per år. För bara drygt halva den summan hade man kunnat bifalla vårt förslag i dag och ge rejält höjda pensioner till dem som byggt upp vårt land. Men pensionärerna får ett par hundralappar.

Regeringen föredrar alltså att ge till exempel Volvos vd Martin Lundstedt en skattesänkning på 2,5 miljoner per år. Finansministern själv kommer att tjäna 45 000 per år och vinner då knappt före värnskattsavskaffandets försvarare nummer ett, Nyamko Sabuni, som får 43 000 i sänkt skatt.

Detta sker dessutom efter den nu gällande budgeten som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna röstat igenom och som inneburit stora skattesänkningar för de rika och mindre till välfärden och alla oss andra. I stället hade pengarna kunnat gå till att någon åtminstone kunde ha fått ge sitt barnbarn en julklapp, fått äta lite godare mat, fått leva och inte bara överleva. Men hur är det man säger – var och en är sig själv närmast?

För att sammanfatta, fru talman: Vänsterpartiet vill höja pensionerna, inte pensionsåldern. I dag ligger den allmänna pensionsavgiften på ca 17 procent på löner under 40 000 i månaden. Högre inkomster är ofta högre försäkrade med avgifter på 30 procent genom avtalspension. Det är därför rimligt att avgiften och därmed pensionen i första hand höjs för dem med löner under 40 000.

För att öka jämlikheten i systemen vill vi undersöka möjligheten att använda pensionsavgifter som ligger över inkomsttaket. De bör kunna gå tillbaka till det gemensamma pensionskollektivet. Som jag sa tidigare visar ett snabbt räknexempel att det vi föreslår i dag skulle kunna höja pensionerna ytterligare med i genomsnitt 900 kronor i månaden för alla som tjänar under 40 000.

Vi vill täcka upp för livets tillfälligheter. För att man inte ska förlora på att vara arbetslös, vårda barn eller vara sjuk bör pensionsrätten räknas på den bakomliggande lönen i stället för på ersättningarna.

Skatten ska vara lika oavsett om man jobbar eller är pensionär. Skatte- klyftan mellan arbetande, sjuka och pensionärer ska avskaffas.

Taket i bostadstillägget för pensionärer bör höjas och inbegripa också dem som har sjuk- och aktivitetsersättning.

Grunden i sjuk- och aktivitetsersättningen, det som kallas sjukpension, ska enligt vårt budgetförslag höjas med drygt 1 150 kronor per månad.

Vi vill höja garantipensionen med 1 000 kronor per månad redan i år. Det kommer framför allt att gynna arbetarkvinnor.

Fru talman! Pensionärerna förtjänar bättre. Jag yrkar därför bifall till vår reservation 1 under punkt 1.

I detta anförande instämde Ali Esbati (V).

Anf. 170 ERICA NÅDIN (S):

Fru talman! Äntligen sker det som vi länge har väntat på: rejäla satsningar på vårt lands pensionärer. Nu kommer allt fler pensionärer att få en höjning som kommer att göra skillnad i vardagen, tack vare en socialdemokratisk regering och Pensionsgruppen.

Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i regeringens proposition *Förbättrat grundskydd för pensionärer*.

För snart en månad sedan presenterade finansminister Magdalena Andersson budgetpropositionen för 2020. Lyckligtvis är det Sveriges pensionärer som är vinnare i den budgeten. Totalt kommer 830 000 personer att få ett höjt grundskydd i pensionen. De människor som i dag har det allra sämst ställt kommer att få mer pengar i plånboken, och det är ju inte en dag för tidigt.

I söndags skrev vår statsminister så här i en debattartikel i Aftonbladet:

”Pensionerna ska höjas. Den som gjort sin plikt ska också kunna kräva sin rätt. Under förra mandatperioden fick pensionärer i genomsnitt 1 600 kronor mer i plånboken varje månad. I budgeten för 2020 förbättrar vi ekonomin för de med lägst pensioner och fortsätter avskaffandet av pensionärsskatten. Men vi behöver göra mer. 2021 ska vi höja pensionerna för de som arbetat ett helt yrkesliv och på sikt vill vi höja den samlade pensionen till 70 procent av slutlönen.”

Fru talman! Regeringens mål är alltså väldigt tydligt. Pensioner är en prioriterad fråga, inte minst för vår nytillträdde socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi. Ardalan är också väldigt tydlig med vad som behövs. En höjd garantipension är nödvändig för dem med de allra lägsta inkomsterna.

Samtidigt finns det ett problem. Skillnaden i pension mellan dem som har arbetat och dem som inte har arbetat är för liten. Regeringens fokus

kommer således att ligga på att öka den skillnaden och se till att fler människor kommer i arbete.

Därför ska vi inte enbart höja garantipensionen. Ett förbättrat grundskydd innebär också ett höjt tak för bostadstillägget; det höjs nu från 5 600 till 7 000 kronor. Höjningen av taket innebär att bostadstillägget bättre täcker dagens bostadskostnader och kan samtidigt underlätta för de pensionärer som vill flytta till ett anpassat boende.

En förändring i bostadstillägget sätter dock högre press på den myndighet som hanterar detta. Därför kommer regeringen också att avsätta mer pengar till Pensionsmyndigheten för att den fortare ska kunna handlägga ärenden gällande bostadstillägget.

Fru talman! Det svenska pensionssystemet bygger på livsinkomstprincipen: Varje individs pension grundar sig på dennes förvärvsinkomster under hela livet. En större del av pensionen kan vi politiker alltså inte påverka eftersom den baseras på tjänstepension, premiepension och det egna sparandet. Garantipensionen, som avviker från livsinkomstprincipen, kan dock påverkas genom politiska beslut i riksdagen. Det ska vi nu göra.

Garantipensionen möjliggör för äldre som inte har haft samma möjlighet att tjäna in en tillräcklig egen pension att få en rimlig ekonomisk standard. Detta är bra för att kompensera för ojämställda och låga löner, sjukfrånvaro, otrygga anställningar eller ojämställd föräldraledighet.

Däremot kan vi inte låta människor som inte har arbetat in tillräckligt med pension ta del av ett lika högt grundskydd som övriga arbetstagare har rätt till. Respektavståndet i vårt pensionssystem måste bevaras för att det alltid ska löna sig att ha arbetat. För oss socialdemokrater är detta en självklarhet. Annars faller legitimiteten för vårt pensionssystem. Incitamenten blir också svagare om vi låter människor som inte arbetat ta del av en lika hög garantipension som alla andra.

En höjd inkomstpension, däremot, är målet. Det borde vara den högsta prioriteten för alla parter på arbetsmarknaden för att säkerställa respektavståndet mellan dem som har arbetat och dem som inte har arbetat.

Regeringens satsningar på pensionärer ingår i ett helhetspaket – vi gör flera saker samtidigt. Våra medborgare som har arbetat ett helt arbetsliv ska känna trygghet när de går i pension. Pension är uppskjuten lön, som vi alla vet, men det finns fortfarande orättvisor som vi behöver rätta till genom politisk förändring.

Samtidigt som vi höjer riktåldern i pensionssystemet, satsar på välfärdens yrken för förbättrad arbetsmiljö och tryggar en mer jämställd föräldraförsäkring ska vi höja garantipensionen och ta bort den orättvisa skatteskillnaden mellan pensionärer och löntagare. Alla delar är viktiga för att alla ska få en bra pension. Vårt mål är att alla ska ha 70 procent av slutlönen när man går i pension.

Kvinnor är den grupp som gynnas av regeringens förslag. Av de pensionärer som har garantipension i dag är 80 procent kvinnor. Det är djupt orättvist att det i genomsnitt skiljer hela 6 000 kronor mellan en mans och en kvinnas pension. Den könsklyftan ska vi såklart motverka på alla sätt vi kan. Därför är det glädjande att främst kvinnor kommer att få en ökning av pensionen varje månad från och med den 1 januari nästa år.

Fru talman! Det är bra att vi i Sverige har en långsiktig och stabil överenskommelse om vårt pensionssystem. Det behövs i en orolig omvärld där kortsiktiga lösningar riskerar att skapa ojämlikhet och ekonomiska förluster för den enskilde. Jag är glad över att företräda ett parti vars mål på pensionsområdet är tydliga och hållbara. Tillsammans skapar vi förändring.

(Applåder)

Anf. 171 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Tack, Erica Nådin! Min fråga till Erica är: Tycker Socialdemokraterna att det är tillräckligt att öka garantipensionen med några hundra kronor? Är detta en tillräcklig åtgärd i den situation med en växande andel fattigpensionärer som vi har i Sverige i dag?

En stor del av dem som tar del av garantipensionen är också människor som har varit i arbete. Som jag berättade om tidigare får många kommunalarbetare som har jobbat hela sina liv ändå ta del av garantipensionen. Tycker Erica Nådin att 200 spänn är en rimlig höjning för dagens fattigpensionärer?

Anf. 172 ERICA NÅDIN (S) replik:

Fru talman! Det är väl självklart att alla ska få en inkomsthöjning. Det är klart att 200 kronor inte räcker för alla, men precis som jag sa i mitt anförande gör vi flera saker samtidigt. Höjningen med 200 kronor är verkligen inte det enda vi gör. Detta är ett helhetspaket, där vi både avskaffar skatteskillnaden mellan pensionärer och löntagare, höjer bostadstilläggets tak jättemycket och ser till att skapa ett bättre arbetsliv så att fler kan få mer pengar när de går i pension.

Jag tror att vi behöver attackera orättvisorna från olika håll, speciellt när det gäller att få ett jämställt arbetsliv, och det handlar om föräldraförsäkring, otrygga anställningar eller deltid. Det finns flera saker vi behöver göra, men 200 är en bra början.

Anf. 173 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Det är absolut bättre med 200 än med ingenting, även om jag återigen måste säga att det är väl magstarkt att från en socialdemokratisk regering lägga fram detta samtidigt som till exempel finansministern får en inkomsthöjning på 45 000 per år genom skattelättnader.

Jag upplever att detta med respektavståndet förstås är jätteviktigt. Men poängen är väl inte att vi ska ha så låg pension som möjligt så att alla ligger absolut längst ned och det enda sättet att upprätthålla ett respektavstånd blir att de som har väldigt lite får ännu mindre?

Vänsterpartiet har i stället berättat om våra förslag för att öka inbetalningarna till systemet och göra det mer jämlikt. Det handlar till exempel om att se till att de allmänna pensionsavgifterna höjs och att vi kan använda pengarna direkt till pensionskollektivet. Är detta något som Erica Nådin och Socialdemokraterna skulle kunna titta på, eller är det bara höjningen med 200 kronor som de av Sveriges pensionärer som har det absolut sämst ställt ska glädjas åt i dag? Samtidigt gör ni ju dem fattigare genom att höja pensionsåldern så att de inte kommer att orka jobba så länge som krävs för att kunna få ut en rättvis och rimlig pension.

Prot. 2019/20:20

16 oktober

*Förbättrat grundskydd
för pensionärer*

Anf. 174 ERICA NÅDIN (S) replik:

Fru talman! Som sagt – det handlar inte bara om en höjning på 200 kronor. Vi höjer också bostadstillägget från 5 600 till 7 000 kronor, och det kommer verkligen att underlätta för de pensionärer som har svårt att få ihop till hyran och att få pengarna att räcka till hela månaden. Om man får mer pengar för att kunna betala sin bostad får man också mer pengar att lägga på allt annat man behöver varje månad.

Jag håller inte med om att det är rättvist att avskaffa värnskatten. Precis som Rikard sa tidigare är det inget vi socialdemokrater är för, men vi har gått med på det för att vi ska kunna göra mycket annat i regeringsställning. Då behöver man kompensera för detta på annat sätt.

Vi tycker att fler ska komma i jobb och därmed få en bättre pension än de som inte arbetat. Det måste finnas en skillnad så att inte de som har jobbat i 40 år i slutändan ändå tjänar lika mycket som de som inte har gjort det. Det måste finnas något slags skillnad däremellan så att det blir rättvist.

Samtidigt som vi som sagt höjer garantipensionen försöker vi driva frågan om höjda inbetalningar och höjt bostadstillägg. Det är ett helhetspaket, och detta är bara en början. Ardalan Shekarabi är väldigt tydlig med att vi ska göra flera saker under mandatperioden.

(Applåder)

Anf. 175 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Huvudprincipen är att pensionen ska grunda sig på förvärvsinkomsten hela livet. Pensionen avspeglar i princip de skillnader i inkomst som finns mellan män och kvinnor under arbetslivet.

Men vi ska komma ihåg att pensionssystemet är könsneutralt. Kvinnor har ofta lägre pensioner än män därför att de också har haft lägre inkomst under livet. Kvinnor har i större utsträckning jobbat i låglöneyrken och dessutom oftare än män arbetat deltid. Därför blir deras pensioner lägre. Det är allmänt känt.

Många av dagens äldre, framför allt kvinnor, har arbetat deltid och varit hemma när barnen var små och får alltså låg pension. Det var få som tänkte på detta eller såg det som en kvinnofälla under 60-, 70- och 80-talen när det var vanligt att just kvinnorna tog ett stort ansvar för familjen och hemmet. Många kom kanske aldrig tillbaka till arbetslivet. De som kom tillbaka kanske gjorde det på deltid eller i jobb som aldrig gav de höga lönerna. Många av dem har också slutat att jobba före 65 års ålder.

För den här gruppen finns i dag garantipension och bostadstillägg. Detta är något som man tar ur statsbudgeten; det ligger inte i pensionssystemet. Det är tänkt att fylla upp så att man ska få en rimlig ekonomi, men likväl kan en ensamboende kvinna med liten inkomstpension och garantipension ha så lite som cirka 11 000–12 000 kronor i månaden. Då är det verkligen inte lätt att klara sin ekonomi.

Det är sorgligt nog bland dagens pensionärer fyra gånger fler kvinnor än män som till någon del får garantipension. Av alla kvinnor som går i pension är det drygt hälften som får garantipension. De har också rätt till bostadstillägg, men tyvärr är det inte alla som söker det. Många missar just det tillägget.

Grundskyddet för pensionärer som vi i dag förbättrar är nödvändigt för en rimlig ekonomisk standard för dem som inte kunnat tjäna in en tillräck-

lig pension. De förslag vi lägger fram i dag förbättrar den ekonomiska standarden för ca 800 000 pensionärer. Det är en väldigt stor grupp.

Jag vill i det här sammanhanget också tillägga att vi moderater i vår budgetmotion sänker skatten för alla pensionärer. Det gör inte regeringen. Vi sänker skatten för dubbelt så många, och vi sänker den dubbelt så mycket. Detta är väldigt viktigt för just den grupp kvinnor som har dessa låga pensioner. Sänkt skatt ger ett par tre hundra kronor mer i månaden.

Vi moderater har alltid poängterat att det ska löna sig att arbeta, och det ska också löna sig att ha arbetat. Här blir det en konflikt mellan grundskyddet och inkomstpensionen, där vissa enskilda inte får en högre pension än garantipensionen trots att de arbetat hela sitt liv. Det är den låga lönen och annat som styr det.

Samtidigt är det viktigt att påpeka att den som enbart lever på garantipension inte på något sätt har bidragit till pensionssystemet eller välfärden och då inte heller bör kunna räkna med att få samma ekonomiska standard som den som faktiskt har arbetat och slitit hela livet. Det blir svårt att rent moraliskt upprätthålla viljan och kraven på att arbeta och försörja sig själv om skillnaden blir för liten eller helt försvinner. Därför är det märkligt att man som Sverigedemokraterna lägger fram ett förslag som höjer garantipensionen väldigt mycket. Det betyder ju att det är de som inte har arbetat som kommer att få mer, inte de som har arbetat. I förlängningen blir det bekymmersamt för tilliten till hela pensionssystemet.

Vi säger – och det kommer vi alltid att göra – att det måste löna sig mer att arbeta än att inte göra det.

Fru talman! Att utforma ett grundskydd är således en svår balansgång mellan att värna det så kallade respektavståndet, alltså för dem som har arbetat och dem som inte har arbetat, och att också värna de mest ekonomiskt utsatta, oftast äldre kvinnor. Att höja grundnivån i garantipensionen med 200 kronor per månad är Pensionsgruppens förslag. Det är ett förslag som vi i Pensionsgruppen är eniga om. Det har inget med januariöverenskommelsen att göra, och det är inte heller enbart regeringens förslag. Ibland framställs det ju i debatten som om det vore så. Vi är också eniga om att taket i bostadstillägget ska höjas från 5 600 kronor till 7 000 kronor, just beroende på hyreshöjningar och höjda levnadsomkostnader. Detta är viktigt att påpeka.

Jag vill också framhålla att man kan få arbeta ihop 24 000, alltså ungefär 2 000 kronor i månaden, och ändå kunna få äldreförsörjningsstöd. Som det är i dag är marginaleffekten precis 100 procent – för varje hundralapp man tjänar får man mindre i stöd. Vi vill att arbete ska löna sig även där. Det är något vi alltid kommer att strida för.

Vi står bakom det höjda grundskyddet, och jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 176 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna sitter inte med i Pensionsgruppen. Jag har dock inget annat yrkande. Jag vill dock lyfta fram vårt särskilda yttrande i betänkandet, som lyder som följer:

”De senaste åren har den ekonomiska situationen för de allra mest utsatta pensionärerna försämrats. Fler äldre än tidigare riskerar i dag att hamna i fattigdom. Vi anser att trenden behöver vändas. För att satsning-

Prot. 2019/20:20

16 oktober

*Förbättrat grundskydd
för pensionärer*

arna ska nå de äldre som har det sämst ställt anser vi att garantipensionen bör stärkas.

Regeringens höjning med 200 kronor per månad är därför ett steg i rätt riktning som vi ställer oss bakom, men vi anser inte att den är tillräcklig. I budgeten för 2020 föreslår vi därför att garantipensionen ska höjas med ytterligare 800 kronor per månad. Detta ger totalt en höjning på 1 000 kronor per månad. I detta skede ställer vi oss därför bakom regeringens förslag i denna proposition.”

Fru talman! För Sverigedemokraterna är det viktigt att varje person som når pensionsålder inte ska behöva leva på existensminimum och ständigt oroa sig för hur exempelvis sista veckan före nästa pensionsutbetalning ska hanteras på grund av en ekonomiskt ansträngd situation.

Låt oss för ett ögonblick försöka sätta oss in i situationen och föreställa oss hur det kan vara att vara en fattigpensionär som måste vända på varenda krona. Vad tänker man? Vad ska jag äta? Hur ska jag kunna ställa mat på bordet i dag? Det räcker nog med *en* måltid i dag. Hur ska jag kunna gratta mitt älskade barn som fyller jämnt i år? Eller, Gud förbjude: Hur ska jag ha råd med en sjukhusvistelse och nya mediciner om jag blir allvarligt sjuk? Det är inte konstigt att ensamheten och den psykiska ohälsan hos äldre ökar.

Situationen och levnadsstandarden för många svenska pensionärer är alarmerande. Nästan 700 000 äldre över 65 år uppbar garantipension i någon form år 2018. Och att fler än 300 000 pensionärer redan lever under fattigdomsgränsen är en skam och inte värdigt ett välfärdsland som Sverige.

Den föreslagna åtgärden syftar dock inte enbart till att stärka socioekonomiskt svaga grupper bland äldre utan medför även en jämställdhetsreform. Bland äldre kvinnor uppbar ungefär varannan kvinna garantipension, medan motsvarande siffra för äldre män uppgår till mer modesta 15 procent. Vi har i dag en situation då många som lever på sin garantipension knappt har råd med så grundläggande behov som mediciner och att gå till tandläkaren, något vi just talade om. Det finns fler exempel. Att unna sig lyxen att resa en bit för att hälsa på sina barnbarn och kanske ge dem en liten gåva på födelsedagen eller till jul är för många helt uteslutet.

I stället för att stärka och förbättra vardagen för dessa äldre, som är de mest utsatta i vårt samhälle i dag, prioriterar regeringen att slopa värnskatte. Som framgår av vårt särskilda yttrande anser vi inte att regeringens höjning med 200 kronor per månad är tillräcklig, varför vi föreslår att garantipensionen höjs med ytterligare 800 kronor och därmed hamnar på en totalsumma på 1 000 kronor per månad.

Samtidigt finns ett i högsta grad långsiktigt problem eftersom hela pensionssystemet är underfinansierat och inte anpassat till den demografiska utvecklingen. Exempelvis är prognosen för en genomsnittlig 80-talist som träder in på arbetsmarknaden vid 25 års ålder och arbetar fram till 67 år med en slutlön på ca 30 000 kronor per månad, i nuvarande penningvärde, en inkomstpension på endast 13 600 kronor. Sålunda påkallar pensionsproblemet både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. Vi vill därför utreda en lösning som innebär högre pensionsavsättningar och som på sikt kan bidra till högre pensioner.

Fru talman! För Sverigedemokraterna är det en prioriterad fråga att se till att skyddsneten är så täckande att begreppet fattigpensionärer inte läng-

re existerar. I vårt Sverige ska alla människor ha rätt till en värdig tillvaro genom hela livet. Därför är regeringens höjning av garantipensionen, om än otillräcklig, ett steg i rätt riktning. Men målet måste som sagt vara att begreppet fattigpensionärer inte längre ska existera i vårt land.

Anf. 177 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Äntligen, säger jag, ska vi höja pensionen för alla som har den absolut lägsta pensionen. Det värmer mitt hjärta som centerkvinna och förstås som centerpartist att vi har kommit dit. Det har varit en lång väg, men nu är vi där.

Pensionsgruppen har som sagt arbetat fram förslaget, och vi hörde av Katarina Brännström att detta är något som vi har varit överens om. Ingen har tvekat på det sättet.

Det viktigaste för oss har varit att grund- och garantipensionen ska öka, och detta ska ske på ett träffsäkert sätt. Därför har vi medverkat till att också bostadstillägget ska in i höjningen. Garantipensionens höjning tillsammans med bostadstillägget innebär att de pensionärer som har den lägsta pensionen får en höjning på drygt 1 000 kr i månaden. Jag vill att detta ska sjunka in, för vissa har tydligen inte uppfattat det.

Det handlar framför allt om de kvinnor som har jobbat i hela sitt liv utan att få en enda krona. Det är kvinnor som har tagit hand om barn, jobbat i till exempel jordbruket eller tagit hand om sjuka föräldrar eller andra anhöriga som har behövt deras hjälp. De har förmodligen varit ansvariga för ekonomin i ett företag som mannen har haft. Kvinnorna har inte fått lön, utan mannen har kunnat tjäna in pengar till hushållet. Det är dessa kvinnor som nu får möjlighet vid 65 års ålder, som det är i dag – snart är det 66, med tanke på pensionsåldershöjningen – att för första gången få en egen inkomst. De får en pension, och då är det viktigt att den är rimlig.

När vi nu pratar om hur vårt system är konstruerat – att vi har en garantipension för alla som inte har jobbat och en allmän pension med tjänstepension och ett pensionssystem för dem som har jobbat – är det viktigt att veta att även personer som har arbetat men som har haft en låg inkomst får del av garantipensionen, för det ska alltid finnas någon form av behörighetsavstånd mellan att inte ha arbetat och att ha arbetat. Katarina Brännström uttryckte detta, som är mycket viktigt: Det ska alltid löna sig att ha arbetat. Med höjningen av garantipensionen betyder detta att 800 000 personer får del av höjningen, vissa mindre, vissa mer.

När vi nu tar upp detta med att bostadstillägget, som är väldigt träffsäkert och en av de dyraste omkostnader vi har och även en av de absolut viktigaste då det gäller tak över huvudet, räknas in vill jag verkligen ta tillfället i akt att säga: Alla som kan ska söka bostadstillägg. Det är betydligt fler som är berättigade till detta än vad som söker.

Vi ska nu göra det lättare att räkna ut om man har rätt till bostadstillägg. Det är inte en rätt utan en skyldighet att få bostadstillägg för att fylla ut pensionen. Så nu tar jag tillfället i akt och säger: Sök bostadstillägg, alla som kan! Man får hjälp av Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan att göra detta, så gör det!

Även om man bor i egen villa har man en utgift för sitt boende och kan vara berättigad till bostadstillägg. Som sagt: En hög slant på banken gör inte att man inte är berättigad, utan tvärtom. Och det är ingen allmosa att få bostadstillägg, utan det är en rättighet man har. Jag har varit tydlig nu

Prot. 2019/20:20

16 oktober

*Förbättrat grundskydd
för pensionärer*

Prot. 2019/20:20
16 oktober

*Förbättrat grundskydd
för pensionärer*

och sagt: Sök bostadstillägg! Det var det primära för mig när jag gick upp i talarstolen i dag. Jag är stolt över att vi nu ska höja garantipensionen, och jag är stolt över att kvinnor ska få den största delen av detta. Bostadstillägget är viktigt.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 178 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Det är ett viktigt beslut som vi fattar här i dag om att höja garantipensionen och att höja taket i bostadstillägget. Som kristdemokrat är jag väldigt stolt över att vi får göra detta i dag. Det här är frågor som vi har drivit i den pensionsgrupp där vi sitter med.

I dag får ungefär 290 000 pensionärer BTP, bostadstillägg för pensionärer. Det är ett tillägg till den allmänna pensionen, garantipensionen och äldreförsörjningsstödet. Det är en del av det som vi kallar för grundskyddet för pensionärer. Det är alltså inte en allmosa, utan det riktar sig till alla pensionärer med de minsta ekonomiska marginalerna. Det problem som Solveig Zander lyfte fram och som jag tänker lyfta fram och som jag ser som ett enormt stort problem är den missuppfattning som jag tror ligger till grund: att det skulle vara en allmosa. Bostadstillägget är till för att sökas av dem som har rätt till det. Vi vet nu från Riksrevisionen att 129 000 pensionärer som har rätt till bostadstillägg inte söker det. Det skulle vara enormt viktigt om vi kunde få dem att inse att tillägget är deras. Det gör en enorm skillnad för deras ekonomi.

Till följd av att hushållens inkomster har stigit och att räntorna har varit låga och bostadsbristen stor har bostadspriserna gått upp kraftigt i Sverige, och det har också gällt hyrorna. Dessa har kanske inte stigit i samma takt, men de har stigit rejält. Detta gör att det nu är hög tid att vi ser över bostadstillägget, eftersom det inte har följt med i denna utveckling.

Kristdemokraterna har varit drivande för att sänka skatten för pensionärer. Under alliansregeringarna 2006–2014 förhandlade vi fram en sänkning av skatten fem gånger. Vi höjde dessutom bostadstillägget tre gånger under dessa år.

I budget efter budget sedan vi hamnade i opposition har vi kristdemokrater motionerat om att höja just bostadstillägget. Vi tror att det inte bara är rätt och riktigt utan också ett mycket bra sätt att nå just dem som har det allra sämst.

De förbättringar som i dag föreslås av pensionsgruppen, och som regeringen har lagt fram i en proposition och som en majoritet i socialförsäkringsutskottet vill att vi ska säga ja till när vi fattar beslut här i dag, är att vi höjer taket i bostadstillägget till 7 000 kronor. Vi kristdemokrater har i vår budget finansierat en höjning av detta tak med ytterligare 500 kronor till 7 500 kronor.

I budget efter budget har Kristdemokraterna varit en tydlig röst för att sänka skatten för dem som har det sämst ställt. Vi har i budget efter budget finansierat ett borttagande av den skillnad som finns i beskattning mellan pension och lön. Vi vet nämligen att det spelar en stor roll, inte minst för äldre kvinnor som har en ekonomi med små marginaler. Det gör det också lättare för människor att kunna flytta till ett anpassat boende.

I dag tvingas många till tuffa prioriteringar. För fyra fem veckor sedan stoppade en äldre kvinna mig hemma i Örebro och sa att hon visste att jag jobbar med pensioner och att hon var glad över det. Men hon berättade att hennes ekonomi inte räckte till för att kunna köpa födelsedagspresent till barnbarnet. Det skär i hjärtat när man träffar dessa personer. De förtjänar bättre på ålderns höst.

Därför har vi i budgetförslaget från Kristdemokraternas sida finansierat ytterligare en sänkning för de pensionärer som har låga pensioner. Man skulle kunna säga att vi fortsätter det arbete som Moderaternas och Kristdemokraternas budget inledde, där vi såg till att skattesänkningar riktades även till de pensionärer som hade en pension under 17 200 kronor och inte bara till de pensionärer som hade en pension över 17 200 kronor. Men vi vill gå vidare och sänka skatten ytterligare lite grann för de pensionärer som har de lägsta pensionerna.

Löneskatten tog jag upp i mitt förra inlägg. Det var också en direkt konsekvens av Moderaternas och Kristdemokraternas budget att den särskilda löneskatten togs bort för de äldre.

Detta är en rad viktiga åtgärder för att förstärka grundskyddet. Men med detta sagt vill jag ändå avsluta med att peka på en utmaning, som det så populärt heter på den nya politiskan, som vi måste ta tag i. Det gäller detta med respektavstånd. Det ska alltid löna sig att arbeta. Så var tanken med pensionssystemet när man väl sjösatte det. Det skulle vara ett pensionssystem som erbjöd en inkomsttrygghet. Vi ser i dag att den allmänna pensionen alltmer börjar likna det som vi i gängse tal kallar grundtrygghet.

När vi nu gör dessa förbättringar i dag minskar respektavståndet ytterligare lite grann. Generaldirektören för Pensionsmyndigheten har gått ut och sagt att kopplingen mellan pension och arbete har kommit att bli allt svagare. Det tillkommer oss som sitter i Pensionsgruppen att nu hitta lösningar för att se till att denna koppling absolut inte försvagas utan tvärtom stärks.

Med detta sagt om respektavståndet vill jag också än en gång säga att detta är några beslut som vi fattar i dag. Det kommer fler beslut. Fler förslag kommer att läggas på riksdagens bord som syftar till en sak, och det är att se till att vi har ett pensionssystem som håller över tid. Jag tycker att det är fantastiskt trevligt att få sitta med flera partier som gör upp över blockgränsen. På det viset kan vi nämligen också skaffa oss ett robust system som håller över tid oberoende av vem som råkar sitta på maktens taburetter.

Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 179 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

När det gäller frågan om garantipensionerna satt jag i pensionsgruppen 1991–1994. Då diskuterade vi detta intensivt, eftersom vi fann att det var så många kvinnor i Sverige som hade arbetat i familjeföretag, till exempel jordbruk, och som aldrig hade fått någon lön. Maken hade inte heller köpt någon pensionsförsäkring. Det var därför nödvändigt att detta oavlönade arbete ändå gav en ersättning i form av pension.

Då handlade det om nivån. Och ni har redan diskuterat detta med respektavstånd här. När det gällde det nya pensionssystem som vi skulle sjö-

sätta var det viktigt att arbete alltid skulle löna sig och att avsättningar från lönearbete skulle synas i pensionen. Det skulle vara en skillnad mellan garantipension och den allmänna pensionen. Då handlade det alltså om nivån. På vilken nivå skulle vi lägga den allmänna pensionen? Vi hamnade på den procentuella avsättning som fortfarande ligger fast. Det var för att avsättning till pension plus statlig skatt, plus kommunal skatt och plus landstingskommunal skatt sammantaget inte skulle vara högre än att resten – det som människor fick kvar – gick att leva på. Hela tiden är det alltså en balansgång mellan olika ekonomiska faktorer. Jag tycker att man landade ganska väl.

Nu höjer vi garantipensionen med dessa 200 kronor. Men det mest pricksäkra är bostadstillägget. Där har det länge varit så att människor inte har sökt det. En del har inte gjort det av rädsla för att det fritidstorp eller fritidshus som man har skulle stöka till det. Här finns det ett regelverk. Det är uppenbart att 129 000 människor i dag inte har sökt men är berättigade till bostadstillägg. Myndigheten kan nämligen få fram deras ekonomiska situation och se att de har rätt till det. Det måste därför trumpetas ut att människor ska söka bostadstillägg. Här bör Pensionsmyndigheten göra det lättare för människor att se att de har rätt till detta bostadstillägg. Jag ställer mig alltså bakom denna del och till det höjda bostadstillägget.

Man kan diskutera på vilken nivå bostadstillägget ska ligga. Det är någonting som vi får följa framöver med tanke på utvecklingen på bostadsmarknaden och kostnaderna för boendet.

Det som ni inte har diskuterat här i dag är om vi kan påverka utgifts- sidan. Då tänker jag på det som kanske är det allra tyngsta, som jag flera gånger tidigare har tagit upp i kammaren, nämligen att detta är den generation som har stora amalgamplomber som har hållit fantastiskt länge – kanske 70 år. Men nu börjar dessa plomber spricka. De åldras fortare än den individ som har dem i munnen. Nästa år kommer en utredning om tandvården. Därför vill jag här signalera att man verkligen ska titta på hur försäkringen ska vara utformad när det gäller att ersätta förlorade tänder. Vi ser i dag människor som kinderna faller in på. Man kostar på att ersätta framtänderna. Men kindtänderna, som kanske behövs ännu bättre för att tugga födan, har man inte råd med. Där ser jag verkligen fram mot utredningen.

(Applåder)

Anf. 180 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Alltför många av Sveriges pensionärer behöver i dag vända på varenda krona i slutet av varje månad. För flera räcker pensionen aldrig till, trots att omkostnaderna ligger på ett minimum. Det finns de som behöver söka sig till hjälporganisationer för att få matbehovet täckt, och vi kan varje vecka ta del av nya berättelser som tydligt vittnar om en enorm ekonomisk utsatthet hos vissa årsrika.

Det finns också en annan bild – många pensionärer i Sverige kan leva ett gott liv på ålderns höst. Höga inkomster under en stor del av livet ger förutsättningar för en ålderdom där varenda krona inte behöver räknas. I dag talar vi dock inte om dem.

Situationen för många av de pensionärer i Sverige som lever på grundskyddet är usel. I augusti kunde vi ta del av medierapportering om att antalet fattigpensionärer ökar och att fler och fler äldre är i behov av äldreför-

sörjningsstöd för att få ekonomin att gå ihop. Under de senaste 15 åren har de allra fattigaste pensionärerna nästan fördubblats. Att som äldre leva i en extremt utsatt ekonomisk situation skapar svåra livsförutsättningar. Som flera av debattörerna tidigare har konstaterat är möjligheten att på olika sätt delta i samhället begränsad, och det sociala livet får stå tillbaka. Konsekvenserna i form av minskad livskvalitet är drastiska, och möjligheterna att ta sig ur situationen är små.

För några veckor sedan träffade jag gruppen Pensionärer i gula västar. Det är en grupp äldre som har gått samman för att kräva pensioner som går att leva på. Man lämnade över 2 400 namnunderskrifter till oss och vittnade om att engagemanget är enormt. Uppropet vittnar också om hur livet ser ut för många av de äldre som lever med extremt små ekonomiska marginaler och vilken utsatthet det skapar. Det är bra att civilsamhället engagerar sig och driver på, och det är viktigt att vi lyssnar på dem och andra liknande organisationer – och tillsammans agerar.

Miljöpartiet gick till val på att höja garantipensionerna, och för oss är reformerna för de grupper som har det allra sämst prioriterade. Vi kommer att fortsätta arbetet med att förbättra livsvillkoren för den gruppen, vilket – som bland annat Solveig Zander tog upp – också är en tydlig jämställdhetsreform. Det handlar om att alla de kvinnor som har slitit i ett helt liv för att utveckla det här samhället ska få det bättre.

Nu gör vi verklighet av vallöftet om höjda garantipensioner. Den pension och de pengar som äldre får ut via andra stödsystem ska gå att leva på, och ingen äldre ska förpassas till fattigdom. Att förbättra livsvillkoren för dem med allra lägst pension är nämligen prioriterat för regeringen. Ingen ska behöva vända sig till ideella krafter för att under månadens sista dagar ha råd med mat.

I det förslag som nu ligger på bordet höjs också taket i bostadstillägget. Det beror på att hyrorna har stigit, och det är en nödvändig justering för att lagstiftningen ska vara anpassad till den verklighet vi lever i. Genom att göra den förändringen skapar vi inte bara fler boendemöjligheter för de pensionärer som har de lägsta inkomsterna utan ger dem också möjlighet att få mer pengar över till andra utgifter. Den nya konstruktionen för bostadstillägget blir helt enkelt mer träffsäker.

Det ingår också att personer med garantipension ska kunna förbättra sin ekonomi genom att jobba lite. För vissa finns den förutsättningen redan i dag, men det har inte gjort någon som helst skillnad för den ekonomiska situationen. Nu justerar vi lagstiftningen så att det för den enskilde blir både möjligt och lönsamt, så att man genom några extra arbetade timmar ska kunna få ut lite mer pengar varje månad.

De förslag vi nu lägger fram på riksdagens bord är en del av det arbete som pågår för att fler äldre ska kunna få förutsättningar att leva ett gott liv. Att många partier går samman och kan lägga fram gemensamma förslag är en styrka för Sverige, och att det sker i frågor som denna är viktigt för långsiktigheten i det här arbetet.

Detta är ett första steg, men mer behöver göras. Under mandatperioden kommer ett fortsatt arbete med att förbättra villkoren för Sveriges pensionärer att ske enligt januariavtalet. Den högre skatt på inkomster som pensionärer i dag betalar jämfört med andra löntagare tas bort, och pensionen ska höjas för vanliga löntagare. Pensionsgruppens arbete kommer också

att fortsätta under hela mandatperioden och löpa på, utöver de satsningar som görs i budgeten.

Alla reformer kommer tillsammans att förbättra situationen för många årsrika runt om i landet. De som har arbetat i ett helt liv på slitiga jobb med dålig lön eller tagit hand om det obetalda hemarbetet ska nu få ut lite mer av det välstånd de har varit med om att bygga upp. Det är ett viktigt steg bland många. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 181 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det var många varma och fina ord om kvinnor med låga pensioner och om jämställdhet – ja, om allt gott regeringen vill göra för att hjälpa människor. Men jag undrar hur dessa ord egentligen stämmer överens med den politik ni faktiskt för. Miljöpartiet vill införa det så kallade utvecklingsåret, som vi andra kallar friår. Man står också bakom en familjevecka. En kort fråga: Hur ska någon av dessa två reformer kunna ge högre pensioner?

(Applåder)

Anf. 182 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag har förstått att utvecklingsåret kan vara det som allra mest sticker Moderaterna i ögonen när det gäller det budgetförslag regeringen nu har lagt fram. Det handlar inte om ett friår, utan det handlar om utvecklingstid. Det är helt enkelt en reform som ska bidra till att människor som i dag har ett jobb ska kunna utbilda sig för att kunna fortsätta arbeta eller ta ett annat arbete – detta för att människor som står långt ifrån arbetsmarknaden ska kunna få in en fot på arbetsmarknaden.

Jag tycker att Moderaternas kampanj mot den här utvecklingstiden är fascinerande, men det är också upprörande att man försöker få det att låta som en reform som det faktiskt inte är. Jag vet inte om Katarina Brännström är medveten om det, men det finns väldigt många arbeten i Sverige i dag som helt enkelt inte kan tillsättas därför att vi inte har tillräckligt kompetent personal. Det är en av de saker som detta ska råda bot på. Det hjälper naturligtvis inte med bara det, men det är ett viktigt steg på vägen.

När det gäller vad jag sa om ökad jämställdhet och att denna reform är en tydlig jämställdhetsreform – det var alltså det vi diskuterade i dag, med grundskyddet – är det flera som har konstaterat att kvinnor är utsatta för detta, vilket vi också ser i statistiken. Hur man kopplar ihop det med utvecklingstiden får Katarina Brännström gärna utveckla lite mer, för jag ser inte hur de två sakerna har med varandra att göra.

Anf. 183 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Att arbeta mindre ger lägre pension; det är vi alla överens om, eller hur? Alltså kommer både familjevecka och friåret att ge lägre pension.

Man talar dessutom om jämställdhet och utlovar högre pensioner. När det gäller jämställdheten avser regeringen inte att sänka skatten för de kvinnor som har lägst pensioner, det vill säga de med pensioner under 17 000. Det gör vi i vår budget. Man kan undra hur mycket det stämmer med arbetet för jämställdhet. Och när det gäller att utlova högre pensioner – är det i januariöverenskommelsen eller inom Pensionsgruppen som det

ska ske? Det är nämligen ingenting som är beslutat. Jag tror att man ska vara lite varlig med sina ord.

Man bedriver en politik som faktiskt varken skapar högre pensioner eller gynnar de kvinnor som har lägst pensioner. Sedan står Miljöpartiets Janine Alm Ericson här och talar sig varm både för dessa stackars kvinnor och för jämställdheten.

Ni agerar ju precis tvärtom när ni är i regeringsställning. Stå för det ni gör! Det kommer ju inte att bli mer arbete om man inte arbetar under ett år eller om man tar ut dessa familjeveckor.

Det är ju så att de allra flesta är kvinnor med låga pensioner. Vi sänker skatten ytterligare för dem, men det har ni valt att inte göra. Det förslag som vi nu diskuterar om höjt grundskydd är någonting som alla vi står bakom; det är ju ingenting som regeringen gör. Jag tycker att det blev lite konstigt i inlägget när man som regeringsparti tar åt sig äran, fast man faktiskt agerar precis tvärtom.

Anf. 184 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Jag upplever att Katarina Brännström blandar äpplen och päron friskt.

Det jag sa i mitt anförande var just det som vi talar om här: hur det förbättrade grundskyddet för pensionärer också är en viktig jämställdhetsreform därför att vi ser att de flesta som kommer att få ut mer pengar och få en bättre levnadsstandard faktiskt är kvinnor. Detta är de kvinnor som har varit hemma och som ofta stått för det obetalda hemarbetet eller för många andra delar, som Solveig Zander tog upp.

Jag försökte inte på något sätt hävda att detta är ett arbete som bara vi står för eller står upp för. Jag tycker att det var bra att vi var flera som tog upp jämställdhetsaspekterna och att det var flera som tog upp att kvinnor nu får det bättre.

Jag vill fortfarande hävda att det inte är så att utvecklingstiden – eller familjeveckan, för den delen – kommer att ställa till det för just pensionerna. Där finns det nog mycket annat.

Jag ser fram emot ett konstruktivt arbete i dessa frågor även i fortsättningen, för ett bra utvecklat pensionssystem både för de allra fattigaste pensionärerna och för andra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 12 Ett starkare skydd för välfärdssystemen

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU8
Ett starkare skydd för välfärdssystemen (prop. 2018/19:132)
föredrogs.

Anf. 185 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Moderaterna har länge förespråkat skärpta krav och skärpta straff för bidragsbrott, så vi säger ”äntligen” om regeringens förslag att komma med en ändring och skärpning av bidragsbrottslagen.

Prot. 2019/20:20
16 oktober

*Förbättrat grundskydd
för pensionärer*

*Ett starkare skydd för
välfärdssystemen*

Det är alltmer tydligt att bidragsbrott är kopplade till den grova organiserade brottsligheten. Det finns utredningar som säger att det är uppemot 20 miljarder årligen som betalas ut felaktigt ur våra välfärdssystem. Det är helt oacceptabla summor som går till brottslingar i stället för till välfärden.

Vi har länge sagt att det krävs krafttag mot bidragsfusket. Det gäller inte bara att upptäcka det utan också att utreda det och att åtala och fälla dem som har begått dessa brott och på så vis komma åt den organiserade brottsligheten.

Alliansregeringen införde redan 2008 en underrättelseskyldighet vid blotta misstanken om felaktiga utbetalningar till privatpersoner. Vi tycker att det är bra att detta nu skärps och utvidgas till att omfatta även kommuner samt att det också ska gälla pensioner. Det gör att fler människor kommer att kunna gripas och fällas för denna brottslighet.

Vi är också nöjda med att regeringen föreslår en straffskärpning till sex år. Detta var något som vi moderater gick ut med redan för ett par år sedan. Det är bra att regeringen följer efter, för det är som vanligt så att vi moderater går före och beskriver verkligheten. Vi möter ofta motstånd, men sedan visar det sig att verkligheten kommer i fatt.

Det är uppenbart att bidragsfusk måste upptäckas och straffas. Här behövs rejäla tag hos alla myndigheter. Tyvärr är det så att vi inte har en riktig samordning. Vi har ingen bra effektivitet och framför allt inget riktigt bra samarbete mellan myndigheterna för att komma åt allt detta bidragsfusk. Vi tycker ju alla att det är helt orimligt att miljoner hamnar hos bedragare som lurar samhället.

Det är angeläget att arbetet mot bidragsbrott hela tiden fortsätter och att vi fördjupar detta. Jag ser dagens förslag som ett första steg på den vägen.

Det är också angeläget att vi fortsätter arbetet när det gäller dem som är beroende av bidrag. Om inte utvecklingen av bidrag bromsas riskerar vi att vissa människor hamnar i bidragsberoende och att detta blir helt permanent. På det viset misslyckas också integrationen.

Drivkraften att gå från bidrag till jobb måste öka, och här har regeringen arbete kvar att göra. Vi vill skärpa kraven för försörjningsstöd. Vi vill ha ett bidragstak, och vi tycker inte heller att man ska kunna glida rakt in i den svenska välfärden och få bidrag utan att ha arbetat och bidragit.

Det som är lite märkligt är att regeringen i detta förslag inte vill räkna in lönegarantin i ändringen av bidragsbrottslagen. Faktum är ju att det finns väldigt tydliga signaler från flera håll om att just lönegarantin är utsatt för bedrägerier. Man köper upp företag och anger sedan släkt och vänner eller kanske rent påhittade namn som anställda. Därefter försätter man företaget i konkurs, och den statliga lönegarantin faller ut.

Det är alldeles för enkelt att lura staten på pengar. I samband med en bedömning som gjordes för några år sedan nämndes att det var uppemot 200 miljoner om året som felaktigt utbetalades i lönegarantier. Tyvärr är kontrollen alldeles för dålig. Den är eftersatt, och den är svår att genomföra på ett effektivt sätt. Även här krävs det nya, tuffa tag.

Vi moderater vill därför att regeringen återkommer med förslag om detta samt att anmälningsplikten omfattar fler aktörer än vad som sägs i detta förslag. Detta föreslogs i den utredning som ligger till grund för den proposition vi talar om i dag, och det föreslogs också av Brottsförebyggande rådet och av något som heter Delegationen för korrekta utbetalning-

ar från välfärdssystemen. Alla dessa var eniga om att lönegarantin borde ingå, men regeringen valde en annan väg.

Vi tycker inte heller att begångna bidragsbrott ska kunna preskriberas på grund av att handläggningen drar ut på tiden. Förutom förlängd preskriptionstid föreslår vi därför att regeringen vidtar rejäla åtgärder för att förkorta handläggningstiderna hos de utbetalande myndigheterna, hos a-kassor, hos kommuner samt hos polis och åklagare.

Därmed yrkar jag bifall till våra reservationer 1 och 2.
(Applåder)

Anf. 186 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Hur mycket skattepengar får egentligen betalas ut felaktigt?

Det huvudsakliga syftet med bidragsbrottslagen som infördes 2007 var att minska antalet felaktiga utbetalningar och att stärka tilltron till vårt välfärdssystem. Propositionen som vi nu behandlar har förslag som stärker det rättsliga skyddet för det svenska välfärdssystemet ytterligare.

Detta är någonting som vi sverigedemokrater har efterfrågat. Jag tänker på såväl bidragsbrott som brottslighet i stort. Det är ett tilltagande problem i Sverige, och det krävs krafttag på alla håll för att tydligt markera att det ska vara kännbara konsekvenser för dem som inte följer lag och ordning.

Sverigedemokraterna välkomnar att lagen stärks och utvidgas till att även omfatta bidrag, stöd och ersättningar som beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller kommunen och som avser en enskild person men inte betalas direkt till denna.

Konsekvensen för den enskilda är därmed liten. Det är främst det företag som missbrukar välfärdssystemet som kommer att beröras av det skarpare lagförslaget. Jag vill också poängtera att enskilda personer som oavsiktligt råkat göra fel inte drabbas av vare sig den gamla eller den nya lagen.

Vad lagändringen gör är med andra ord att bland annat omfatta exempelvis tandvårdsbidrag, arbetsmarknadspolitiskt stöd och assistansersättning enligt socialtjänstlagen.

Fru talman! Vi har på senare år nåtts av flera rapporteringar om hur det fuskas med såväl assistansersättning som tandvårdsstöd. Förra året krävde Försäkringskassan tillbaka 20 miljoner kronor för påhittad tandvård. Bara för i år är man uppe i 30 miljoner kronor, och då har vi ändå ett kvartal kvar.

Det är alltså 50 miljoner kronor på knappt två år för endast ett bidrag. Detta skulle kunna jämföras med den totala matkostnaden per år för ca 1 700 personer eller med ett betydande antal soppluncher till våra hemlösa eller för den delen våra pensionärer.

Samtidigt rapporterade så sent som förra veckan delegationen som kontrollerar utflödet ur välfärdssystemet att man uppskattar att omkring 18 miljarder utbetalades felaktigt under 2018 – någonting som finansministern kommenterade som bekymmersamt. Ja, det var ju milt sagt. Det är helt orimliga summor som felaktigt belastar vårt välfärdssystem, om nu delegationens siffror stämmer.

Prot. 2019/20:20

16 oktober

*Ett starkare skydd för
välfärdssystemen*

Precis som vi säger, och som merparten av utskottets ledamöter instämmer i, ska respekten vara stor för välfärdssystemet. Det ska vara kännbart att medvetet ägna sig åt luredrejeri. De hårdare förslagen i bidragsbrottslagen är därför ett steg i helt rätt riktning.

Vårt unika välfärdssystem finns helt enkelt för att stödja och stötta de personer som av olika anledningar är berättigade till ekonomiskt stöd och ekonomiska förmåner. Från politiskt håll bör det vara allas angelägenhet att dessa pengar i allra största mån hamnar i rätt händer och att arbetet mot att minska bidragsfuskandet är starkt.

Från 2015 fram till 2018 har anmälda brott mot bidragsbrottslagen gentemot Försäkringskassan ökat med 44 procent, enligt Brå. Det är en minst sagt oroväckande utveckling vi ser. I och med dagens digitalisering borde vårt välfärdssystem i någon mening vara så vattentätt att det inte ska vara möjligt att fuska.

För de allra grövsta bidragsbrotten höjs nu fängelsestraffet från fyra till sex år, något som vi välkomnar. Kopplat till dessa brott föreslår vi att det även bör innebära att man för en avgränsad tid framöver frångår rätten till de bidrag som man döms för att på falska grunder ha skaffat sig.

Tilläggs bör också att för att dömas för grovt bidragsbrott ska det påvisas att man under en längre tid systematiskt och organiserat bedrivit brottslighet gentemot välfärdssystemet och där det oftast rör sig om mycket stora belopp. Det är då fullt rimligt att det bidrag som man döms för spärras för en tid framöver.

Fru talman! Förslaget innehåller även att fler ska omfattas av underrättseskyldigheten, vilket också är positivt och i någon mening är en förutsättning för att enklare synliggöra eventuella bidragsfuskare, vilket då också leder till fler anmälningar. Vad man däremot bör ha i beaktande är det faktum att rättsväsendet behöver få de resurser som krävs och att en återkoppling till de myndigheter som anmäler ett brott faktiskt görs, inte minst i de fall där ärenden läggs ned. Det blir ju lite av ett moment 22 om lagen inte håller hela vägen.

Propositionen är som sagt nödvändig. När det gäller Brottsförebyggande rådets synpunkt att kontrollen av lönegarantiutbetalningarna bör utvecklas och förbättras vill jag nämna att vi ställer oss bakom förslaget som Moderaterna och Kristdemokraterna lyft fram, att lagen även ska omfatta lönegarantin. Vi är väl medvetna om hur denna förmån nyttjas på ett felaktigt sätt och att det ofta leder till att de som verkligen är berättigade till lönegarantin inte får den.

Likt när det gäller andra brott är vi helt övertygade om att det här behöver göras en tydligare markering och med en kännbarhet, vilket vi gör i denna proposition. Vi hade gärna sett att lönegarantin inkluderades och att även grovt bidragsbrott skulle innebära att det aktuella bidraget spärrades för en tid framöver.

Som svar på frågan om hur mycket pengar som får betalas ut felaktigt är svaret enligt oss helt enkelt 0 kronor. Vi ska aldrig någonsin acceptera att våra skattepengar försvinner och hamnar i fel händer.

Fru talman! Jag vill därför yrka bifall till vår reservation nr 3.
(Applåder)

Anf. 187 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Vänsterpartiet ställer sig i huvudsak bakom förslagen i propositionen som behandlas i dagens betänkande *Ett starkare skydd för välfärdssystemen*.

Vi hade gärna sett ytterligare några åtgärder som jag återkommer till i anförandet, så jag passar redan nu på att yrka bifall till vår reservation nr 4.

Vänsterpartiet har länge påpekat det orimliga och obalanserade i att den så kallade bidragsfusklagen inte har varit tillämplig när det gäller missbruk av ersättningar som går via företag. Det är för övrigt också just den typen av brottslighet som verkligen brukar innebära att någon har föresatt sig att lura samhället och välfärdssystemet på stora pengar för egen vinning. Den rådande situationen har haft en både praktisk och ett slags kommunikativ slagsida. En viss typ av slarv eller fusk med utbetalning har varit värt att ha en alldeles egen lag för, medan andra typer av slarv och fusk, som det rimligen bör ses mer allvarligt på, inte har kvalificerat sig för den lagen.

Det här är någonting som både flera översyner och riksdagsbeslut har påtalat genom åren. Därför är det glädjande att det nu äntligen föreligger en proposition som åtminstone delvis tar tag i den skevheten. Det är alltså bra att vi nu kan beivra bidragsbrott i de fall där Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun betalar ut ett stöd avsett för en enskild person men via någon annan. Det handlar till exempel om skumraskföretag som plockar ut stöd för anställda men inte betalar ut det som enligt pappren ska gå till den person som stödet är avsett för.

Vi i Vänsterpartiet tycker att regeringen nu borde ha passat på att utöver detta göra en förändring som skulle kunna göra hanteringen av den här lagen mer effektiv i praktiken. Det är en ståndpunkt som vi delar med bland annat Ekobrottsmyndigheten, som i sitt remissvar på den bakomliggande utredningen föreslog att vissa av de mindre allvarliga förseelser som träffas av bidragsbrottslagen skulle avkriminaliseras i stället för att leda till administrativa sanktioner från de myndigheter som betalar ut. Skälet till detta är att polisen och åklagaren bör få större möjligheter att fokusera på de grövre brotten, även i fall där företag använts som brottsverktyg ingår.

Vi vet att den här typen av grova brott mot välfärdssystemen pågår. Dessutom vet vi att de ofta har kopplingar till annan brottslighet, inklusive våldsbrott. Därför är det rimligt att lagstiftningen underlättar för de rättsvårdande myndigheterna att prioritera på ett bättre sätt och fokusera rätt. Det är det som vi yrkar på i vår följdmotion och som vi tar upp i reservationen som jag redan har yrkat bifall till.

När vi nu ändå talar om oegentligheter runt arbetsmarknadspolitiska stöd vill jag ta upp en bredare problemställning som vi också nämner i vår motion. Det handlar om subventionerade anställningar.

Subventionerade anställningar är ju ett verktyg som kan vara väldigt effektivt för att få in personer med exempelvis funktionsnedsättning eller nyanlända med svaga språkkunskaper på den reguljära arbetsmarknaden. Men vi vet också att nuvarande system har varit behäftat med en del risker och problem. Det handlar bland annat om arbetsgivare som sätter utnyttjandet av de här stöden i system till den grad att det i vissa branscher och på vissa platser kan ses som en svårighet att få ett arbete över huvud taget om man inte har med sig en subvention. Det är klart att så ska det ju inte

Prot. 2019/20:20

16 oktober

*Ett starkare skydd för
välfärdssystemen*

funka, för resultatet blir en osund konkurrens och i många fall även ett utnyttjande av utsatta människor.

Vi menar att det inte går att möta de här problemen enbart med att straffa fusket i efterhand, även om det också behöver göras, utan det behövs systemförändringar som förebygger att man hamnar i sådana situationer.

Vänsterpartiet har i andra sammanhang bland annat föreslagit att det borde införas någon typ av maxgräns för antalet subventionerade anställningar per arbetsgivare. Det ska inte vara möjligt att driva en verksamhet där man räknar med att hela tiden byta ut en person mot en annan och hela tiden få ta del av en subvention och basera sin affärsidé på detta.

Det borde också finnas betydligt bättre för- och efterhandskontroller av arbetsgivare som tar emot subventionerna. Där har fackförbunden en avgörande betydelse, eftersom de står nära verksamheten och känner till hur branschen funkade och vilka företag som har utmärkt sig på ett negativt sätt. Men vi vet tyvärr att samråden mellan Arbetsförmedlingen och fackförbunden har varit extremt bristfälliga.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör förtydliga att fackliga organisationers yttranden alltid ska inhämtas i dessa fall och noga övervägas vid beslut om arbetsplatsförlagd anvisning.

Flera fackförbund vittnar om att den faktiska lön som betalas ut i dessa sammanhang ofta ligger under kollektivavtalsnivåer och att försäkringar kan saknas. Detta är svårkontrollerat eftersom många uppgifter är sekretessbelagda med hänvisning till affärshemlighet. Det är orimligt i fall där man hanterar offentliga medel på detta sätt.

Regeringen har tidigare berett ett lagförslag som skulle ge Arbetsförmedlingen möjlighet att begära ut uppgifter från banker och försäkringsbolag om vilka löner och försäkringar som arbetsgivare faktiskt betalar ut. Detta förslag skulle enligt uttalanden från regeringen i medierna ut på remiss i augusti 2018, men sedan dessa har inget hänt i denna sak – även om det har hänt ganska mycket annat i världen. Det är beklagligt och något som regeringen borde påminnas om, gärna av de representanter för regeringspartierna som är här.

Vi kan tyvärr konstatera att regeringen snarare har tagit steg i motsatt riktning på grund av samarbetet högerut i januariöverenskommelsen. Ett sådant steg är att avskaffa kravet att följa kollektivavtalsbestämmelser vid nystartsjobb. Det gör det i praktiken svårare att beivra de missbruk man försöker komma åt med denna lag och andra lagar.

Avslutningsvis har vi förstås den irrande elefanten i rummet, nämligen det pågående haveriet med Arbetsförmedlingens privatisering. Vem som helst kan förstå att en myndighet som har försatts i ett sådant här kaotiskt tillstånd genom detta nyliberala experimenterande inte utan vidare kan förväntas gå i bränslen för bättre samverkan och bättre kontroller i dessa fall som har varit uppe till diskussion. Detta problem lär vi tyvärr behöva återkomma till många gånger i denna kammare och på andra ställen den kommande tiden.

(Applåder)

Anf. 188 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

I våra välfärdssystem betalas det årligen ut hundratals miljarder kronor. Det är mycket pengar, men det är pengar som vi har fattat beslut om för att de ska hjälpa våra medborgare i olika skeden i livet.

Här finns också en frestelse att tillskansa sig pengar som man egentligen inte har rätt till. Vi vet att det finns personer som tar tillfället i akt. Vi talar om brott som begås vid en dator, i lugn och ro på kontoret eller hemma i tv-soffan. Det speciella med dessa brott är också att det inte finns några direkta brottsoffer, för brottsoffren är alla vi skattebetalare. Det är alltså en anonym skara människor som drabbas. Dessutom har straffen varit låga och kontrollsystemen otillräckliga.

Kristdemokraterna har länge arbetat för att en rad olika åtgärder ska vidtas som syftar till att få ordning på detta och bekämpa bedrägerier mot våra gemensamma bidragssystem. Ambitionen har varit att å ena sidan spara mångmiljonbelopp som annars hamnar i orätta händer, å andra sidan bevara legitimiteten för våra system. Därför välkomnar vi de förslag som nu läggs på riksdagens bord.

Vi har ändå funnit att vi ska reservera oss i denna fråga, och vi gör det av en anledning. Det saknas nämligen något i det förslag som majoriteten i socialförsäkringsutskottet ställt sig bakom vad gäller den proposition som har lagts fram, och det handlar om utbetalningen av den statliga lönegarantin.

En rad olika utredningar och rapporter har kommit fram till att man måste se över denna utbetalning och pekar på att det finns ett behov av att den omfattas av just bidragsbrottslagen. I den gemensamma reservation som vi kristdemokrater och moderater författat pekar vi på att detta saknas.

Regeringen har i sin proposition, som bland annat bygger på Välfärdsutredningen, valt att inte gå på utredningens förslag. Utskottet motiverar detta med att det är skillnad i brottslighet. När det gäller lönegarantin är den uppsåtlig medan det i andra fall ska handla om grov oaktsamhet eller underlåtenhet. Man har också ett annat argument i motivet till varför lönegarantin inte är med, och det är att det inte är den enskilde eller arbetsgivaren som har lämnat in uppgifterna till den utbetalande myndigheten utan konkursförvaltaren, rekonstruktörerna eller Kronofogdemyndigheten.

Mot dessa argument står Brottsförebyggande rådets slutsatser. Brå menar nämligen att det faktum att flera aktörer är inblandade gör det svårare att upptäcka bedrägerier. Än viktigare menar Brå att de aktörer som arbetar med lönegaranti skulle skärpa sina rutiner för kontroller om de omfattades av bidragsbrottslagen.

Vi vet att mörkertalet är stort när det gäller hur mycket pengar det handlar om. Sameb, en organisation mot ekonomisk brottslighet, uppskattade i en rapport att det rör sig om 150–200 miljoner kronor årligen för bara lönegarantin.

Delegationen för korrekta utbetalningar stämmer in i de synpunkter som har framförts av Brå och Välfärdsutredningen och menar att lönegarantin är ett område som ska omfattas av bidragsbrottslagen. Kronofogdemyndigheten, rekonstruktörer och konkursförvaltare har många gånger svårt att se när dessa bedrägerier sker.

Prot. 2019/20:20

16 oktober

*Ett starkare skydd för
välfärdssystemen*

Vi kristdemokrater anser att det finns skäl att skicka tillbaka propositionen. Vi menar att lagen också ska omfatta brott mot lönegarantiutbetalningar.

(Applåder)

Anf. 189 HANNAH BERGSTEDT (S):

Fru talman! Vi befinner oss i kammaren med anledning av regeringens förslag om skärpta straff vid grova brott i välfärdssystemet. Till grund för detta ligger två utredningar tillsatta 2015 och 2016 – detta bara som en liten kommentar till mångas påpekande om hur länge de har velat genomföra detta. Det har alltså genomförts två omfattande utredningar, varav en fördjupad, för att vi ska kunna lägga fram dessa förslag i kammaren i dag.

Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Den svenska modellen grundar sig på att alla bidrar. Alla som kan jobba ska jobba, och alla som lever i Sverige ska ta ansvar för vårt lands och sin egen framtid. Vi behöver ta ett gemensamt ansvar för våra barns utbildning, för att öka tryggheten på gator och torg och för att motverka hat, rasism och sexism så att Sverige är öppet för alla. Det är inte upp till någon annan. "Någonannanismen" är omodern och överksam. Det är vi tillsammans som skapar det Sverige vi vill leva i.

Det känns därför skönt efter att ha hört dagens anföranden att inse att vi är tämligen överens om vikten av denna proposition.

Om alla gör sin plikt och kräver sin rätt har vi möjlighet att bygga det sammanhållna, hållbara och fria föregångsland som vi vet att Sverige kan vara.

I oroliga tider behöver vi jobba ännu hårdare för att stärka sammanhållningen och tilliten. Detta går aldrig att skapa genom skattesänkningar, nedskärningar och sänkta löner eller genom att peka ut syndabockar och elda på misstron mellan människor. Inte heller kan vi blunda för de sprickor som uppstår i våra gemensamma trygghetssystem.

Jag vill trycka på just det gemensamma, för det är när vi gör de gemensamma investeringarna i varandra och i samhället som vi bygger tilliten. Det är en grundbult för att alla ska känna en ansvarskänsla för det vi tillsammans är med och bidrar till.

Fru talman! Det är viktigt att den som gör sitt bästa utifrån sin förmåga ska kunna lita på att den får rätt hjälp och att de resurser vi gemensamt avsätter också går till det de var avsedda att tjäna. Tilliten kräver därför att vi försäkrar oss om att det fungerar. Därför är det en av de åtgärder som vi som socialdemokrater slår vakt om.

Jag har under nästan två mandatperioder arbetat med dessa frågor fast i skatteutskottet, det vill säga på intäktssidan. I skatteutskottet har en av de prioriterade frågorna varit att komma åt aggressiv skatteplanering och skatteflykt som urholkar underlaget som gör att vi kan investera i saker som är bra för oss tillsammans. Det är bra sjukvård för alla, utbildning för att möta arbetskraftsbehoven men också för att vi ska kunna utvecklas som människor. Det är stora tunga infrastrukturprojekt för att göra Sverige konkurrenskraftigt. Men det är också de myndigheter och de trygghetssystem som det här utskottet ansvarar för, till exempel sjukförsäkring, pensionsförsäkring med flera.

Det som vi gemensamt avsatt för att bidra till det gemensamma ska också göra det. Man ska inte komma undan för att man råkar vara kreativ och hittar vägar runt systemet. Det ska man inte göra som individ, inte som företag och inte heller i form av organiserad brottslighet. Vi måste alla kunna lita på välfärdssystemen.

Eftersom tiderna förändras och nya beslut påverkar vilka som kan skapa kryphålen och på annat sätt komma åt systemen har vi ett behov av att öka skyddet för välfärdssystemet. Sedan införandet av lagen har det hänt en del. Vi har fått en utökad marknad med privata tjänster och utförare som öppnat för att fler kan utnyttja systemen.

Det har fått konsekvensen att det är öppet för organiserad brottslighet på ett helt annat sätt än tidigare. Det är ett hot mot välfärdssystemet, som är en viktig del av den svenska modellen. Det skadar oss. Det ena och det mest uppenbara är den ekonomiska aspekten. Vi har hört flera summor nämnas i talarstolen. Vi får en utgift vi helt enkelt inte avsett att ha. Precis som att regeringen aktivt jobbat med att stoppa skatteundraganden och aggressiv skatteplanering behöver vi också se till att arbeta på utgiftssidan. De resurser som vi tar in ska användas till det som de är avsatta för.

Det som kanske inte är mest uppenbart men som är ett faktum är att när vi nu har privata aktörer i systemen är det också en fråga om konkurrensneutralitet. Det ska inte vara så att det är de företag som har minst skrupler som går vinnande ur detta, utan det ska vara de som har den bästa tjänsten eller den bästa produkten.

Framför allt skadar detta tilliten. Ett modernt välfärdssystem ska man kunna lita på. Därför innehåller förslaget att de utbetalningar som omfattas av lagen ska utökas, därför höjs maxstraffet och preskriptionstiden förlängs. Det görs för att fler ska kunna lagföras för de brott som begås som attackerar tilliten för våra gemensamma system.

Grunden ska vara: Jag bidrar, och det gör också alla andra. Jag får hjälp när jag behöver det, och den som försöker sig på att utnyttja vår välvilja att ta hand om varandra kommer att stoppas och lagföras. Så håller vi kvar välviljan och tilltron till det gemensamma.

Innan jag avslutar mitt anförande vill jag nämna frågan om lönegarantin. Den gick Hans Eklind förträffligt igenom, så det tänker jag inte göra. Om man fortsätter att läsa i förslaget säger regeringen att man vill återkomma här. Det är inte säkert att det hamnar i den här lagstiftningen, men det behöver åtgärdas. Med de två massiva utredningarna behöver det komma fler förslag.

Vi oroar oss över utnyttjandet av bidragssystemet. Jag har också noterat att man oroar sig över bidragsberoendet. Jag vill passa på att säga att de system som vi har utformat omfattar bidrag som ställer krav och inte är passiva. Om du inte får del av systemen för att du inte på ett eller annat sätt kunnat bidra hamnar du i ett passivt system som verkligen kan sätta dig i ett beroende.

(Applåder)

Anf. 190 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Vårt välfärdssystem är verkligen någonting som vi ska slå vakt om. Vi i Sverige är välkända för att ha ett offentligt finansierat välfärdssystem, ett trygghetssystem. Det ska ge oss trygghet och skydd när vi hamnar i en situation som inte var beräknad, när vi vill ha sjukvård eller

när vi får utbildning. Det är via statskassan som vi ska känna den tryggheten. Tack vare att vi betalar våra skatter är det möjligt.

Det finns tre modeller som utgör vårt välfärdssystem. Det är grundtryggheten, behovsprövningen och inkomstbortfallsmodellen. Dessutom finns det i våra välfärdssystem också åldersutjämning och inkomstutjämnande inslag. Det betyder att vi måste medverka till att de pengar som betalas kommer dem som mest av allt behöver det till del.

Därför måste vi kunna lita på våra system. Vi måste veta att när vi behöver det ska vi också få del av dem. Det finns regler för när vi ska få del av dem och vilka förhållanden som ska råda för att pengar ska betalas ut. Det ska vara regler som är lika för alla.

Om någon får pengar på oriktiga grunder, det vill säga på ett sätt som är kriminellt, betyder det kort och gott att man tar pengar från dem som verkligen behöver dem. Det vill ingen människa i vårt land vara med om.

När det gäller den ekonomiska brottsligheten har brotten blivit alltmer vanliga och grova. För oss i Centerpartiet är det viktigt att vi på alla sätt och vis motverkar det. Gör vi inte det tappar människor tilltron till våra system, och det är inte rätt.

Därför behöver vi en bättre underrättelseverksamhet, och det gäller att man också får kännbara straff. I det förslag som nu ligger på bordet ingår skärpta straff, att preskriptionstiden ska förlängas och att fler instanser ska ingå. Det har vi redan hört här.

Det finns en reservation, som Centerpartiet inte står bakom. Jag vill ändå säga att det handlar om något som vi tycker är viktigt. Det är reservationen från Moderaterna och Kristdemokraterna. Den handlar om att den statliga lönegarantin också ska ingå i det förslag som nu finns.

I utskottet valde vi att inte tillstyrka det. Det var under förutsättning att regeringen redan ser över hur man ska hantera och motverka fel och fusk i den statliga lönegarantin. Jag kan lova, fru talman, att vi kommer att följa den utvärdering och det arbete som regeringen gör. Det kan finnas skäl till att vi medverkar snabbt till att ändra också det regelverket. Men till dags dato tillstyrker vi det betänkande som finns.

Anf. 191 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Liberalerna står bakom betänkandet. Solveig Zander har ingående gått igenom principerna för de olika skyddsnet vi har i samhället, så jag går inte in på detaljerna i detta. Skyddsneten är viktiga, och det är de som gör att Sverige verkligen kan ses som en välfärdsstat som ger stöd när man av olika skäl som bäst behöver det.

Men detta handlar också om väldigt mycket pengar. Det är skattepengar, och de måste användas rätt. Det bidragsfusk som vi har sett är helt oacceptabelt. Det är därför det är så väsentligt att vi skärper lagstiftningen på det sätt som vi gör i dag.

När frågan om bidragsfusk dyker upp påverkar det tyvärr också människors tillit till systemen mer brett. Vi har sett, inte minst inom LSS och LASS, att det har diskuterats i vilken omfattning stöd ska ges när rapporterna om fusk har dykt upp. Det är oerhört viktigt att vi kommer till rätta med detta problem. Vi får följa lagstiftningen. Jag ser det här som en viktig fråga för socialförsäkringsutskottet, och vi har i alla utskott ett ansvar för att följa upp hur vår lagstiftning fungerar – positivt och negativt.

När det gäller frågan om lönegarantin är det också oerhört viktigt att pengarna används rätt. Vi har haft en diskussion i Liberalerna om hur vi ställer oss till detta. Vi ställer oss bakom det arbete som görs i regeringen, för vi är inte säkra på att det är den här lagen som ska användas. Det kan vara annan lagstiftning som ska till, eftersom det här är ett lite annorlunda system jämfört med de olika bidrag vi har diskuterat.

Precis som Solveig Zander sa kommer vi att följa detta noga, för det är lika viktigt att lönebidragspengarna används på ett korrekt sätt. Varje krona ska få avsett utnyttjande.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.33 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 13 Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 oktober

SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Aviserat lagförslag)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 2 (V, KD)

Förberedande votering:

58 för res. 1

46 för res. 2

208 avstod

37 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

208 för utskottet

59 för res. 1

45 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 60 M, 27 C, 18 L, 14 MP, 1 -
För res. 1: 58 SD, 1 V
Avstod: 24 V, 20 KD, 1 -
Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 L, 2 MP
Håkan Svenneling (V) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Ny utredning av LSS)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

286 för utskottet

26 för res. 3

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 58 SD, 27 C, 20 KD, 18 L, 14 MP, 1 -

För res. 3: 25 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 L, 2 MP

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU7 Riksrevisionens rapport om scenarier inom miljö-, energi-, transport- och bostadspolitiken

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport 2019

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU5 En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

286 för utskottet

26 för res. 1

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 58 SD, 27 C, 20 KD, 18 L, 14 MP, 1 -

För res. 1: 25 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 L, 2 MP

Punkt 2 (En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

228 för utskottet

58 för res. 2

26 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 27 C, 20 KD, 18 L, 14 MP, 1 -

För res. 2: 58 SD

Avstod: 25 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 L, 2 MP

Prot. 2019/20:20

16 oktober

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU6 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU7 Förbättrat grundskydd för pensionärer

Punkt 1 (Höjd garantipension)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

286 för utskottet

26 för res. 1

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 58 SD, 27 C, 20 KD, 18 L, 14 MP, 1 -

För res. 1: 25 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 L, 2 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU8 Ett starkare skydd för välfärdssystemen

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Bedrägerier mot lönegarantin)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD, KD)

Votering:

173 för utskottet

138 för res. 1

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:20
16 oktober

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 27 C, 25 V, 17 L, 14 MP, 2 -
För res. 1: 60 M, 58 SD, 20 KD
Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 2 L, 2 MP
Bengt Eliasson (L) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Handläggningstider)

1. utskottet
2. res. 2 (M, KD)

Votering:

232 för utskottet

80 för res. 2

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 58 SD, 27 C, 25 V, 18 L, 14 MP, 2 -

För res. 2: 60 M, 20 KD

Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 L, 2 MP

Punkt 4 (Övrigt om bidragsbrott)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)
3. res. 4 (V)

Förberedande votering:

59 för res. 3

26 för res. 4

227 avstod

37 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

228 för utskottet

58 för res. 3

26 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 27 C, 20 KD, 18 L, 14 MP, 1 -

För res. 3: 58 SD

Avstod: 25 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 10 M, 4 SD, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 L, 2 MP

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Proposition

2019/20:29 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 oktober

2019/20:47 Januariöverenskommelsen och Arbetsförmedlingen

av *Mats Green* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:48 Utvecklingsåret

av *Mats Green* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:49 Rättsstatens principer

av *Ludvig Aspling* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 oktober

2019/20:179 Riktade resurser mot köer i cancervården

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:180 Högspecialiserad hjärtsjukvård

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:181 Rymning av IS-terrorister i Syrien

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.09.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 72 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 154 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 186 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 ULF KRISTERSSON (M)	3
Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	4
Anf. 4 ANNIE LÖÖF (C)	5
Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V).....	7
Anf. 6 EBBA BUSCH THOR (KD)	8
Anf. 7 JOHAN PEHRSON (L)	9
Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	10
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 10 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	12
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	12
Anf. 12 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	13
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	13
Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	13
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	14
Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	14
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	14
Anf. 18 ANNIE LÖÖF (C) replik	15
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	15
Anf. 20 ANNIE LÖÖF (C) replik	15
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	16
Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	16
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	16
Anf. 24 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	16
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	17
Anf. 26 TALMANNEN	17
Anf. 27 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	17
Anf. 28 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	17
Anf. 29 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	18
Anf. 30 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	18
Anf. 31 JOHAN PEHRSON (L) replik.....	18
Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	19
Anf. 33 JOHAN PEHRSON (L) replik	19
Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	20
Anf. 35 ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	20
Anf. 37 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	21
Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik.....	21
Anf. 39 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	21
Anf. 40 ANNIE LÖÖF (C) replik	22
Anf. 41 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	22
Anf. 42 ANNIE LÖÖF (C) replik	22
Anf. 43 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	23
Anf. 44 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	23
Anf. 45 ULF KRISTERSSON (M) replik.....	23
Anf. 46 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	24

Anf. 47	ULF KRISTERSSON (M) replik	24	Prot. 2019/20:20
Anf. 48	JOHAN PEHRSON (L) replik	24	16 oktober
Anf. 49	ULF KRISTERSSON (M) replik	25	-----
Anf. 50	JOHAN PEHRSON (L) replik	25	
Anf. 51	ULF KRISTERSSON (M) replik	25	
Anf. 52	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	26	
Anf. 53	ULF KRISTERSSON (M) replik	26	
Anf. 54	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	26	
Anf. 55	ULF KRISTERSSON (M) replik	27	
Anf. 56	JIMMIE ÅKESSON (SD)	27	
Anf. 57	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	28	
Anf. 58	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	28	
Anf. 59	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	28	
Anf. 60	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	29	
Anf. 61	ANNIE LÖÖF (C) replik	29	
Anf. 62	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	29	
Anf. 63	ANNIE LÖÖF (C) replik	30	
Anf. 64	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	30	
Anf. 65	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	30	
Anf. 66	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31	
Anf. 67	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	31	
Anf. 68	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	31	
Anf. 69	JOHAN PEHRSON (L) replik	32	
Anf. 70	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	32	
Anf. 71	JOHAN PEHRSON (L) replik	32	
Anf. 72	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	33	
Anf. 73	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	33	
Anf. 74	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	34	
Anf. 75	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik	34	
Anf. 76	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	34	
Anf. 77	ANNIE LÖÖF (C)	34	
Anf. 78	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	35	
Anf. 79	ANNIE LÖÖF (C) replik	35	
Anf. 80	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	36	
Anf. 81	ANNIE LÖÖF (C) replik	36	
Anf. 82	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	36	
Anf. 83	ANNIE LÖÖF (C) replik	37	
Anf. 84	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	37	
Anf. 85	ANNIE LÖÖF (C) replik	37	
Anf. 86	JONAS SJÖSTEDT (V)	38	
Anf. 87	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	38	
Anf. 88	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	39	
Anf. 89	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	39	
Anf. 90	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	39	
Anf. 91	ANNIE LÖÖF (C) replik	39	
Anf. 92	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	40	
Anf. 93	ANNIE LÖÖF (C) replik	40	

Anf. 94	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	40
Anf. 95	JOHAN PEHRSON (L) replik	41
Anf. 96	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	41
Anf. 97	JOHAN PEHRSON (L) replik	41
Anf. 98	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	41
Anf. 99	EBBA BUSCH THOR (KD)	42
Anf. 100	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	42
Anf. 101	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	43
Anf. 102	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S) replik	43
Anf. 103	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	43
Anf. 104	ANNIE LÖÖF (C) replik	43
Anf. 105	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	43
Anf. 106	ANNIE LÖÖF (C) replik	44
Anf. 107	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	44
Anf. 108	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	44
Anf. 109	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	44
Anf. 110	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	45
Anf. 111	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	45
Anf. 112	JOHAN PEHRSON (L) replik	46
Anf. 113	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	46
Anf. 114	JOHAN PEHRSON (L) replik	46
Anf. 115	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	47
Anf. 116	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	47
Anf. 117	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	47
Anf. 118	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	47
Anf. 119	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	48
Anf. 120	JOHAN PEHRSON (L)	48
Anf. 121	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	49
Anf. 122	JOHAN PEHRSON (L) replik	49
Anf. 123	EBBA BUSCH THOR (KD) replik	49
Anf. 124	JOHAN PEHRSON (L) replik	50
Anf. 125	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	50
Anf. 126	ULF KRISTERSSON (M) replik	50
Anf. 127	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	51
Anf. 128	ULF KRISTERSSON (M) replik	51
Anf. 129	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	51
Anf. 130	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	52
Anf. 131	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	52
Anf. 132	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	52
Anf. 133	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	52
Anf. 134	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	53
Anf. 135	Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	53
Anf. 136	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	53

Anf. 137 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	54
Anf. 138 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	54
Anf. 139 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	54
Anf. 140 EBBA BUSCH THOR (KD) replik	55
Anf. 141 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	55
Anf. 142 JOHAN PEHRSON (L) replik	55
Anf. 143 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	56
Anf. 144 JOHAN PEHRSON (L) replik	56
Anf. 145 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	56
§ 2 Justering av protokoll.....	57
§ 3 Anmälan om återkallelse av motion	57
§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	57
§ 5 Anmälan om granskningsrapport	58
§ 6 Ärende för hänvisning till utskott	58
§ 7 Riksrevisionens rapport om scenarier inom miljö-, energi-, transport- och bostadspolitiken	58
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU7.....	58
(Beslut fattades under § 14.).....	58
§ 8 Riksrevisorernas årliga rapport 2019	58
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU9.....	58
(Beslut fattades under § 14.).....	58
§ 9 En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv	58
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU5	58
Anf. 146 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	58
Anf. 147 IDA GABRIELSSON (V).....	59
Anf. 148 RIKARD LARSSON (S).....	62
Anf. 149 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	64
Anf. 150 RIKARD LARSSON (S) replik	65
Anf. 151 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	65
Anf. 152 RIKARD LARSSON (S) replik	66
Anf. 153 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik.....	66
Anf. 154 RIKARD LARSSON (S) replik	66
Anf. 155 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD) replik.....	67
Anf. 156 RIKARD LARSSON (S) replik	67
Anf. 157 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	68
Anf. 158 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	70
Anf. 159 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	70
Anf. 160 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	70
Anf. 161 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	70
Anf. 162 SOLVEIG ZANDER (C)	71
Anf. 163 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	72

Anf. 164 SOLVEIG ZANDER (C) replik	73
Anf. 165 IDA GABRIELSSON (V) replik	73
Anf. 166 SOLVEIG ZANDER (C) replik	74
Anf. 167 HANS EKLIND (KD).....	74
Anf. 168 BARBRO WESTERHOLM (L).....	76
(Beslut fattades under § 14.)	77
§ 10 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension	77
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU6	77
(Beslut fattades under § 14.)	77
§ 11 Förbättrat grundskydd för pensionärer	77
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU7	77
Anf. 169 IDA GABRIELSSON (V).....	77
Anf. 170 ERICA NÅDIN (S).....	79
Anf. 171 IDA GABRIELSSON (V) replik	81
Anf. 172 ERICA NÅDIN (S) replik.....	81
Anf. 173 IDA GABRIELSSON (V) replik	81
Anf. 174 ERICA NÅDIN (S) replik.....	82
Anf. 175 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	82
Anf. 176 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	83
Anf. 177 SOLVEIG ZANDER (C)	85
Anf. 178 HANS EKLIND (KD).....	86
Anf. 179 BARBRO WESTERHOLM (L).....	87
Anf. 180 JANINE ALM ERICSON (MP)	88
Anf. 181 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	90
Anf. 182 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	90
Anf. 183 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	90
Anf. 184 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	91
(Beslut fattades under § 14.)	91
§ 12 Ett starkare skydd för välfärdssystemen.....	91
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU8	91
Anf. 185 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	91
Anf. 186 LINDA LINDBERG (SD)	93
Anf. 187 ALI ESBATI (V)	95
Anf. 188 HANS EKLIND (KD).....	97
Anf. 189 HANNAH BERGSTEDT (S)	98
Anf. 190 SOLVEIG ZANDER (C)	99
Anf. 191 BARBRO WESTERHOLM (L).....	100
(Beslut fattades under § 14.)	101
Ajournering.....	101
Återupptaget sammanträde.....	101
§ 13 Beslut om ärende som slutdebatterats den 15 oktober	101
SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning	101
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	102
FiU7 Riksrevisionens rapport om scenarier inom miljö-, energi-, transport- och bostadspolitiken	102
FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport 2019	102
SfU5 En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv	102

SfU6 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension	103	Prot. 2019/20:20
SfU7 Förbättrat grundskydd för pensionärer	103	16 oktober
SfU8 Ett starkare skydd för välfärdssystemen.....	103	-----
§ 15 Bordläggning	104	
§ 16 Anmälan om interpellationer	105	
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	105	
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.09.....	105	